

COD DE PROCEDURA PENALĂ *** Republicat

EMITENT • PARLAMENTUL

Publicat în MONITORUL OFICIAL nr. 78 din 30 aprilie 1997

Data intrării în vigoare 30-04-1997

Abrogat de Articolul 108, Titlul IV din LEGE nr. 255 din 19 iulie 2013 la data 01-02-2014

Notă

*) Republicat în temeiul art. 4 din Legea nr. 141/1996, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 289 din 14 noiembrie 1996.

Codul de procedură penală a fost publicat în Buletinul Oficial nr. 145-146 din 12 noiembrie 1968 și a mai fost republicat în Buletinul Oficial nr. 58-59 din 26 aprilie 1973, în temeiul art. 3 din Legea nr. 7/1973, publicată în Buletinul Oficial nr. 49 din 6 aprilie 1973.

Partea GENERALĂ

Titlul I

REGULILE DE BAZA ȘI ACȚIUNILE ÎN PROCESUL PENAL

Capitolul 1

SCOPUL ȘI REGULILE DE BAZA ALE PROCESULUI PENAL

Scopul procesului penal

Articolul 1

Procesul penal are ca scop constatarea la timp și în mod complet a faptelor care constituie infracțiuni, astfel ca orice persoană care a savirsit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovatiei sale și nici o persoană nevinovată să nu fie trasa la răspundere penală.

Procesul penal trebuie să contribuie la apărarea ordinii de drept, la apărarea persoanei, a drepturilor și libertăților acesteia, la prevenirea infracțiunilor, precum și la educarea cetățenilor în spiritul respectării legilor.

Legalitatea și oficialitatea procesului penal

Articolul 2

Procesul penal se desfășoară atât în cursul urmăririi penale cât și în cursul judecății, potrivit dispozițiilor prevăzute de lege.

Actele necesare desfășurării procesului penal se îndeplinesc din oficiu, afară de cazul când prin lege se dispune altfel.

Aflarea adevărului

Articolul 3

În desfășurarea procesului penal trebuie să se asigure aflarea adevărului cu privire la faptele și împrejurările cauzei, precum și cu privire la persoana făptuitorului.

Rolul activ

Articolul 4

Organele de urmărire penală și instanțele de judecată sunt obligate să aibă rol activ în desfășurarea procesului penal.

Garantarea libertății persoanei

Articolul 5

În tot cursul procesului penal este garantată libertatea persoanei.

Nici o persoană nu poate fi reținută sau arestată și nici nu poate fi supusă vreunei forme de restrângere a libertății decât în cazurile și în condițiile prevăzute de lege.

Dacă cel împotriva căruia s-a luat măsura arestării preventive sau o măsură de restrângere a libertății considera ca aceasta este ilegală, are dreptul, în tot cursul procesului, să se adreseze instanței competente, potrivit legii.

Orice persoană împotriva căreia s-a luat ilegal o măsură preventivă are dreptul la repararea pagubei suferite, în condițiile prevăzute de lege.

În tot cursul procesului penal, invinuitul sau inculpatul arestat preventiv poate cere punerea în libertate provizorie, sub control judiciar sau pe cauțiune.

Respectarea demnității umane

Articolul 5¹

Orice persoană care se afla în curs de urmărire penală sau de judecată trebuie tratată cu respectarea demnității umane. Supunerea acesteia la tortura sau la tratamente cu cruzime, inumane ori degradante este pedepsită prin lege.

Garantarea dreptului de apărare

Articolul 6

Dreptul de apărare este garantat învinutului, inculpatului și celorlalte părți în tot cursul procesului penal.

În cursul procesului penal, organele judiciare sunt obligate să asigure părților deplină exercitare a drepturilor procesuale în condițiile prevăzute de lege și să administreze probele necesare în apărare.

Organele judiciare au obligația să încunoștiințeze pe învinuit sau pe inculpat despre fapta pentru care este învinuit, încadrarea juridică a acesteia și să-i asigure posibilitatea pregătirii și exercitării apărării.

Orice parte are dreptul să fie asistată de apărător în tot cursul procesului penal.

Organele judiciare au obligația să încunoștiințeze pe învinuit sau inculpat, înainte de a i se lua prima declarație, despre dreptul de a fi asistat de un apărător, consemnându-se aceasta în procesul-verbal de ascultare. În condițiile și în cazurile prevăzute de lege, organele judiciare sunt obligate să ia măsuri pentru asigurarea asistenței juridice a învinutului sau inculpatului, dacă acesta nu are apărător ales.

Limba în care se desfășoară procesul penal

Articolul 7

În desfășurarea procesului penal se folosește limba română.

În fața organelor judiciare din unitățile administrativ-teritoriale locuite și de populație de altă naționalitate decât cea română, se asigură folosirea limbii materne a acelei populații.

Folosirea limbii oficiale prin traducător

Articolul 8

Părților care nu vorbesc limba în care se desfășoară procesul penal li se asigură posibilitatea de a lua cunoștința de piesele dosarului și dreptul de a vorbi în instanța și a pune concluzii, prin traducător.

Capitolul 2

ACȚIUNEA PENALĂ ȘI ACȚIUNEA CIVILĂ ÎN PROCESUL PENAL

Secțiunea I

Acțiunea penală

Obiectul și exercitarea acțiunii penale

Articolul 9

Acțiunea penală are ca obiect tragerea la răspundere penală a persoanelor care au săvârșit infracțiuni.

Acțiunea penală se pune în mișcare prin actul de inculpare prevăzut de lege.

Acțiunea penală se poate exercita în tot cursul procesului penal.

Cazurile în care punerea în mișcare sau exercitarea acțiunii penale este împiedicată

Articolul 10

Acțiunea penală nu poate fi pusă în mișcare, iar când a fost pusă în mișcare nu mai poate fi exercitată dacă:

- a) fapta nu există;
- b) fapta nu este prevăzută de legea penală;
- b¹) fapta nu prezintă gradul de pericol social al unei infracțiuni;
- c) fapta nu a fost săvârșită de învinuit sau de inculpat;
- d) faptei îi lipsește unul din elementele constitutive ale infracțiunii;
- e) există vreuna din cauzele care înlătură caracterul penal al faptei;
- f) lipsește plângerea prealabilă a persoanei vătămate, autorizarea sau sesizarea organului competent ori alta condiție prevăzută de lege, necesară pentru punerea în mișcare a acțiunii penale;
- g) a intervenit amnistia sau prescripția ori decesul făptuitorului;
- h) a fost retrasă plângerea prealabilă ori părțile s-au împăcat, în cazul infracțiunilor pentru care retragerea plingerii sau împăcarea părților înlătură răspunderea penală;
- i) s-a dispus înlocuirea răspunderii penale;
- j) există autoritatea de lucru judecat. Împiedicarea produce efecte chiar dacă faptei definitiv judecate i s-ar da o altă încadrare juridică.

În cazul prevăzut la lit. f), acțiunea poate fi pusă în mișcare ulterior în condiții legale.

Clasarea, scoaterea de sub urmărire, încetarea urmăririi penale, achitarea și încetarea procesului penal.

Articolul 11

Când se constată existența vreunui din cazurile prevăzute în [art. 10](#):

1. În cursul urmăririi penale procurorul, la propunerea organului de cercetare penală sau din oficiu, dispune:

- a) clasarea, când nu exista învinuit în cauza;
 - b) scoaterea de sub urmărire, în cazurile prevăzute în [art. 10 lit. a\)-e](#)), când exista învinuit sau inculpat în cauza;
 - c) încetarea urmăririi penale, în cazurile prevăzute în [art. 10 lit. f\)-h](#)) și [j](#)), când exista învinuit sau inculpat în cauza.
2. În cursul judecății instanța pronunța:
- a) achitarea în cazurile prevăzute în [art. 10 lit. a\)-e](#));
 - b) încetarea procesului penal în cazurile prevăzute în [art. 10 lit. f\)-j](#)).

Sesizarea altor organe decât cele judiciare

Articolul 12

În cazurile arătate în [art. 10 lit. b](#)), [d](#)) și [e](#)), procurorul care dispune clasarea sau scoaterea de sub urmărire, ori instanța de judecată care pronunța achitarea, dacă apreciază ca fapta ar putea atrage măsuri ori sancțiuni altele decât cele prevăzute de legea penală, sesizează organul competent.

Continuarea procesului penal în caz de amnistie, prescripție sau de retragere a plingerii

Articolul 13

În caz de amnistie, prescripție ori de retragere a plingerii prealabile, învinuitul sau inculpatul poate cere continuarea procesului penal.

Dacă se constata vreunul din cazurile prevăzute în [art. 10 lit. a\)-e](#)), procurorul dispune scoaterea de sub urmărire, iar instanța de judecată pronunța achitarea.

Dacă nu se constata vreunul din cazurile prevăzute în [art. 10 lit. a\)-e](#)), procurorul dispune încetarea urmăririi penale, iar instanța de judecată pronunța încetarea procesului penal.

Secțiunea II Acțiunea civilă

Obiectul și exercitarea acțiunii civile

Articolul 14

Acțiunea civilă are ca obiect tragerea la răspundere civilă a inculpatului, precum și a părții responsabile civilmente.

Acțiunea civilă poate fi alăturată acțiunii penale în cadrul procesului penal, prin constituirea persoanei vătămate ca parte civilă.

Repararea pagubei se face potrivit dispozițiilor legii civile:

- a) în natura, prin restituirea lucrului, prin restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii, prin desființarea totală ori parțială a unui înscris și prin orice alt mijloc de reparare;
- b) prin plata unei despăgubiri bănești, în măsura în care repararea în natura nu este cu putinta.

De asemenea, se acordă despăgubiri bănești pentru folosul de care a fost lipsită partea civilă.

Constituirea ca parte civilă

Articolul 15

Persoana vătămată se poate constitui parte civilă în contra învinuitului sau inculpatului și persoanei responsabile civilmente.

Constituirea ca parte civilă se poate face în cursul urmăririi penale, precum și în fața instanței de judecată până la citirea actului de sesizare.

Calitatea de parte civilă a persoanei care a suferit o vătămare prin infracțiune nu înalță dreptul acestei persoane de a participa în calitate de parte vătămată în aceeași cauză.

Acțiunea civilă este scutită de taxa de timbru.

Partea responsabilă civilmente

Articolul 16

Introducerea în procesul penal a persoanei responsabile civilmente poate avea loc, la cerere sau din oficiu, fie în cursul urmăririi penale, fie în fața instanței de judecată până la citirea actului de sesizare.

Persoana responsabilă civilmente poate interveni în procesul penal până la terminarea cercetării judecătorești la prima instanță, luând procedura din stadiul în care se afla în momentul intervenției.

Partea responsabilă civilmente are, în ce privește acțiunea civilă, toate drepturile pe care legea le prevede pentru învinuit sau inculpat.

Exercitarea din oficiu a acțiunii civile

Articolul 17

Acțiunea civilă se pornește și se exercită și din oficiu, când persoana vătămată este o unitate dintre cele la care se referă art. 145 din Codul penal.

În acest scop, organul de urmărire penală sau instanța de judecată va cere unității pagubite să prezinte situația cu privire la întinderea pagubei și date cu privire la faptele prin care paguba a fost pricinuită. Unitatea este obligată să prezinte situația și datele cerute.

În cazul arătat în alin. 1, instanța este obligată să se pronunțe din oficiu asupra reparării pagubei, chiar dacă unitatea pagubita nu este constituită parte civilă.

Dispozițiile alin. 1 și 3 se aplică și în cazul în care cel vătămat este o persoană lipsită de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă.

Susținerea acțiunii civile de către procuror

Articolul 18

Procurorul poate susține în fața instanței acțiunea civilă pornită de persoana vătămată.

Când persoana vătămată este o unitate dintre cele la care se referă [art. 145 din Codul penal](#) sau o persoană lipsită de capacitate de exercițiu ori cu capacitate de exercițiu restrânsă, procurorul, când participa la judecata, este obligat să susțină interesele civile ale acesteia, chiar dacă nu este constituită parte civilă.

Acțiunea adresată instanței civile

Articolul 19

Persoana vătămată care nu s-a constituit parte civilă în procesul penal poate introduce la instanța civilă acțiune pentru repararea pagubei pricinuite prin infracțiune.

Judecata în fața instanței civile se suspenda până la rezolvarea definitivă a cauzei penale.

De asemenea, poate să pornească acțiune în fața instanței civile persoana vătămată care s-a constituit parte civilă sau pentru care s-a pornit din oficiu acțiunea civilă în procesul penal, dar acesta a fost suspendat. În caz de reluare a procesului penal, acțiunea introdusă la instanța civilă se suspenda.

Persoana vătămată care a pornit acțiunea în fața instanței civile poate să părăsească această instanță și să se adreseze organului de urmărire penală sau instanței de judecată, dacă punerea în mișcare a acțiunii penale a avut loc ulterior sau procesul penal a fost reluat după suspendare. Părăsirea instanței civile nu poate avea loc dacă aceasta a pronunțat o hotărâre chiar nedefinitivă.

Cazuri speciale de rezolvare a acțiunii civile

Articolul 20

Persoana vătămată constituită parte civilă în procesul penal poate să pornească acțiune în fața instanței civile, dacă instanța penală, prin hotărârea rămasă definitivă, a lăsat nesolutionată acțiunea civilă.

În cazurile în care acțiunea civilă a fost exercitată din oficiu, dacă se constata din probe noi ca paguba nu a fost integral reparată, diferența poate fi cerută pe calea unei acțiuni la instanța civilă.

De asemenea, persoana vătămată se poate adresa cu acțiune la instanța civilă, pentru repararea pagubelor care s-au născut ori s-au descoperit după pronunțarea hotărârii penale de prima instanță.

Exercitarea acțiunii civile de către sau față de succesori

Articolul 21

Acțiunea civilă rămâne în competența instanței penale în caz de deces al uneia din părți, introducându-se în cauza moștenitorii acesteia.

Dacă una din părți este o persoană juridică, în caz de reorganizare a acesteia, se introduce în cauza unitatea succesoare în drepturi, iar în caz de desființare sau de dizolvare se introduc în cauza lichidatorii.

Autoritatea hotărârii penale în civil și efectele hotărârii civile și penal

Articolul 22

Hotărârea definitivă a instanței penale are autoritate de lucru judecat în fața instanței civile care judeca acțiunea civilă, cu privire la existența faptei, a persoanei care a savîrsit-o și a vinovăției acesteia.

Hotărârea definitivă a instanței civile prin care a fost soluționată acțiunea civilă nu are autoritate de lucru judecat în fața organului de urmărire penală și a instanței penale, cu privire la existența faptei penale, a persoanei care a savîrsit-o și a vinovăției acesteia.

Secțiunea III

Părțile în procesul penal

Inculpatul

Articolul 23

Persoana împotriva căreia s-a pus în mișcare acțiunea penală este parte în procesul penal și se numește inculpat.

Alte părți în procesul penal

Articolul 24

Persoana care a suferit prin fapta penală o vătămare fizică, morală sau materială, dacă participa în procesul penal, se numește parte vătămată.

Persoana vătămată care exercită acțiunea civilă în cadrul procesului penal se numește parte civilă.
Persoana chemată în procesul penal să răspundă, potrivit legii civile, pentru pagubele provocate prin fapta învinuitului sau inculpatului, se numește parte responsabilă civilmente.

Titlul II

COMPETENTA

Capitolul 1

FELURILE COMPETENTEI

Secțiunea I

Competența după materie și după calitatea persoanei

Competența judecătorei

Articolul 25

Judecătoria judeca în prima instanță toate infracțiunile, cu excepția celor date prin lege în competența altor instanțe.

Competența tribunalului militar

Articolul 26

Tribunalul militar judeca în prima instanță:

- 1.** infracțiunile săvârșite de militari până la gradul de căpitan inclusiv, cu excepția celor date prin lege în competența altor instanțe;
- 2.** următoarele infracțiuni săvârșite de civili:
 - a)** infracțiunile contra bunurilor aflate în proprietatea, administrarea sau folosința Ministerului Apărării Naționale, Ministerului de Interne, Ministerului Justiției - Direcția generală a penitenciarelor -, Serviciului Roman de Informații, Serviciului de Informații Externe, Serviciului de Telecomunicații Speciale și Serviciului de Protecție și Paza, care prin natura sau destinația lor au un caracter militar sau interesează capacitatea de apărare ori siguranța statului;
 - b)** infracțiunile prevăzute în [art. 348-354 din Codul penal](#);
- 3.** infracțiunile săvârșite în legătură cu serviciul de către salariații civili din Ministerul Apărării Naționale, Ministerul de Interne, Ministerul Justiției - Direcția generală a penitenciarelor -, Serviciul Roman de Informații, Serviciul de Informații Externe, Serviciul de Telecomunicații Speciale și Serviciul de Protecție și Paza, cu excepția celor date prin lege în competența altor instanțe.

Competența tribunalului

Articolul 27

Tribunalul:

- 1.** judeca în prima instanță:
 - a)** infracțiunile prevăzute de Codul penal în [art. 174-177](#), [179](#), [189](#) alin. 3, [art. 190](#), [197](#) alin. 2 și 3, [art. 209](#) alin. 3, [art. 211](#) alin. 2 și 3, [art. 212](#), [215](#) alin. 5, [art. 215¹](#) alin. 2, [art. 218](#), [219](#) alin. 3 dacă fapta a avut ca urmare un dezastru și alin. 4, [art. 238](#), [239](#) alin. 3, [art. 248¹](#), [252](#), [254](#), [255](#), [257](#), [266-270](#), [273](#) alin. 2, [art. 274](#) alin. 2, [art. 275](#) alin. 3, [art. 276](#), [279](#) alin. 3, [art. 279¹](#), [280](#), [280¹](#), [282-285](#), [298](#), [302²](#), [312](#) și [317](#), precum și infracțiunea de contrabandă, dacă a avut ca obiect arme, muniții sau materii explozive ori radioactive;
 - b)** infracțiunile săvârșite cu intenție, care au avut ca urmare moartea unei persoane;
 - c)** infracțiunile privind siguranța națională a României prevăzute în legi speciale;
 - d)** infracțiunea de trecere frauduloasă a frontierei de stat, în cazurile în care minimul special al pedepsei este de 2 ani sau mai mare;
 - e)** infracțiunea de bancrută frauduloasă, dacă fapta privește sistemul bancar;
 - f)** alte infracțiuni date prin lege în competența sa;
- 2.** ca instanță de apel, judeca apelurile împotriva hotărârilor penale pronunțate de judecătorii în prima instanță, cu excepția celor privind infracțiunile menționate în [art. 279 alin. 2 lit. a\)](#);
- 3.** ca instanță de recurs, judeca recursurile împotriva hotărârilor penale pronunțate de judecătorii, în cazul infracțiunilor menționate în [art. 279 alin. 2 lit. a\)](#), precum și în alte cazuri anume prevăzute de lege;
- 4.** soluționează conflictele de competență ivite între judecătoriile din raza sa teritorială.

Competența tribunalului militar teritorial

Articolul 28

Tribunalul militar teritorial:

- 1.** judeca în prima instanță:

a) infracțiunile săvârșite de ofițerii superiori, cu excepția celor date prin lege în competența altor instanțe;
b) infracțiunile menționate în [art 27 pct. 1 lit. a\), b\) și c\)](#), săvârșite de militari până la gradul de căpitan inclusiv ori săvârșite în legătură cu serviciul de către salariații civili din Ministerul Apărării Naționale, Ministerul de Interne, Ministerul Justiției - Direcția generală a penitenciarelor -, Serviciul Roman de Informații, Serviciul de Informații Externe, Serviciul de Telecomunicații Speciale și Serviciul de Protecție și Paza;

c) alte infracțiuni date prin lege în competența sa;

2. ca instanța de apel, judeca apelurile împotriva hotărârilor pronunțate în prima instanța de tribunalele militare, cu excepția infracțiunilor menționate în [art. 279 alin. 2 lit. a\)](#) și a infracțiunilor contra ordinii și disciplinei militare sancționate de lege cu pedeapsa închisorii de cel mult 2 ani;

3. ca instanța de recurs, judeca recursurile împotriva hotărârilor pronunțate de tribunalele militare în cazul infracțiunilor menționate în [art. 279 alin. 2 lit. a\)](#) și al infracțiunilor contra ordinii și disciplinei militare sancționate de lege cu pedeapsa închisorii de cel mult 2 ani, precum și în alte cazuri anume prevăzute de lege;

4. soluționează conflictele de competență ivite între tribunalele militare din raza sa teritorială.

Competența Curții de Apel

Articolul 28¹

Curtea de Apel:

1. judeca în prima instanța:

a) infracțiunile prevăzute de Codul penal în [art. 155-173](#) și [356-361](#);

b) infracțiunile săvârșite de judecătorii de la judecătorii și tribunale, de procurorii de la parchetele de pe lângă aceste instanțe, precum și de notarii publici;

c) infracțiunile săvârșite de judecătorii, procurorii și controlorii financiari ai camerelor de conturi județene;

d) alte infracțiuni date prin lege în competența sa;

2. ca instanța de apel, judeca apelurile împotriva hotărârilor penale pronunțate în prima instanța de tribunale;

3. ca instanța de recurs, judeca recursurile împotriva hotărârilor penale pronunțate de tribunale în apel, precum și în alte cazuri anume prevăzute de lege;

4. soluționează conflictele de competență ivite între tribunale sau între judecătorii și tribunale din raza sa teritorială, ori între judecătorii din circumscripția unor tribunale diferite, aflate în raza teritorială a Curții.

Competența Curții Militare de Apel

Articolul 28²

Curtea Militară de Apel:

1. judeca în prima instanța:

a) infracțiunile prevăzute de Codul penal în [art. 155-173](#) și [art. 356-361](#), săvârșite de militari ori săvârșite în legătură cu serviciul de către salariații civili din Ministerul Apărării Naționale, Ministerul de Interne, Ministerul Justiției - Direcția generală a penitenciarelor -, Serviciul Roman de Informații, Serviciul de Informații Externe, Serviciul de Telecomunicații Speciale și Serviciul de Protecție și Paza;

b) infracțiunile săvârșite de judecătorii tribunalelor militare și ai tribunalelor militare teritoriale, precum și de procurorii militari de la parchetele militare de pe lângă aceste instanțe;

c) alte infracțiuni date prin lege în competența sa;

2. ca instanța de apel, judeca apelurile împotriva hotărârilor pronunțate în prima instanța de tribunalele militare teritoriale;

3. ca instanța de recurs, judeca recursurile împotriva hotărârilor pronunțate de tribunalele militare teritoriale în apel, precum și în alte cazuri anume prevăzute de lege;

4. soluționează conflictele de competență ivite între tribunalele militare teritoriale sau între tribunalele militare și tribunalele militare teritoriale ori între tribunalele militare din raza de competență a unor tribunale militare teritoriale diferite.

Competența Curții Supreme de Justiție

Articolul 29

Curtea Supremă de Justiție:

1. judeca în prima instanța:

a) infracțiunile săvârșite de senatori și deputați;

b) infracțiunile săvârșite de membrii Guvernului;

c) infracțiunile săvârșite de judecătorii Curții Constituționale, membrii, judecătorii, procurorii și controlorii financiari ai Curții de Conturi și de președintele Consiliului Legislativ;

d) infracțiunile săvârșite de maresali, amirali și generali;

- e) infracțiunile săvârșite de șefii cultelor religioase organizate în condițiile legii și de ceilalți membri ai înaltului Cler, care au cel puțin rangul de arhiereu sau echivalent al acestuia;
 - f) infracțiunile săvârșite de judecătorii și magistrații asistenți de la Curtea Supremă de Justiție, de judecătorii de la curțile de apel și Curtea Militară de Apel, precum și de procurorii de la parchetele de pe lângă aceste instanțe;
 - g) alte cauze date prin lege în competența sa;
- 2. ca instanța de recurs, judeca:**
- a) recursurile împotriva hotărârilor penale pronunțate, în prima instanță, de curțile de apel și Curtea Militară de Apel;
 - b) recursurile împotriva hotărârilor penale pronunțate, ca instanțe de apel, de curțile de apel și Curtea Militară de Apel;
 - c) recursurile împotriva hotărârilor penale pronunțate, în prima instanță, de secția penală și secția militară ale Curții Supreme de Justiție;
- 3. judeca recursurile în interesul legii;**
- 4. judeca recursurile în anulare;**
- 5. soluționează:**
- a) conflictele de competență în cazurile în care Curtea Supremă de Justiție este instanța superioară comună;
 - b) cazurile în care cursul justiției este întrerupt;
 - c) cererile de strămutare.

Secțiunea II

Competența teritorială

Competența pentru infracțiunile săvârșite în țara

Articolul 30

Competența după teritoriu este determinată de:

- a) locul unde a fost săvârșită infracțiunea;
- b) locul unde a fost prins făptuitorul;
- c) locul unde locuiește făptuitorul;
- d) locul unde locuiește persoana vătămată.

Judecarea cauzei revine aceleia dintre instanțele competente potrivit alin. 1, în a cărei rază teritorială s-a efectuat urmărirea penală.

Când urmărirea penală se efectuează de către Parchetul General de pe lângă Curtea Supremă de Justiție sau de către parchetele de pe lângă curțile de apel ori de pe lângă tribunale sau de către un organ de cercetare central ori județean, procurorul, prin rechizitoriu, stabilește căreia dintre instanțele prevăzute în alin. 1 îi revine competența de a judeca, ținând seama ca, în raport cu împrejurările cauzei, să fie asigurată buna desfășurare a procesului penal.

Prin "locul săvârșirii infracțiunii" se înțelege locul unde s-a desfășurat activitatea infracțională, în totul sau în parte, ori locul unde s-a produs rezultatul acesteia.

Competența pentru infracțiunile săvârșite în străinătate

Articolul 31

Infracțiunile săvârșite în afară teritoriului țării se judeca, după caz, de către instanțele civile sau militare în a căror rază teritorială își are domiciliul sau locuiește făptuitorul. Dacă acesta nu are domiciliul și nici nu locuiește în România, și fapta este de competența judecătoriei, se judeca de Judecătoria Sectorului 2, iar în celelalte cazuri, de instanța competentă după materie și calitatea persoanei, din municipiul București.

Infracțiunea săvârșită pe o nava este de competența instanței în a cărei rază teritorială se afla primul port român în care ancorează nava, afară de cazul în care prin lege se dispune altfel.

Infracțiunea săvârșită pe o aeronavă este de competența instanței în a cărei rază teritorială se afla primul loc de aterizare pe teritoriul român.

Dacă nava nu ancorează într-un port român sau dacă aeronava nu aterizează pe teritoriul român, competența este cea prevăzută în alin. 1, afară de cazul în care prin lege se dispune altfel.

Secțiunea III

Competența în caz de indivizibilitate și conexitate

Reunirea cauzelor

Articolul 32

În caz de indivizibilitate sau de conexitate, judecata în prima instanță, dacă are loc în același timp pentru toate faptele și pentru toți făptuitorii, se efectuează de aceeași instanță.

Cazurile de indivizibilitate

Articolul 33

Este indivizibilitate:

- a) când la săvârșirea unei infracțiuni au participat mai multe persoane;
- b) când doua sau mai multe infracțiuni au fost săvârșite prin același act;
- c) în cazul infracțiunii continuate sau în orice alte cazuri când doua sau mai multe acte materiale alcătuiesc o singură infracțiune.

Cazurile de conexitate

Articolul 34

Este conexitate:

- a) când doua sau mai multe infracțiuni sunt săvârșite prin acte diferite, de una sau de mai multe persoane împreună, în același timp și în același loc;
- b) când doua sau mai multe infracțiuni sunt săvârșite în timp ori în loc diferit, după o prealabilă înțelegere între infractori;
- c) când o infracțiune este săvârșită pentru a pregăti, a înlesni sau a ascunde comiterea altei infracțiuni, ori este săvârșită pentru a înlesni sau a asigura sustragerea de la răspundere penală a făptuitorului altei infracțiuni;
- d) când între doua sau mai multe infracțiuni există legătură și reunirea cauzelor se impune pentru o bună desfășurare a justiției.

Competența în caz de indivizibilitate sau conexitate

Articolul 35

În caz de indivizibilitate sau conexitate, dacă competența în raport cu diferiții făptuitori ori diferitele fapte aparține, potrivit legii, mai multor instanțe de grad egal, competența de a judeca toate faptele și pe toți făptuitorii revine instanței mai întâi sesizate, iar dacă competența după natura faptelor sau după calitatea persoanelor aparține unor instanțe de grad diferit, competența de a judeca toate cauzele reunite revine instanței superioare în grad.

Dacă dintre instanțe una este civilă, iar alta militară, competența revine instanței militare.

Dacă instanța civilă este superioară în grad, competența revine instanței militare echivalente în grad cu instanța civilă.

Competența de a judeca cauzele reunite rămâne dobândită instanței, chiar dacă pentru fapta sau pentru făptuitorul care a determinat competența acestei instanțe s-a dispus încetarea procesului penal ori s-a pronunțat achitarea.

Tănuirea, favorizarea infractorului și nedenunțarea unor infracțiuni sunt de competența instanței care judeca infracțiunea la care acestea se referă.

Instanța competența a hotărî reunirea cauzelor

Articolul 36

Reunirea cauzelor se hotărăște de instanța căreia îi revine competența de judecată, potrivit dispozițiilor [art. 35](#).

În cazul prevăzut în [art. 35](#) alin. 3, reunirea cauzelor se hotărăște de instanța civilă, care trimite dosarul instanței militare căreia îi revine competența.

Cazuri speciale

Articolul 37

În cazurile de indivizibilitate prevăzute în [art. 33 lit. a\)](#) și [b\)](#), precum și în cele de conexitate, cauzele sunt reunite dacă ele se afla în fața primei instanțe de judecată, chiar după desființarea hotărârii cu trimitere de către instanța de apel sau după casarea cu trimitere de către instanța de recurs.

Cauzele se reunesc și la instanțele de apel, precum și la cele de recurs, de același grad, dacă se afla în același stadiu de judecată.

În cazul de indivizibilitate prevăzut în [art. 33 lit. c\)](#), cauzele trebuie să fie reunite întotdeauna.

Disjungerea

Articolul 38

În cazul de indivizibilitate prevăzut în [art. 33 lit. a\)](#), precum și în toate cazurile de conexitate, instanța poate dispune, în interesul unei bune judecări, disjungerea cauzei, astfel ca judecarea unora dintre infractori sau dintre infracțiuni să se facă separat.

Secțiunea IV Dispoziții comune

Excepții de incompetență

Articolul 39

Excepția de incompetență materială și cea de incompetență după calitatea persoanei pot fi ridicate în tot cursul procesului penal, până la pronunțarea hotărârii definitive.

Excepția de incompetență teritorială poate fi ridicată numai până la citirea actului de sesizare în fața primei instanțe de judecată.

Excepțiile de incompetență pot fi ridicate de procuror, de oricare dintre părți, sau puse în discuția părților din oficiu.

Competența în caz de schimbare a calității inculpatului

Articolul 40

Când competența instanței este determinată de calitatea inculpatului, instanța rămâne competența a judeca, chiar dacă inculpatul, după săvârșirea infracțiunii, nu mai are acea calitate.

Dobindirea calității după săvârșirea infracțiunii nu determină schimbarea competenței.

Competența în caz de schimbare a încadrării juridice sau a calificării

Articolul 41

Instanța sesizată cu judecarea unei infracțiuni rămâne competența a o judeca chiar dacă constată, după efectuarea cercetării judecătorești, că infracțiunea este de competența instanței inferioare.

Schimbarea calificării faptei printr-o lege nouă, intervenită în cursul judecării cauzei, nu atrage incompetența instanței de judecată, afară de cazul când prin acea lege s-ar dispune altfel.

Declinarea de competență

Articolul 42

Instanța de judecată care își declină competența trimite dosarul instanței de judecată arătată ca fiind competența prin hotărârea de declinare.

Dacă declinarea a fost determinată de competența materială sau după calitatea persoanei, instanța căreia i s-a trimis cauza poate folosi actele îndeplinite și poate menține măsurile dispuse de instanța desesizată.

În cazul declinării pentru incompetență teritorială, actele îndeplinite ori măsurile dispuse se mențin.

Hotărârea de declinare a competenței nu este supusă apelului și nici recursului.

Conflictul de competență

Articolul 43

Când două sau mai multe instanțe se recunosc competente a judeca aceeași cauză ori își declină competența, conflictul pozitiv sau negativ de competență se soluționează de instanța ierarhic superioară comună.

Când conflictul de competență se ivește între o instanță civilă și una militară, soluționarea conflictului este de competența Curții Supreme de Justiție.

Instanța ierarhic superioară comună este sesizată în caz de conflict pozitiv, de către instanța care s-a declarat cea din urma competența, iar în caz de conflict negativ, de către instanța care și-a declinat cea din urma competența.

În toate cazurile, sesizarea se poate face și de procuror sau de părți.

Până la soluționarea conflictului pozitiv de competență judecata se suspendă.

Instanța care și-a declinat competența ori s-a declarat competența cea din urma ia măsurile și efectuează actele ce reclama urgenta.

Instanța ierarhic superioară comună hotărăște asupra conflictului de competență cu citirea părților.

Când instanța sesizată cu soluționarea conflictului de competență constată că acea cauză este de competența altei instanțe decât cele între care a intervenit conflictul și față de care nu este instanța superioară comună trimite dosarul instanței superioare comune.

Instanța căreia i s-a trimis cauza prin hotărârea de stabilire a competenței nu se mai poate declara incompetență, afară de cazul în care, în urma noii situații de fapt ce rezultă din completarea cercetării judecătorești, se constată că fapta constituie o infracțiune data prin lege în competența altei instanțe.

Instanța căreia i s-a trimis cauza aplică în mod corespunzător dispozițiile [art. 42](#) alin. 2.

Chestiuni prealabile

Articolul 44

Instanța penală este competența să judece orice chestiune prealabilă de care depinde soluționarea cauzei, chiar dacă prin natura ei acea chestiune este de competența altei instanțe.

Chestiunea prealabilă se judecă de către instanța penală, potrivit regulilor și mijloacelor de probă privitoare la materia căreia îi aparține acea chestiune.

Hotărârea definitivă a instanței civile, asupra unei împrejurări ce constituie o chestiune prealabilă în procesul penal, are autoritate de lucru judecat în fața instanței penale.

Dispoziții care se aplică la urmărirea penală

Articolul 45

Dispozițiile cuprinse în [art. 30-36](#), [38](#), [40](#), [42](#) și [44](#) se aplică în mod corespunzător și în cursul urmăririi penale. Când nici unul din locurile arătate în [art. 30](#) alin. 1 nu este cunoscut, competența revine organului de urmărire penală care a fost mai întâi sesizat.

În caz de sesizări simultane, precaderea se stabilește în ordinea enumerării de la [art. 30](#) alin. 1.

Dacă în raport cu vreunul din criteriile arătate în [art. 30](#) alin. 1 sunt competente mai multe organe de urmărire penală, competența revine organului care a fost mai întâi sesizat.

Urmărirea penală a infracțiunilor săvârșite în condițiile prevăzute în [art. 31](#) se efectuează de către organul de urmărire penală din raza teritorială a instanței competente să judece cauza.

Conflictul de competență între doi sau mai mulți procurori se rezolvă de către procurorul superior comun acestora. Când conflictul se ivește între doua sau mai multe organe de cercetare penală, competența se stabilește de către procurorul care exercită supravegherea activității de cercetare penală a acestor organe.

Capitolul 2

INCOMPATIBILITATEA ȘI STRĂMUTAREA

Secțiunea I

Incompatibilitatea

Rudenia între judecători

Articolul 46

Judecătorii care sunt soți sau rude apropiate între ei nu pot face parte din același complet de judecată.

Judecător care s-a pronunțat anterior

Articolul 47

Judecătorul care a luat parte la soluționarea unei cauze nu mai poate participa la judecarea aceleiași cauze într-o instanță superioară, sau la judecarea cauzei după desființarea hotărârii cu trimitere în apel sau după casarea cu trimitere în recurs.

De asemenea, nu mai poate participa la judecarea cauzei judecătorul care și-a exprimat anterior părerea cu privire la soluția care ar putea fi data în acea cauza.

Alte cauze de incompatibilitate

Articolul 48

Judecătorul este de asemenea incompatibil de a judeca, dacă în cauza respectiva:

- a)** a pus în mișcare acțiunea penală, a emis mandatul de arestare, a dispus trimiterea în judecata, sau a pus concluzii în fond în calitate de procuror la instanța de judecată;
- b)** a fost reprezentant sau apărător al vreuneia din părți;
- c)** a fost expert sau martor;
- d)** exista împrejurări din care rezultă ca este interesat sub orice formă, el, soțul sau vreo ruda apropiată.

Incompatibilitatea procurorului, grefierului și a organului de cercetare penală

Articolul 49

Dispozițiile [art. 46](#) se aplică procurorului și grefierului de ședința, când cauza de incompatibilitate exista între ei sau între vreunul dintre ei și unul dintre membrii completului de judecată.

Dispozițiile privind cazurile de incompatibilitate prevăzute în [art. 48 lit. b\)](#), c) și d) se aplică procurorului, persoanei care efectuează cercetarea penală și grefierului de ședința.

Procurorul care a participat ca judecător la soluționarea cauzei în prima instanță nu poate pune concluzii la judecarea ei în apel sau în recurs.

Persoana care a efectuat urmărirea penală este incompatibilă să procedeze la completarea sau refacerea acesteia, când completarea sau refacerea este dispusă de instanța.

Abținerea

Articolul 50

Persoana incompatibilă este obligată să declare, după caz, președintelui instanței, procurorului care supraveghează cercetarea penală sau procurorului ierarhic superior, ca se abține de a participa la procesul penal, cu arătarea cazului de incompatibilitate ce constituie motivul abținerii.

Declarația de abținere se face de îndată ce persoana obligată la aceasta a luat cunoștința de existența cazului de incompatibilitate.

Recuzarea

Articolul 51

În cazul în care persoana incompatibilă nu a făcut declarație de abținere, poate fi recuzată atât în cursul urmăririi penale cât și în cursul judecății, de oricare dintre părți, de îndată ce partea a aflat despre existența cazului de incompatibilitate.

Recuzarea se formulează oral sau scris, cu arătarea cazului de incompatibilitate ce constituie motivul recuzării. Procedura de soluționare în cursul judecății

Articolul 52

Abținerea sau recuzarea judecătorului, procurorului sau grefierului se soluționează de un alt complet, în ședința secretă, fără participarea celui ce declară ca se abține sau este recuzat.

Examinarea declarației de abținere sau a cererii de recuzare se face de îndată, ascultându-se procurorul când este prezent în instanța, iar dacă se găsește necesar, și părțile, precum și persoana care se abține sau a carei recuzare se cere.

Când abținerea sau recuzarea privește cazul prevăzut în [art. 46](#) și [49](#) alin. 1, instanța, admitând recuzarea, stabilește care dintre persoanele arătate în menționatele texte nu va lua parte la judecarea cauzei.

În caz de admitere a abținerii sau a recuzării, se va stabili în ce măsură actele îndeplinite ori măsurile dispuse se mențin.

Abținerea sau recuzarea care privește întreaga instanță se soluționează de instanța ierarhic superioară. Aceasta, în cazul când găsește întemeiată abținerea sau recuzarea, desemnează pentru judecarea cauzei o instanță egală în grad cu instanța în fața căreia s-a produs abținerea sau recuzarea.

Încheierea prin care s-a admis sau s-a respins abținerea, ca și aceea prin care s-a admis recuzarea, nu sunt supuse nici unei cai de atac.

Procedura de soluționare în cursul urmăririi penale

Articolul 53

În cursul urmăririi penale, asupra abținerii sau recuzării se pronunță procurorul care supraveghează cercetarea penală sau procurorul ierarhic superior.

Cererea de recuzare privitoare la persoana care efectuează cercetarea penală se adresează fie acestor persoane, fie procurorului. În cazul în care cererea este adresată persoanei care efectuează cercetarea penală, aceasta este obligată să o înainteze împreună cu lămuririle necesare, în termen de 24 de ore, procurorului, fără a întrerupe cursul cercetării penale.

Procurorul este obligat să soluționeze cererea în cel mult 3 zile, printr-o ordonanță.

Cererea de recuzare care privește pe procuror se soluționează în același termen și în aceleași condiții de procurorul ierarhic superior.

Abținerea se soluționează potrivit dispozițiilor din alin. 3 și 4, care se aplică în mod corespunzător.

Incompatibilitatea expertului și interpretului

Articolul 54

Dispozițiile [art. 48](#), 50, 51, 52 și 53 se aplică în mod corespunzător expertului și interpretului.

Calitatea de expert este incompatibilă cu aceea de martor în aceeași cauză. Calitatea de martor are intimitate.

Participarea ca expert sau ca interpret de mai multe ori în aceeași cauză nu constituie un motiv de recuzare.

Secțiunea II

Strămutarea judecării cauzei penale

Temeiul strămutării

Articolul 55

Curtea Supremă de Justiție stramută judecarea unei cauze de la instanța competentă la o altă instanță egală în grad, în cazul în care, apreciind temeinicia motivelor de strămutare, considera că prin aceasta se asigură desfășurarea normală a procesului.

Strămutarea poate fi cerută de partea interesată, de procuror sau de ministrul justiției.

Cererea și efectele ei

Articolul 56

Cererea de strămutare se adresează Curții Supreme de Justiție și trebuie motivată. Înscrierile pe care se sprijină cererea se alătură la aceasta, când sunt deținute de partea care cere strămutarea.

În cerere se face mențiune dacă în cauză se găsesc arestați.

Suspendarea judecării cauzei poate fi dispusă de președintele Curții Supreme de Justiție la primirea cererii, sau de către Curtea Supremă de Justiție după ce aceasta a fost investită.

Cererea făcută de ministrul justiției sau de procurorul general suspendă de drept judecarea cauzei.

Procedura de informare

Articolul 57

Președintele Curții Supreme de Justiție cere, pentru lămurirea instanței, informații de la președintele instanței ierarhic superioare celei la care se afla cauza a carei strămutare se cere, comunicându-i totodată termenul fixat pentru judecarea cererii de strămutare.

Când Curtea Supremă de Justiție este instanța ierarhic superioară, informațiile se cer Ministerului Justiției.

În cazul introducerii unei noi cereri de strămutare cu privire la aceeași cauza, cererea de informații este facultativă.

Înștiințarea părților

Articolul 58

Președintele instanței ierarhic superioare celei la care se afla cauza ia măsuri pentru încunoștințarea părților despre introducerea cererii de strămutare, despre termenul fixat pentru soluționarea acesteia, cu mențiunea ca părțile pot trimite memorii și se pot prezenta la termenul fixat pentru soluționarea cererii.

În informațiile trimise Curții Supreme de Justiție se face mențiune expresă despre efectuarea încunoștințărilor, atasându-se și dovezile de comunicare a acestora.

Când în cauza a carei strămutare se cere sunt arestați, președintele dispune desemnarea unui apărător din oficiu.

Examinarea cererii

Articolul 59

Examinarea cererii de strămutare se face în ședința secretă.

Când părțile se înfățișează, se asculta și concluziile acestora.

Soluționarea cererii

Articolul 60

Curtea Supremă de Justiție dispune, fără arătarea motivelor, admiterea sau respingerea cererii.

În cazul în care găsește cererea întemeiată, dispune strămutarea judecării cauzei, hotărînd totodată în ce măsura actele îndeplinite în fața instanței de la care s-a strămutat cauza se mențin.

Aceasta instanță va fi instiintată de îndată despre admiterea cererii de strămutare.

Dacă instanța la care se afla cauza a carei strămutare se cere a procedat între timp la judecarea cauzei, hotărîrea pronunțată este desființată prin efectul admiterii cererii de strămutare.

Repetarea cererii

Articolul 61

Strămutarea cauzei nu poate fi cerută din nou, afară de cazul când noua cerere se întemeiază pe împrejurări necunoscute Curții Supreme de Justiție la soluționarea cererii anterioare sau ivite după aceasta.

Titlul III

PROBELE ȘI MIJLOACELE DE PROBA

Capitolul 1

DISPOZIȚII GENERALE

Lămurirea cauzei prin probe

Articolul 62

În vederea aflării adevărului, organul de urmărire penală și instanța de judecată sunt obligate să lămurească cauza sub toate aspectele, pe bază de probe.

Probele și aprecierea lor

Articolul 63

Constituie proba orice element de fapt care servește la constatarea existenței sau inexistenței unei infracțiuni, la identificarea persoanei care a săvîrșit-o și la cunoașterea împrejurărilor necesare pentru justa soluționare a cauzei.

Probele nu au valoare mai dinainte stabilită. Aprecierea fiecărei probe se face de organul de urmărire penală și de instanța de judecată potrivit convingerii lor, formată în urma examinării tuturor probelor administrate și conducîndu-se după conștiința lor.

Mijloacele de proba

Articolul 64

Mijloacele de proba prin care se constată elementele de fapt ce pot servi ca proba sunt: declarațiile învinutului sau ale inculpatului, declarațiile părții vătămate, ale părții civile și ale părții responsabile civilmente, declarațiile martorilor, înscrisurile, înregistrările audio sau video, fotografiile, mijloacele materiale de proba, constatările tehnico-științifice, constatările medico-legale și expertizele.

Sarcina administrării probelor

Articolul 65

Sarcina administrării probelor în procesul penal revine organului de urmărire penală și instanței de judecată. La cererea organului de urmărire penală ori a instanței de judecată, orice persoană care cunoaște vreo proba sau deține vreun mijloc de proba este obligată să le aducă la cunoștință sau să le înfățișeze. Prezumția de nevinovăție

Articolul 66

Invinuitul sau inculpatul nu este obligat să probeze nevinovăția sa. În cazul când există probe de vinovăție, invinuitul sau inculpatul are dreptul să probeze lipsa lor de temeinicie. Concludența și utilitatea probei

Articolul 67

În cursul procesului penal părțile pot propune probe și cere administrarea lor. Cererea pentru administrarea unei probe nu poate fi respinsă, dacă proba este concludentă și utilă. Admiterea sau respingerea cererii se face motivat. Interzicerea mijloacelor de constrângere

Articolul 68

Este oprit a se întrebuița violențe, amenințări ori alte mijloace de constrângere, precum și promisiuni sau indemnuri, în scopul de a se obține probe. De asemenea, este oprit a determina o persoană să savîrșească sau să continue săvîrșirea unei fapte penale, în scopul obținerii unei probe.

Capitolul 2 MIJLOACELE DE PROBA

Secțiunea I

Declarațiile învinuitului sau ale inculpatului

Declarațiile învinuitului sau ale inculpatului

Articolul 69

Declarațiile învinuitului sau ale inculpatului făcute în cursul procesului penal pot servi la aflarea adevărului, numai în măsura în care sunt coroborate cu fapte și împrejurări ce rezultă din ansamblul probelor existente în cauză.

Întrebări și lămuriri prealabile

Articolul 70

Invinuitul sau inculpatul, înainte de a fi ascultat, este întrebat cu privire la nume, prenume, poreclă, data și locul nașterii, numele și prenumele părinților, cetățenie, studii, situația militară, loc de muncă, ocupație, adresă, antecedente penale și alte date pentru stabilirea situației sale personale.

Învinuitului sau inculpatului i se aduce apoi la cunoștință fapta care formează obiectul cauzei și i se pune în vedere să declare tot ce știe cu privire la fapta și la învinuirea ce i se aduce în legătură cu aceasta.

Organul de urmărire penală, înainte de a-l asculta pe invinuit, cere acestuia să dea o declarație scrisă personal, cu privire la învinuirea ce i se aduce.

Modul de ascultare

Articolul 71

Fiecare invinuit sau inculpat este ascultat separat.

În cursul urmăririi penale, dacă sunt mai mulți învinuiți sau inculpați, fiecare este ascultat fără să fie de față ceilalți.

Invinuitul sau inculpatul este mai întâi lăsat să declare tot ce știe în cauză.

Ascultarea învinuitului sau inculpatului nu poate începe cu citirea sau reamintirea declarațiilor pe care acesta le-a dat anterior în cauză.

Invinuitul sau inculpatul nu poate prezenta ori citi o declarație scrisă de mai înainte, însă se poate servi de însemnări asupra amănunțelor greu de reținut.

Întrebări cu privire la fapta

Articolul 72

După ce invinuitul sau inculpatul a făcut declarația, i se pot pune întrebări cu privire la fapta care formează obiectul cauzei și la învinuirea ce i se aduce. De asemenea, este întrebat cu privire la probele pe care înțelege să le propună.

Consemnarea declarațiilor

Articolul 73

Declarațiile învinuitului sau inculpatului se consemnează în scris. Declarația scrisă se citește acestuia, iar dacă cere, i se da să o citească. Când este de acord cu conținutul ei, o semnează pe fiecare pagină și la sfârșit.

Când învinuitul sau inculpatul nu poate sau refuza să semneze, se face mențiune în declarația scrisă.

Declarația scrisă este semnată și de organul de urmărire penală care a procedat la ascultarea învinuitului sau inculpatului ori de președintele completului de judecată și de grefier, precum și de interpret când declarația a fost luată printr-un interpret.

Dacă învinuitul sau inculpatul revine asupra vreuneia din declarațiile sale sau are de făcut completări, rectificări sau precizări, acestea se consemnează și se semnează în condițiile arătate în prezentul articol.

Ascultarea învinuitului sau inculpatului la locul unde se afla

Articolul 74

Ori de câte ori învinuitul sau inculpatul se găsește în imposibilitate de a se prezenta pentru a fi ascultat, organul de urmărire penală sau instanța de judecată procedează la ascultarea acestuia la locul unde se afla.

Secțiunea II

Declarațiile părții vătămate, părții civile și ale părții responsabile civilmente

Declarațiile celorlalte părți din proces

Articolul 75

Declarațiile părții vătămate, ale părții civile și ale părții responsabile civilmente făcute în cursul procesului penal pot servi la aflarea adevărului, numai în măsura în care sunt coroborate cu fapte sau împrejurări ce rezultă din ansamblul probelor existente în cauză.

Explicații prealabile

Articolul 76

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată are obligația să cheme, spre a fi ascultate, persoana care a suferit o vătămare prin infracțiune, precum și persoana civilmente responsabilă.

Înainte de ascultare, persoanei vătămate i se pune în vedere că poate participa în proces ca parte vătămată, iar dacă a suferit o pagubă materială, că se poate constitui parte civilă. De asemenea, i se atrage atenția că declarația de participare în proces ca parte vătămată sau de constituire ca parte civilă se poate face în tot cursul urmăririi penale, iar în fața primei instanțe de judecată, până la citirea actului de sesizare.

Modul de ascultare

Articolul 77

Ascultarea părții vătămate, a părții civile și a părții responsabile civilmente se face potrivit dispozițiilor privitoare la ascultarea învinuitului sau inculpatului, care se aplică în mod corespunzător.

Secțiunea III

Declarațiile martorilor

Martorul

Articolul 78

Persoana care are cunoștința despre vreo faptă sau despre vreo împrejurare de natură să servească la aflarea adevărului în procesul penal poate fi ascultată în calitate de martor.

Ascultarea persoanei obligate a păstra secretul profesional

Articolul 79

Persoana obligată a păstra secretul profesional nu poate fi ascultată ca martor cu privire la faptele și împrejurările de care a luat cunoștința în exercițiul profesiei, fără încuviințarea persoanei sau a unității față de care este obligată a păstra secretul.

Calitatea de martor are întâietate față de calitatea de apărător, cu privire la faptele și împrejurările pe care acesta le-a cunoscut înainte de a fi devenit apărător sau reprezentant al vreuneia dintre părți.

Ascultarea soțului și a rudelor apropiate

Articolul 80

Soțul și rudele apropiate ale învinuitului sau inculpatului nu sunt obligate să depună ca martori.

Organele judiciare vor aduce aceasta la cunoștința persoanelor arătate în alineatul precedent, de îndată ce au fost îndeplinite dispozițiile alin. 3 din [art. 84](#).

Martor minor

Articolul 81

Minorul poate fi ascultat ca martor. Până la vârsta de 14 ani ascultarea lui se face în prezența unuia dintre părinți ori a tutorelui sau a persoanei căreia îi este încredințat minorul spre creștere și educare.

Persoana vătămată

Articolul 82

Persoana vătămată poate fi ascultată ca martor, dacă nu este constituită parte civilă sau nu participa în proces ca parte vătămată.

Obligația de prezentare

Articolul 83

Persoana chemată ca martor este obligată să se înfățișeze la locul, ziua și ora arătate în citație și are datoria să declare tot ce știe cu privire la faptele cauzei.

Întrebări prealabile

Articolul 84

Martorul este întrebat mai întâi despre nume, prenume, etate, adresa și ocupație.

În caz de îndoială asupra identității martorului, aceasta se stabilește prin orice mijloc de probă.

Martorul va fi apoi întrebat dacă este soț sau ruda a vreuneia dintre părți și în ce raporturi se afla cu acestea, precum și dacă a suferit vreă pagubă de pe urma infracțiunii.

Jurământul martorului

Articolul 85

Înainte de a fi ascultat, martorul depune următorul jurământ: "Jur ca voi spune adevărul și că nu voi ascunde nimic din ceea ce știu. Asa să-mi ajute Dumnezeu!".

În timpul depunerii jurământului martorul ține mina pe cruce sau pe biblie.

Referirea la divinitate din formula jurământului se schimbă potrivit credinței religioase a martorului.

Martorului de altă religie decât cea creștină nu îi sunt aplicabile prevederile alin. 2. Martorul fără confesiune va depune următorul jurământ: "Jur pe onoare și conștiința că voi spune adevărul și că nu voi ascunde nimic din ceea ce știu".

Martorii care din motive de conștiință sau confesiune nu depun jurământul vor rosti în fața instanței următoarea formulă: "Ma oblig ca voi spune adevărul și că nu voi ascunde nimic din ceea ce știu".

Situațiile la care se referă alin. 3, 4 și 5 se rețin de organul judiciar pe baza afirmațiilor făcute de martor.

După depunerea jurământului sau după rostirea formulei prevăzute în alin. 5, se va pune în vedere martorului că, dacă nu va spune adevărul, săvârșește infracțiunea de mărturie mincinoasă.

Despre toate acestea se face mențiune în declarația scrisă.

Minorul care nu a împlinit 14 ani nu depune jurământ; i se atrage însă atenția să spună adevărul.

Modul și limitele ascultării martorului

Articolul 86

Martorului i se face cunoscut obiectul cauzei și i se arată care sunt faptele sau împrejurările pentru dovedirea cărora a fost propus ca martor, cerindu-i-se să declare tot ce știe cu privire la acestea.

După ce martorul a făcut declarații, i se pot pune întrebări cu privire la faptele și împrejurările care trebuie constatate în cauza, cu privire la persoana părților, precum și în ce mod a luat cunoștința despre cele declarate.

Dispozițiile [art. 71-74](#) se aplică în mod corespunzător și la ascultarea martorului.

Secțiunea IV Confruntarea

Obiectul confruntării

Articolul 87

Când se constată că există contradicții între declarațiile persoanelor ascultate în aceeași cauză, se procedează la confruntarea acelor persoane, dacă aceasta este necesară pentru lămurirea cauzei.

Procedura confruntării

Articolul 88

Persoanele confruntate sunt ascultate cu privire la faptele și împrejurările în privința cărora declarațiile date anterior se contradic.

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată poate încuviința ca persoanele confruntate să-și pună reciproc întrebări.

Declarațiile date de persoanele confruntate se consemnează în proces-verbal.

Secțiunea V Înscrierile

Mijloacele de probă scrise

Articolul 89

Înscrisurile pot servi ca mijloace de proba, dacă în conținutul lor se arata fapte sau împrejurări de natura să contribuie la aflarea adevărului.

Procesul-verbal ca mijloc de proba

Articolul 90

Procesele-verbale încheiate de organul de urmărire penală sau de instanța de judecată sunt mijloace de proba.

De asemenea, sunt mijloace de proba procesele-verbale și actele de constatare, încheiate de alte organe, dacă legea prevede aceasta.

Cuprinsul și forma procesului-verbal

Articolul 91

Procesul-verbal trebuie să cuprindă:

- a) data și locul unde este încheiat;
- b) numele, prenumele și calitatea celui care îl încheie;
- c) numele, prenumele, ocupația și adresa martorilor asistenți, când exista;
- d) descrierea amănunțită a celor constatate, precum și a măsurilor luate;
- e) numele, prenumele, ocupația și adresa persoanelor la care se referă procesul-verbal, obiecțiile și explicațiile acestora;
- f) mențiunile prevăzute de lege pentru cazurile speciale.

Procesul-verbal trebuie semnat pe fiecare pagina și la sfârșit de cel care îl încheie, precum și de persoanele arătate la [lit. c\)](#) și [e\)](#). Dacă vreuna dintre aceste persoane nu poate sau refuza să semneze, se face mențiune despre aceasta.

Secțiunea V¹ Înregistrările audio sau video

Înregistrările convorbirilor

Articolul 91¹

Înregistrările pe banda magnetica ale unor convorbiri efectuate cu autorizarea motivată a procurorului desemnat de prim-procurorul Parchetului de pe lângă Curtea de Apel, în cazurile și în condițiile prevăzute de lege, dacă sunt date sau indicii temeinice privind pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni pentru care urmărirea penală se face din oficiu, iar interceptarea este utilă, pentru aflarea adevărului, pot servi ca mijloace de proba, dacă din conținutul convorbirilor înregistrate rezultă fapte sau împrejurări de natura să contribuie la aflarea adevărului.

Autorizarea procurorului se da pentru durata necesară înregistrării, până la cel mult 30 de zile, în afară de cazul în care legea dispune altfel. Autorizarea poate fi prelungită în aceleași condiții, pentru motive temeinic justificate, fiecare prelungire neputind depăși 30 de zile.

Înregistrările prevăzute în alin. 1 pot fi făcute și la cererea motivată a persoanei vătămate privind comunicările ce-i sunt adresate, cu autorizarea procurorului anume desemnat de procurorul general.

Certificarea înregistrărilor

Articolul 91²

Despre efectuarea înregistrărilor menționate în [art. 91¹](#), organul de urmărire penală întocmește un proces-verbal în care se menționează autorizația data de procuror pentru efectuarea interceptării, numărul sau numerele posturilor telefonice între care se poartă convorbirile, numele persoanelor care le poartă, dacă sunt cunoscute, data și ora fiecărei convorbiri în parte și numărul de ordine al rolei sau casetei pe care se face imprimarea. Convorbirile înregistrate sunt redactate integral în forma scrisă și se atașează la procesul-verbal, cu certificarea pentru autenticitate de către organul de urmărire penală, verificat și contrasemnat de procurorul care efectuează sau supraveghează urmărirea penală în cauza. La procesul-verbal se atașează, de asemenea, caseta sau rola care conține înregistrarea convorbirii, în original, sigilată cu sigiliul organului de urmărire penală.

Alte înregistrări

Articolul 91³

Modalitățile și condițiile de efectuare a înregistrărilor arătate în [art. 91¹](#) și [91²](#) sunt aplicabile și în cazul oricărei alte înregistrări a convorbirilor pe banda magnetica, autorizate conform legii.

Înregistrările de imagini

Articolul 91⁴

Dispozițiile [art. 91¹](#) sunt aplicabile și în cazul înregistrării de imagini, iar procedura de certificare a acestora este cea prevăzută în [art. 91²](#), cu excepția redării în forma scrisă, după caz.

Verificarea mijloacelor de proba

Articolul 91⁵

Mijloacele de proba prevăzute în prezenta secțiune pot fi supuse expertizei tehnice la cererea procurorului, a părților ori din oficiu.

Înregistrările prevăzute în prezenta secțiune, prezentate de părți, pot servi ca mijloace de proba, dacă nu sunt interzise de lege.

Secțiunea VI Martorii asistenți

Prezenta martorilor asistenți

Articolul 92

Când legea prevede că la efectuarea unui act procedural este necesară prezenta unor martori asistenți, numărul acestora trebuie să fie de cel puțin doi.

Nu pot fi martori asistenți minorii sub 14 ani, persoanele interesate în cauza și cei ce fac parte din aceeași unitate cu organul care efectuează actul procedural.

Stabilirea identității martorilor asistenți

Articolul 93

Organul care procedează la efectuarea unui act procedural în prezenta martorilor asistenți este obligat să constate și să consemneze în procesul-verbal pe care îl încheie date privind identitatea martorilor asistenți, menționând și observațiile pe care aceștia au fost invitați să le facă cu privire la cele constatate și la desfășurarea operațiilor la care asista.

Secțiunea VII Mijloacele materiale de proba

Obiectele ca mijloc de proba

Articolul 94

Obiectele care conțin sau poartă o urmă a faptei săvârșite, precum și orice alte obiecte care pot servi la aflarea adevărului, sunt mijloace materiale de proba.

Corpuri delict

Articolul 95

Sunt de asemenea mijloace materiale de proba obiectele care au fost folosite sau au fost destinate să servească la săvârșirea unei infracțiuni, precum și obiectele care sunt produsul infracțiunii.

Secțiunea VIII Ridicarea de obiecte și înscrisuri. Efectuarea perchezițiilor

Ridicarea de obiecte și înscrisuri

Articolul 96

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată are obligația să ridice obiectele și înscrisurile ce pot servi ca mijloc de proba în procesul penal.

Predarea obiectelor și înscrisurilor

Articolul 97

Orice unitate din cele la care se referă [art. 145 din Codul penal](#) sau orice persoană în posesia căreia se afla un obiect sau un înscris ce poate servi ca mijloc de proba este obligată să-l prezinte și să-l predea sub luare de dovadă organului de urmărire penală sau instanței de judecată, la cererea acestora.

Dacă organul de urmărire penală sau instanța de judecată apreciază că și o copie de pe un înscris poate servi ca mijloc de proba, reține numai copia.

Dacă obiectul sau înscrisul are caracter secret, prezentarea sau predarea se face în condiții care să asigure păstrarea secretului.

Reținerea și predarea corespondentei și a obiectelor

Articolul 98

Organul de cercetare penală, cu încuviințarea procurorului, ori instanța de judecată, dacă interesul urmăririi penale sau al judecării cauzei, poate dispune ca orice unitate poștală sau de transport să rețină și să predea scrisorile, telegramele și oricare altă corespondență, ori obiectele trimise de învinuit sau inculpat, ori adresate acestuia fie direct, fie indirect.

Corespondența și obiectele ridicate care nu au legătură cu cauza se restituie destinatarului.

Ridicarea silită de obiecte sau de înscrisuri

Articolul 99

Dacă obiectul sau înscrisul cerut nu este predat de bunăvoie, organul de urmărire penală sau instanța de judecată dispune ridicarea silită.

În cursul judecății dispoziția de ridicare silită a obiectelor sau înscrisurilor se comunică procurorului, care ia măsuri de aducere la îndeplinire prin organul de cercetare penală.

Percheziția

Articolul 100

Când persoana căreia i s-a cerut să predea vreun obiect sau vreun înscris din cele arătate în [art. 98](#) tăgăduiește existența sau deținerea acestora, precum și ori de câte ori pentru descoperirea și stringerea probelor este necesar, organul de urmărire penală sau instanța de judecată poate dispune efectuarea unei perchezitii.

Percheziția poate fi domiciliara sau corporală.

Încuviințarea percheziției domiciliare

Articolul 101

Organul de cercetare penală poate face perchezitii domiciliare cu autorizația procurorului.

Percheziția domiciliara se poate face fără autorizația procurorului numai dacă persoana la domiciliul căreia urmează a se face percheziția consimte în scris la aceasta.

În caz de infracțiune flagrantă, percheziția domiciliara se efectuează fără autorizația procurorului.

Percheziția domiciliara în cursul judecății

Articolul 102

Instanța poate proceda la efectuarea percheziției cu ocazia unei cercetări locale.

În celelalte cazuri, dispoziția instanței de judecată de a se efectua o perchezie se comunică procurorului, în vederea efectuării acesteia.

Timpul de efectuare a percheziției

Articolul 103

Ridicarea de obiecte și înscrisuri precum și percheziția domiciliara se pot face de organul de cercetare penală între orele 6-20, iar în celelalte ore numai în caz de infracțiune flagrantă, sau când percheziția urmează a se efectua într-un local public. Percheziția începută între orele 6-20 poate continua și în timpul nopții. Ridicarea de obiecte și înscrisuri precum și percheziția domiciliara se pot face de procuror, și în timpul nopții.

Procedura percheziției

Articolul 104

Organul judiciar care urmează a efectua percheziția este obligat ca în prealabil să se legitimeze și, în cazurile prevăzute de lege, să prezinte autorizația data de procuror.

Ridicarea de obiecte și înscrisuri precum și percheziția domiciliara se fac în prezența persoanei de la care se ridică obiecte ori înscrisuri, sau la care se efectuează percheziția, iar în lipsa acesteia, în prezența unui reprezentant, a unui membru al familiei, sau a unui vecin, având capacitate de exercițiu.

Aceste operațiuni se efectuează de organul de cercetare penală în prezența unor martori asistenți.

Când persoana la care se face percheziția este reținută ori arestată, va fi adusă la perchezie. În cazul în care nu poate fi adusă, ridicarea de obiecte și înscrisuri, precum și percheziția domiciliara se fac în prezența unui reprezentant ori a unui membru de familie, iar în lipsa acestora, a unui vecin, având capacitate de exercițiu.

Efectuarea percheziției domiciliare

Articolul 105

Organul judiciar care efectuează percheziția are dreptul să deschidă încăperile sau alte mijloace de păstrare în care s-ar putea găsi obiectele sau înscrisurile cautate, dacă cel în măsura să le deschidă refuza aceasta.

Organul judiciar este obligat să se limiteze la ridicarea numai a obiectelor și înscrisurilor care au legătură cu fapta săvârșită; obiectele sau înscrisurile a căror circulație sau deținere este interzisă se ridică totdeauna.

Organul judiciar trebuie să ia măsuri ca faptele și împrejurările din viața personală a celui la care se efectuează percheziția și care nu au legătură cu cauza, să nu devină publice.

Efectuarea percheziției corporale

Articolul 106

Percheziția corporală se efectuează de organul judiciar care a dispus-o, cu respectarea dispozițiilor [art. 104](#) alin. 1, sau de persoana desemnată de acest organ.

Percheziția corporală se face numai de o persoană de același sex cu cea perchezitionată.

Identificarea și păstrarea obiectelor

Articolul 107

Obiectele sau înscrisurile se prezintă persoanei de la care sunt ridicate și celor care asista, pentru a fi recunoscute și a fi însemnate de către acestea spre neschimbare, după care se etichetează și se sigilează.

Obiectele care nu pot fi însemnate ori pe care nu se pot aplica etichete și sigilii se impachetează sau se închid, pe cât posibil laolaltă, după care se aplică sigilii.

Obiectele care nu pot fi ridicate se sechestrează și se lasă în păstrare fie celui la care se afla, fie unui custode. Probele pentru analiză se iau cel puțin în dublu și se sigilează. Una din probe se lasă celui de la care se ridică, iar lipsa acestuia, uneia din persoanele arătate în [art. 108](#) alin. final.

Procesul-verbal de percheziție și de ridicare a obiectelor și înscrisurilor

Articolul 108

Despre efectuarea percheziției și ridicarea de obiecte și înscrisuri se întocmește proces-verbal.

Procesul-verbal trebuie să cuprindă, în afară de mențiunile prevăzute în [art. 91](#), și următoarele mențiuni: locul, timpul și condițiile în care înscrisurile și obiectele au fost descoperite și ridicate, enumerarea și descrierea lor amănunțită, pentru a putea fi recunoscute.

În procesul-verbal se face mențiune și despre obiectele care nu au fost ridicate, precum și de acelea care au fost lăsate în păstrare.

Copie de pe procesul-verbal se lasă persoanei la care s-a făcut percheziția sau de la care s-au ridicat obiectele și înscrisurile, ori reprezentantului acestuia sau unui membru al familiei, iar în lipsa, celor cu care locuiește sau unui vecin și, dacă este cazul, custodelui.

Măsurile privind obiectele ridicate

Articolul 109

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată dispune ca obiectele ori înscrisurile ridicate care constituie mijloace de probă să fie, după caz, atașate la dosar sau păstrate în alt mod.

Obiectele și înscrisurile ridicate, care nu sunt atașate la dosar, pot fi fotografiate. În acest caz fotografiile se vizează și se atașează la dosar.

Până la soluționarea definitivă a cauzei, mijloacele materiale de probă se păstrează de organul de urmărire penală sau de instanța de judecată la care se găsește dosarul.

Obiectele și înscrisurile predate sau ridicate în urma percheziției și care nu au legătură cu cauza se restituie persoanei căreia îi aparțin. Obiectele supuse confiscării nu se restituie.

Obiectele ce servesc ca mijloc de probă, dacă nu sunt supuse confiscării, pot fi restituite persoanei căreia îi aparțin, chiar înainte de soluționarea definitivă a procesului, afară de cazul când prin aceasta restituire s-ar putea stinjeni aflarea adevărului. Organul de urmărire penală sau instanța de judecată pune în vedere persoanei căreia i-au fost restituite obiectele, ca este obligată să le păstreze până la soluționarea definitivă a cauzei.

Conservarea sau valorificarea obiectelor ridicate

Articolul 110

Obiectele ce servesc ca mijloc de probă, dacă sunt dintre acelea arătate în [art. 165](#) alin. 2 și dacă nu este cazul a fi restituite, se conservă sau se valorifică potrivit dispozițiilor acelui articol.

Dispoziții speciale privind unitățile publice

Articolul 111

Dispozițiile din prezenta secțiune se aplică în mod corespunzător și atunci când actele procedurale se efectuează la o unitate din cele la care se referă art. 145 din Codul penal, dispoziții care se completează după cum urmează:

- a) organul judiciar se legitimează și, după caz, înfățișează reprezentantului unității autorizația dată de procuror;
- b) ridicarea de obiecte și înscrisuri precum și percheziția se efectuează în prezenta reprezentantului unității;
- c) atunci când este obligatorie prezenta martorilor asistenți, aceștia pot face parte din personalul unității;
- d) copie de pe procesul-verbal se lasă reprezentantului unității.

Secțiunea IX

Constatarea tehnico-științifică și constatarea medico-legală

Folosirea unor specialiști

Articolul 112

Când există pericol de dispariție a unor mijloace de probă sau de schimbare a unor situații de fapt și este necesară lămurirea urgentă a unor fapte sau împrejurări ale cauzei, organul de urmărire penală poate folosi cunoștințele unui specialist sau tehnician, dispunând, din oficiu sau la cerere, efectuarea unei constatări tehnico-științifice.

Constatarea tehnico-științifică se efectuează, de regula, de către specialiști sau tehnicieni care funcționează în cadrul ori pe lângă instituția de care aparține organul de urmărire penală. Ea poate fi efectuată și de către specialiști sau tehnicieni care funcționează în cadrul altor organe.

Obiectul și materialul constatării tehnico-științifice

Articolul 113

Organul de urmărire penală care dispune efectuarea constatării tehnico-științifice stabilește obiectul acesteia, formulează întrebările la care trebuie să se răspundă și termenul în care urmează a fi efectuată lucrarea.

Constatarea tehnico-științifică se efectuează asupra materialelor și datelor puse la dispoziție sau indicate de către organul de urmărire penală. Celui însărcinat cu efectuarea constatării nu i se pot delega și nici acesta nu-și poate însuși atribuții de organ de urmărire penală sau de organ de control.

Specialistul sau tehnicianul însărcinat cu efectuarea lucrării, dacă socotește ca materialele puse la dispoziție ori datele indicate sunt insuficiente, comunică aceasta organului de urmărire penală, în vederea completării lor.

Constatarea medico-legală

Articolul 114

În caz de moarte violentă, de moarte a carei cauză nu se cunoaște ori este suspectă, sau când este necesară o examinare corporală asupra învinutului ori persoanei vătămate pentru a constata pe corpul acestora existența urmelor infracțiunii, organul de urmărire penală dispune efectuarea unei constatări medico-legale și cere organului medico-legal, căruia îi revine competența potrivit legii, să efectueze aceasta constatare.

Exhumarea în vederea constatării cauzelor morții se face numai cu încuviințarea procurorului.

Raportul de constatare tehnico-științifică sau medico-legală

Articolul 115

Operațiunile și concluziile constatării tehnico-științifice sau medico-legale se consemnează într-un raport.

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată, din oficiu sau la cererea oricăreia dintre părți, dacă apreciază ca raportul tehnico-științific ori medico-legal nu este complet sau concluziile acestuia nu sunt precise, dispune refacerea sau completarea constatării tehnico-științifice ori medico-legale, sau efectuarea unei expertize.

Când refacerea sau completarea constatării tehnico-științifice ori medico-legale este dispusă de instanța de judecată, raportul se trimite procurorului, pentru ca acesta să ia măsuri în vederea completării sau refacerii lui.

Secțiunea X

Expertizele

Ordonarea efectuării expertizei

Articolul 116

Când pentru lămurirea unor fapte sau împrejurări ale cauzei, în vederea aflării adevărului, sunt necesare cunoștințele unui expert, organul de urmărire penală ori instanța de judecată dispune, la cerere sau din oficiu, efectuarea unei expertize.

Expertiza obligatorie

Articolul 117

Efectuarea unei expertize psihiatrice este obligatorie în cazul infracțiunii de omor deosebit de grav, precum și atunci când organul de urmărire penală sau instanța de judecată are îndoiala asupra stării psihice a învinutului sau inculpatului.

Expertiza în aceste cazuri se efectuează în instituții sanitare de specialitate. În vederea efectuării expertizei, organul de cercetare penală cu aprobarea procurorului sau instanței de judecată dispune internarea învinutului ori inculpatului pe timpul necesar. Aceasta măsura este executorie și se aduce la îndeplinire, în caz de opunere, de organele de poliție.

De asemenea, efectuarea unei expertize este obligatorie pentru a se stabili cauzele morții, dacă nu s-a întocmit un raport medico-legal.

Procedura expertizei

Articolul 118

Expertiza se efectuează potrivit dispozițiilor din prezentul cod, afară de cazul când prin lege se dispune altfel. Dispozițiile [art. 113](#) se aplică în mod corespunzător.

Expertul este numit de organul de urmărire penală sau de instanța de judecată, cu excepția expertizei prevăzute în [art. 119](#) alin. 2.

Fiecare dintre părți are dreptul să ceară ca un expert recomandat de ea să participe la efectuarea expertizei.

Experți oficiali

Articolul 119

Dacă există experți medico-legali sau experți oficiali în specialitatea respectivă, nu poate fi numit expert o altă persoană, decât dacă împrejurări deosebite ar cere aceasta.

Când expertiza urmează să fie efectuată de un serviciu medico-legal, de un laborator de expertiza criminalistica sau de orice institut de specialitate, organul de urmărire penală ori instanța de judecată se adresează acestora pentru efectuarea expertizei.

Când serviciul medico-legal ori laboratorul de expertiza criminalistica sau institutul de specialitate considera necesar ca la efectuarea expertizei să participe sau să-și dea părerea și specialiști de la alte instituții, poate folosi asistența sau avizul acestora.

Lămuriri date expertului și părților

Articolul 120

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată, când dispune efectuarea unei expertize, fixează un termen la care sunt chemate părțile, precum și expertul, dacă acesta a fost desemnat de organul de urmărire penală sau de instanța.

La termenul fixat se aduce la cunoștința părților și expertului obiectul expertizei și întrebările la care expertul trebuie să răspundă și li se pune în vedere ca au dreptul să facă observații cu privire la aceste întrebări și ca pot cere modificarea sau completarea lor.

Părțile mai sunt încunoscute ca au dreptul să ceară numirea și a cîte unui expert recomandat de fiecare dintre ele, care să participe la efectuarea expertizei.

După examinarea obiectelor și cererilor făcute de părți și expert, organul de urmărire penală sau instanța de judecată pune în vedere expertului termenul în care urmează a fi efectuată expertiza, încunoscându-l totodată dacă la efectuarea acesteia urmează să participe părțile.

Dispozițiile alin. 3 și 4 nu se aplică în cazul expertizei prevăzute în [art. 119](#) alin. 2.

Drepturile expertului

Articolul 121

Expertul are dreptul să ia cunoștința de materialul dosarului necesar pentru efectuarea expertizei. În cursul urmăririi penale cercetarea dosarului se face cu încuviințarea organului de urmărire.

Expertul poate cere lămuriri organului de urmărire penală sau instanței de judecată cu privire la anumite fapte ori împrejurări ale cauzei.

Părțile, cu încuviințarea și în condițiile stabilite de organul de urmărire penală sau de instanța de judecată, pot da expertului explicațiile necesare.

Raportul de expertiza

Articolul 122

După efectuarea expertizei, expertul întocmește un raport scris.

Când sunt mai mulți experți se întocmește un singur raport de expertiza. Dacă sunt deosebiri de păreri, opiniile separate sunt consemnate în cuprinsul raportului sau într-o anexă.

Raportul de expertiza se depune la organul de urmărire penală sau la instanța de judecată care a dispus efectuarea expertizei.

Conținutul raportului

Articolul 123

Raportul de expertiza cuprinde:

- a)** partea introductivă, în care se arată organul de urmărire penală sau instanța de judecată care a dispus efectuarea expertizei, data când s-a dispus efectuarea acesteia, numele și prenumele expertului, data și locul unde a fost efectuată, data întocmirii raportului de expertiza, obiectul acesteia și întrebările la care expertul urma să răspundă, materialul pe baza căruia expertiza a fost efectuată și dacă părțile care au participat la aceasta au dat explicații în cursul expertizei;
- b)** descrierea în amănunt a operațiilor de efectuare a expertizei, obiecțiile sau explicațiile părților, precum și analiza acestor obiecții ori explicații în lumina celor constatate de expert;
- c)** concluziile, care cuprind răspunsurile la întrebările puse și părerea expertului asupra obiectului expertizei.

Suplimentul de expertiza

Articolul 124

Când organul de urmărire penală sau instanța de judecată constată, la cerere sau din oficiu, ca expertiza nu este completă, dispune efectuarea unui supliment de expertiza fie de către același expert, fie de către altul.

De asemenea, când se socotește necesar, se cere expertului lămuriri suplimentare în scris, ori se dispune chemarea lui spre a da explicații verbale asupra raportului de expertiza. În acest caz, ascultarea expertului se face potrivit dispozițiilor privitoare la ascultarea martorilor.

Lămuririle suplimentare în scris pot fi cerute și serviciului medico-legal, laboratorului de expertiza criminalistica ori institutului de specialitate care a efectuat expertiza.

Efectuarea unei noi expertize

Articolul 125

Dacă organul de urmărire penală sau instanța de judecată are îndoieli cu privire la exercitarea concluziilor raportului de expertiza, dispune efectuarea unei noi expertize.

Lămuriri cerute la institutul de emisiune

Articolul 126

În cazurile privitoare la infracțiunea de falsificare de moneda sau de alte valori, organul de urmărire penală sau instanța de judecată poate cere lămuriri institutului de emisiune.

Prezentarea scriptelor de comparație

Articolul 127

În cauzele privind infracțiuni de fals în înscrisuri, organul de urmărire penală sau instanța de judecată poate ordona să fie prezentate scripte de comparație.

Dacă scriptele se găsesc în depozite publice, autoritățile în drept sunt obligate a le elibera.

Dacă scriptele se găsesc la un particular care nu este soț sau ruda apropiată cu invinuitul sau inculpatul, organul de urmărire penală ori instanța de judecată îi pune în vedere să le prezinte.

Scriptele de comparație trebuie vizate de organul de urmărire penală sau de președintele completului de judecată și semnate de acela care le prezintă.

Organul de urmărire penală ori instanța de judecată poate dispune ca invinuitul sau inculpatul să prezinte o piesa scrisă cu mina sa, ori să scrie după dictarea ce i s-a făcut.

Dacă invinuitul sau inculpatul refuza, se face mențiune în procesul-verbal.

Secțiunea XI

Folosirea interpretilor

Cazurile și procedura de folosire a interpretilor

Articolul 128

Când una din părți sau o altă persoană care urmează să fie ascultată nu cunoaște limba română, ori nu se poate exprima, iar organul de urmărire penală sau instanța de judecată nu are posibilitatea de a se înțelege cu aceasta, îi asigură folosirea unui interpret. În cursul judecății părțile pot fi asistate și de un interpret ales de ele. Dispozițiile alineatului precedent se aplică în mod corespunzător și în cazul când unele dintre înscrisurile aflate în dosarul cauzei sau prezentate în instanța sunt redactate într-o altă limbă decât cea română.

Dispozițiile [art. 83](#), 84 și 85 se aplică în mod corespunzător și interpretului.

Secțiunea XII

Cercetarea la fața locului și reconstituirea

Cercetarea la fața locului

Articolul 129

Cercetarea la fața locului se efectuează atunci când este necesar să se facă constatări cu privire la situația locului săvârșirii infracțiunii, să se descopere și să se fixeze urmele infracțiunii, să se stabilească poziția și starea mijloacelor materiale de probă și împrejurările în care infracțiunea a fost săvârșită.

Organul de urmărire penală efectuează cercetarea la fața locului în prezenta martorilor asistenți, afară de cazul când aceasta nu este posibil. Cercetarea la fața locului se face în prezenta părților, atunci când este necesar. Neprezentarea părților încunoștințate nu împiedică efectuarea cercetării.

Când invinuitul sau inculpatul este reținut ori arestat, dacă nu poate fi adus la cercetare, organul de urmărire penală îi pune în vedere ca are dreptul să fie reprezentat și îi asigură, la cerere, reprezentarea.

Instanța de judecată efectuează cercetarea la fața locului cu citarea părților și în prezenta procurorului, când participarea acestuia la judecata este obligatorie.

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată poate interzice persoanelor care se afla ori vin la locul unde se efectuează cercetarea, să comunice între ele sau cu alte persoane, ori să plece înainte de terminarea cercetării.

Reconstituirea

Articolul 130

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată, dacă găsește necesar pentru verificarea și precizarea unor date, poate să procedeze la reconstituirea la fața locului, în întregime sau în parte, a modului și a condițiilor în care a fost săvârșită fapta.

Reconstituirea se face în prezenta învinuitului sau inculpatului. Dispozițiile [art. 129](#) alin. 2 se aplică în mod corespunzător.

Procesul-verbal de cercetare la fața locului

Articolul 131

Despre efectuarea cercetării la fața locului se încheie proces-verbal, care trebuie să cuprindă, în afară mențiunilor arătate în [art. 91](#), descrierea amănunțită a situației locului, a urmelor găsite, a obiectelor

examine și a celor ridicate, a poziției și stării celorlalte mijloace materiale de proba, astfel încât acestea să fie redată cu precizie și pe cât posibil cu dimensiunile respective.

În caz de reconstituire a modului în care a fost săvârșită fapta, se consemnează amănunțit și desfășurarea reconstituirii.

În toate cazurile se pot face schițe, desene sau fotografii, ori alte asemenea lucrări, care se vizează și se anexează la procesul-verbal.

Secțiunea XIII

Comisia rogatorie și delegarea

Condiții pentru dispunerea comisiei rogatorii

Articolul 132

Când un organ de urmărire penală sau instanța de judecată nu are posibilitatea să asculte un martor, să facă o cercetare la fața locului, să procedeze la ridicarea unor obiecte sau să efectueze orice alt act procedural, se poate adresa unui alt organ de urmărire penală ori unei alte instanțe, care are posibilitatea să le efectueze.

Punerea în mișcare a acțiunii penale, luarea măsurilor preventive, încuviințarea de probatorii, precum și dispunerea celorlalte acte procesuale sau măsuri procesuale nu pot forma obiectul comisiei rogatorii.

Comisia rogatorie se poate adresa numai unui organ sau unei instanțe egale în grad.

Conținutul comisiei rogatorii

Articolul 133

Rezoluția sau încheierea prin care s-a dispus comisia rogatorie trebuie să conțină toate lămuririle referitoare la îndeplinirea actului care face obiectul acesteia, iar în cazul când urmează să fie ascultată o persoană, se vor arăta și întrebările ce trebuie să i se pună.

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată care efectuează comisia rogatorie poate pune și alte întrebări, dacă necesitatea acestora rezultă în cursul ascultării.

Drepturile părților în cazul comisiei rogatorii

Articolul 134

Când comisia rogatorie s-a dispus de instanța de judecată, părțile pot formula în fața acesteia întrebări, care vor fi transmise instanței ce urmează a efectua comisia rogatorie.

Totodată, oricare dintre părți poate cere să fie citată la efectuarea comisiei rogatorii.

Când inculpatul este arestat, instanța care urmează a efectua comisia rogatorie dispune desemnarea unui apărător din oficiu, care îl va reprezenta.

Delegarea

Articolul 135

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată poate dispune, în condițiile arătate în [art. 132](#), efectuarea unui act de procedura și prin delegare. Delegarea poate fi dată numai unui organ sau unei instanțe de judecată ierarhic inferioare.

Dispozițiile privitoare la comisia rogatorie se aplică în mod corespunzător și în caz de delegare.

Titlul IV

MĂSURILE PREVENTIVE ȘI ALTE MĂSURI PROCESUALE

Capitolul 1

MĂSURILE PREVENTIVE

Secțiunea I

Dispoziții generale

Scopul și categoriile măsurilor preventive

Articolul 136

În cauzele privitoare la infracțiuni pedepsite cu închisoare, pentru a se asigura buna desfășurare a procesului penal ori pentru a se împiedica sustragerea învinutului sau inculpatului de la urmărirea penală, de la judecata ori de la executarea pedepsei, se poate lua față de acesta una din următoarele măsuri preventive:

- a)** reținerea;
- b)** obligarea de a nu părăsi localitatea;
- c)** arestarea preventivă.

Măsura arătată la [lit. a\)](#) poate fi luată de organul de cercetare penală, iar măsurile arătate la [lit. b\)](#) și [c\)](#) se pot lua numai de procuror sau de instanța de judecată.

Alegerea măsurii ce urmează a fi luată se face ținându-se seama de scopul acesteia, de gradul de pericol social al infracțiunii, de sănătatea, vârsta, antecedentele și alte situații privind persoana față de care se ia măsura.

Cuprinsul actului prin care se ia măsura preventivă

Articolul 137

Actul prin care se ia măsura preventivă trebuie să arate fapta care face obiectul învinuirii sau inculparii, textul de lege în care aceasta se încadrează, pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită și temeiurile concrete care au determinat luarea măsurii preventive.

Aducerea la cunoștință a motivelor luării măsurilor preventive și a învinuirii

Articolul 137^{^1}

Persoanei reținute sau arestate i se aduc, de îndată, la cunoștință, motivele reținerii sau ale arestării. Învinuirea se aduce la cunoștință celui arestat, în cel mai scurt termen, în prezenta unui avocat.

Când se dispune arestarea preventivă a învinuitului sau inculpatului, procurorul sau instanța de judecată încunoștințează despre aceasta, în termen de 24 de ore, un membru al familiei acestuia ori o altă persoană pe care o desemnează învinuitul sau inculpatul, consemnându-se aceasta într-un proces-verbal.

Sesizarea procurorului pentru luarea unor măsuri preventive

Articolul 138

Când organul de cercetare penală considera ca este cazul să se ia vreuna din măsurile prevăzute în [art. 136 alin. 1 lit. b\)](#) și [c\)](#), întocmește un referat motivat pe care îl înaintează procurorului, care se pronunță după ce a examinat și dosarul cauzei.

În cazul măsurii prevăzute în [art. 136. lit. b\)](#), procurorul este obligat să se pronunțe în termen de 24 de ore.

Înlocuirea sau revocarea măsurilor preventive

Articolul 139

Măsura preventivă luată se înlocuiește cu alta măsură preventivă, când s-au schimbat temeiurile care au determinat luarea măsurii.

Când nu mai există vreun temei care să justifice menținerea măsurii preventive, aceasta trebuie revocată din oficiu sau la cerere.

În cazul când măsura preventivă a fost luată de procuror, organul de cercetare penală are obligația să-l informeze pe acesta despre schimbarea ori încetarea temeiurilor care au motivat luarea măsurii.

Dispozițiile alineatelor precedente se aplică chiar dacă organul judiciar urmează să-și decline competența.

Încetarea de drept a măsurilor preventive

Articolul 140

Măsurile preventive încetează de drept:

- a) la expirarea termenelor prevăzute de lege sau stabilite de organele judiciare;
- b) în caz de scoatere de sub urmărire, de încetare a urmăririi penale sau de încetare a procesului penal ori de achitare.

Măsura arestării preventive încetează de drept și atunci când, înainte de pronunțarea unei hotărâri de condamnare în prima instanță, durata arestării a atins jumătatea maximului pedepsei prevăzute de lege pentru infracțiunea care face obiectul învinuirii, precum și în celelalte cazuri anume prevăzute de lege.

În cazurile arătate în [alin. 1 lit. b\)](#) și alin. 2, procurorul în cursul urmăririi penale, din oficiu sau în urma informării organului de cercetare, ori instanța de judecată, are obligația să dispună punerea de îndată în libertate a celui reținut sau arestat, trimițând administrației locului de reținere ori de deținere copie de pe ordonanța sau dispozitiv, ori un extras cuprinzând următoarele mențiuni: datele necesare pentru identificarea învinuitului sau inculpatului, numărul mandatului de arestare, numărul și data ordonanței sau a hotărârii prin care s-a dispus liberarea, precum și temeiul legal al liberării.

Plângerea împotriva măsurilor preventive luate de procuror

Articolul 140^{^1}

Împotriva ordonanței de arestare preventivă sau a celeia de obligare de a nu părăsi localitate se poate face plângere la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în fond.

Plângerea împreună cu dosarul cauzei va fi trimisă instanței prevăzute în alin. 1, în termen de 24 ore, iar învinuitul sau inculpatul arestat va fi adus în fața instanței și va fi asistat de apărător.

În cazul în care inculpatul se afla internat în spital și din cauza stării de sănătate nu poate fi adus în fața instanței, sau în alte cazuri în care deplasarea sa nu este posibilă, plângerea va fi examinată în lipsa inculpatului, dar numai în prezenta apărătorului, căruia i se da cuvântul pentru a pune concluzii.

Plângerea se va cerceta în camera de consiliu.

Instanța se pronunță în aceeași zi, prin încheiere, asupra legalității măsurii, după ascultarea învinuitului sau a inculpatului.

Încheierea este supusă recursului. Termenul de recurs este de 3 zile și curge de la pronunțare pentru cei prezenți și de la comunicare pentru cei lipsa. Inculpatul este adus la judecarea recursului numai când instanța considera necesar.

Participarea procurorului este obligatorie.

Când considera ca măsura preventivă luată este ilegală, instanța dispune revocarea arestării și punerea în libertate a învinutului sau a inculpatului ori, după caz, revocarea măsurii obligatorii de a nu părăsi localitatea. Călea de atac în contra încheierii privind măsurile preventive

Articolul 141

Încheierea dată în prima instanță prin care se dispune luarea, revocarea, înlocuirea sau încetarea unei măsuri preventive poate fi atacată separat cu recurs, de procuror sau de inculpat. Termenul de recurs este de 3 zile și curge de la pronunțare pentru cei prezenți și de la comunicare pentru cei lipsa.

Recursul declarat împotriva încheierii prin care s-a dispus luarea unei măsuri preventive nu este suspensiv de executare.

Ținerea separată a unor categorii de infractori

Articolul 142

În timpul reținerii și arestării, minorii se țin separat de majori, iar femeile separat de bărbați.

Secțiunea II

Reținerea

Condițiile reținerii

Articolul 143

Măsura reținerii poate fi luată de organul de cercetare penală față de învinuit, dacă sunt probe sau indicii temeinice ca a savărit o faptă prevăzută de legea penală.

Măsura reținerii se ia în cazurile prevăzute în [art. 148](#), oricare ar fi limitele pedepsei cu închisoare prevăzute de lege pentru fapta săvârșită.

Sunt indicii temeinice atunci când din datele existente în cauza rezultă presupunerea ca persoana față de care se efectuează urmărirea penală a savărit fapta.

Durata reținerii

Articolul 144

Măsura reținerii poate dura cel mult 24 de ore.

În ordonanța prin care s-a dispus reținerea trebuie să se menționeze ziua și ora la care reținerea a început, iar în ordonanța de punere în libertate, ziua și ora la care reținerea a încetat.

Când organul de cercetare penală considera ca este necesar a se lua măsura arestării preventive, înaintează procurorului, înăuntrul termenului prevăzut în alin. 1, un referat motivat.

Secțiunea III

Obligarea de a nu părăsi localitatea

Conținutul măsurii

Articolul 145

Măsura obligării de a nu părăsi localitatea constă în îndatorirea impusă învinutului sau inculpatului, de procuror ori de instanța de judecată, de a nu părăsi localitatea în care locuiește, fără încuviințarea organului care a dispus această măsură. Procurorul poate lua această măsură prin ordonanță și numai dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute în [art. 143](#) alin. 1.

În cursul urmăririi penale, durata măsurii prevăzute în alineatul precedent nu poate depăși 30 de zile.

În caz de încălcare a măsurii aplicate se poate lua împotriva învinutului sau inculpatului una din celelalte măsuri preventive, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege pentru luarea acelor măsuri.

Secțiunea IV

Arestarea preventivă

§1. Arestarea învinutului

Condițiile pentru arestarea învinutului

Articolul 146

Procurorul, din oficiu sau la sesizarea organului de cercetare penală, când sunt întrunite condițiile prevăzute în [art. 143](#) și există în mod corespunzător vreunul din cazurile prevăzute în [art. 148](#), dacă considera ca în interesul urmăririi penale este necesară privarea de libertate a învinutului, dispune prin ordonanță motivată arestarea acestuia, arătând temeiurile care justifică luarea măsurii și fixând durata arestării, care nu poate depăși 5 zile.

Totodată, procurorul emite un mandat de arestare a învinuitului. Mandatul cuprinde în mod corespunzător mențiunile arătate în [art. 151 lit. a\)-c\)](#), e) și j), precum și numele și prenumele învinuitului și durata pentru care este dispusă arestarea acestuia.

Arestarea învinuitului la instanța de judecată

Articolul 147

Instanța de judecată, în situațiile arătate în partea specială, titlul II, poate dispune arestarea învinuitului în cazurile și condițiile prevăzute în [art. 146](#). Când s-a dispus arestarea, președintele completului de judecată emite mandatul de arestare a învinuitului. Învinuitul arestat este trimis de îndată procurorului împreună cu mandatul de arestare.

§2. Arestarea inculpatului

Condițiile și cazurile în care se dispune arestarea inculpatului

Articolul 148

Măsura arestării inculpatului poate fi luată dacă sunt întrunite condițiile prevăzute în [art. 143](#) și numai în vreunul din următoarele cazuri:

- a) identitatea sau domiciliul inculpatului nu pot fi stabilite din lipsa datelor necesare;
- b) infracțiunea este flagrantă, iar pedeapsa închisorii prevăzută de lege este mai mare de 3 luni;
- c) inculpatul a fugit ori s-a ascuns în scopul de a se sustrage de la urmărire sau de la judecata, ori a făcut pregătiri pentru asemenea acte, precum și dacă în cursul judecății sunt date ca inculpatul urmărește să se sustragă de la executarea pedepsei;
- d) sunt date suficiente ca inculpatul a încercat să zadarnicească aflarea adevărului, prin influentarea vreunui martor sau expert, distrugerea ori alterarea mijloacelor materiale de proba sau prin alte asemenea fapte;
- e) inculpatul a comis din nou o infracțiune, ori exista date care justifică temerea ca va savirși și alte infracțiuni;
- f) inculpatul este recidivist;
- g) când exista una din circumstanțele agravante;
- h) inculpatul a savirșit o infracțiune pentru care legea prevede pedeapsa închisorii mai mare de 2 ani, iar lăsarea sa în libertate ar prezenta un pericol pentru ordinea publică.

În cazurile prevăzute la lit. c)-g), măsura arestării inculpatului poate fi luată numai dacă pedeapsa închisorii prevăzută de lege este mai mare de un an.

Durata arestării inculpatului

Articolul 149

Durata arestării inculpatului nu poate depăși 30 zile, afară de cazul când ea este prelungită în condițiile legii. Termenul curge de la data emiterii mandatului când arestarea a fost dispusă după ascultarea inculpatului, iar în cazul când arestarea a fost dispusă în lipsa inculpatului, termenul curge de la prezentarea acestuia la organul judiciar care a emis mandatul.

Când o cauză este trecută pentru continuarea urmăririi penale de la un organ de urmărire la altul, mandatul de arestare emis anterior rămâne valabil. Durata arestării se calculează potrivit dispozițiilor alineatului precedent. Arestarea inculpatului în cursul judecății durează până la soluționarea definitivă a cauzei, afară de cazul când instanța dispune revocarea ei.

Ascultarea inculpatului

Articolul 150

Măsura arestării inculpatului poate fi luată numai după ascultarea acestuia de către procuror sau de către instanța de judecată, afară de cazul când inculpatul este dispărut, se afla în străinătate, ori se sustrage de la urmărire sau de la judecata.

În cazul prevăzut în alineatul precedent, când mandatul a fost emis fără ascultarea inculpatului, acesta va fi ascultat imediat ce a fost prins ori s-a prezentat.

Conținutul mandatului de arestare

Articolul 151

După întocmirea ordonanței sau hotărârii prin care s-a dispus arestarea inculpatului, procurorul ori președintele completului de judecată emite de îndată mandat de arestare.

Dacă prin aceeași ordonanță sau hotărâre s-a dispus arestarea mai multor inculpați, se emite mandat de arestare separat pentru fiecare dintre ei.

În mandatul de arestare trebuie să se arate:

- a) parchetul sau instanța care a dispus luarea măsurii arestării inculpatului;
- b) data și locul emiterii;
- c) numele, prenumele și calitatea persoanei care a emis mandatul de arestare;

- d) datele privitoare la persoana inculpatului, prevăzute în [art. 70](#);
- e) arătarea faptei ce formează obiectul inculparii și denumirea infracțiunii;
- f) încadrarea juridică a faptei și pedeapsa prevăzută de lege;
- g) temeiurile concrete care determina arestarea;
- h) ordinul de a fi arestat inculpatul;
- i) indicarea locului unde urmează a fi deținut cel arestat;
- j) semnatura procurorului sau a președintelui completului de judecată.

Executarea mandatului

Articolul 152

Când mandatul de arestare a fost emis după ascultarea inculpatului, procurorul sau președintele completului de judecată care a emis mandatul înmânează un exemplar al mandatului persoanei arestate, iar un alt exemplar îl trimite organului de poliție pentru a fi predat la locul de deținere odată cu arestatul.

Când măsura arestării a fost dispusă în lipsa inculpatului potrivit [art. 150](#), mandatul emis se înaintează în dublu exemplar organului de poliție, pentru executare.

Organul de poliție procedează la arestarea persoanei arătate în mandat, căreia îi predă un exemplar al mandatului și o conduce în fața organului judiciar care a emis mandatul.

Dacă mandatul de arestare a fost emis de procuror, acesta menționează pe mandat data prezentării inculpatului și procedează de îndată la ascultarea acestuia, după care se dispune prin rezoluție asupra arestării inculpatului. Dacă între timp cauza a ajuns în fața instanței de judecată, procurorul va trimite pe arestat instanței.

Președintele instanței procedează la ascultarea inculpatului, iar dacă acesta ridică obiecții care necesită o rezolvare urgentă, fixează de îndată termen de judecată.

Obiecții în ceea ce privește identitatea

Articolul 153

Dacă cel arestat ridică obiecții în contra executării mandatului numai în ce privește identitatea, este condus în fața procurorului locului unde a fost găsit. Când este necesar, procurorul cere relații organului judiciar care a emis mandatul.

Până la rezolvarea obiecțiilor, procurorul, dacă apreciază că nu există pericol de dispariție, dispune punerea în libertate a persoanei împotriva căreia s-a executat mandatul.

Dacă procurorul constată că persoana adusă nu este cea arătată în mandat, o pune imediat în libertate, iar dacă constată că obiecțiile sunt nefondate, dispune executarea mandatului, procedându-se potrivit [art. 152](#) alin. 3 și 4.

Despre toate acestea procurorul încheie un proces-verbal, ce se trimite organului judiciar care a emis mandatul.

Negăsirea persoanei prevăzute în mandat

Articolul 154

Când persoana prevăzută în mandat nu a fost găsită, organul însărcinat cu executarea încheie un proces-verbal, prin care constată aceasta și înștiințează organul judiciar care a emis mandatul, precum și organele competente pentru darea în urmărire.

Prelungirea duratei arestării

Articolul 155

Durata arestării inculpatului poate fi prelungită în caz de necesitate și numai motivat.

Prelungirea duratei arestării inculpatului poate fi dispusă de instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în fond sau de instanța corespunzătoare în a cărei rază teritorială se afla locul de deținere.

Propunerea pentru prelungirea arestării

Articolul 156

Prelungirea duratei arestării se dispune pe baza propunerii motivate a organului care efectuează urmărirea penală. Propunerea organului de cercetare penală este avizată de procurorul care exercită supravegherea. Propunerea se înaintează conducătorului parchetului din care face parte cel care a făcut sau a avizat propunerea sau, după caz, procurorului șef de secție din Parchetul General, cu cel puțin 8 zile înainte de expirarea duratei arestării. Acesta, dacă apreciază că nu este cazul ca inculpatul să fie pus în libertate, sesizează, cu cel puțin 5 zile înainte de expirarea termenului, instanța competentă.

Dacă arestarea a fost dispusă de procurorul de la parchetul ierarhic inferior celui corespunzător instanței competente să acorde prelungirea, propunerea se înaintează procurorului de la parchetul ierarhic superior, care, dacă o socotește întemeiată, sesizează instanța, potrivit alin. 2.

Propunerea se anexează la adresa de sesizare a instanței. În cuprinsul adresei se pot arata și alte motive care justifică prelungirea arestării decât cele cuprinse în propunere.

Articolul 157

Abrogat.

Articolul 158

Abrogat.

Procedura prelungirii arestării de către instanța

Articolul 159

Completul de judecată va fi prezidat de președintele instanței sau de un judecător desemnat de acesta, iar participarea procurorului este obligatorie.

Dosarul cauzei va fi depus de către procuror cu cel puțin 2 zile înainte de termen și va putea fi consultat de către apărător la cererea acestuia.

Inculpatul este adus în fața instanței și va fi asistat de apărător.

În cazul în care inculpatul arestat se afla internat în spital și din cauza stării sănătății nu poate fi adus în fața instanței, sau în alte cazuri în care deplasarea sa nu este posibilă, propunerea de prelungire a duratei arestării preventive va fi examinată în lipsa inculpatului, dar numai în prezenta aparatorului, căruia i se da cuvântul pentru a pune concluzii.

În cazul în care instanța acorda prelungirea, aceasta nu va putea depăși 30 de zile.

Instanța se pronunță asupra prelungirii arestării preventive înainte de expirarea duratei mandatului, și restituie dosarul procurorului în termen de 24 de ore de la pronunțare.

Încheierea prin care s-a hotărât asupra prelungirii arestării poate fi atacată cu recurs de procuror sau de inculpat. Termenul de recurs este de 3 zile și curge de la pronunțare pentru cei prezenți și de la comunicare pentru cei lipsa. Recursul declarat împotriva încheierii prin care s-a dispus prelungirea arestării preventive nu este suspensiv de executare, iar recursul declarat împotriva încheierii prin care s-a dispus respingerea prelungirii arestării preventive este suspensiv de executare.

Inculpatul este adus la judecarea recursului numai când instanța considera necesar.

Măsura dispusă de instanța se comunică administrației locului de deținere, care este obligat să o aducă la cunoștința inculpatului.

Instanța poate acorda și alte prelungiri, fiecare neputînd depăși 30 de zile. Dispozițiile alineatelor precedente se aplică în mod corespunzător.

Procedura în cauzele cu mai mulți arestați

Articolul 160

Când în aceeași cauză se găsesc mai mulți inculpați arestați pentru care durata prelungirii arestării expira la date diferite, prim-procurorul parchetului sau, după caz, procurorul șef de secție din Parchetul General, care sesizează instanța potrivit [art. 156](#) pentru unul din inculpați, va sesiza, totodată, instanța și cu privire la ceilalți inculpați.

Secțiunea V

Liberarea provizorie sub control judiciar și liberarea provizorie pe cauțiune

Modalitățile liberării provizorii

Articolul 160¹

În tot cursul procesului penal, inculpatul arestat preventiv poate cere punerea sa în libertate provizorie, sub control judiciar sau pe cauțiune.

§1. Liberarea provizorie sub control judiciar

Condițiile liberării

Articolul 160²

Liberarea provizorie sub control judiciar se poate acorda în cazul infracțiunilor săvârșite din culpa, precum și al infracțiunilor intenționate pentru care legea prevede pedeapsa închisorii care nu depășește 7 ani.

Liberarea provizorie sub control judiciar nu se acordă în cazul în care inculpatul este recidivist ori există date care justifică temerea că va săvârși o altă infracțiune sau că va încerca să zadarnicească aflarea adevărului prin influențarea unor martori sau experți, alterarea ori distrugerea mijloacelor de probă sau prin alte asemenea fapte.

Organul judiciar dispune că, pe timpul liberării provizorii, inculpatul să respecte una sau mai multe din următoarele obligații:

- a)** să nu depășească limita teritorială fixată decât în condițiile stabilite de organul judiciar;
- b)** să comunice organului judiciar orice schimbare de domiciliu sau reședință;
- c)** să nu meargă în locuri anume stabilite;
- d)** să se prezinte la organul de urmărire penală sau, după caz, la instanța de judecată ori de câte ori este chemat;

- e) sa nu între în legătură cu anumite persoane determinate;
- f) sa nu conducă nici un autovehicul sau anumite autovehicule;
- g) sa nu exercite o profesie de natura aceleia de care s-a folosit la săvârșirea faptei.

Ridicarea controlului judiciar

Articolul 160³

Controlul judiciar instituit de către procuror sau instanța poate fi ridicat oricând, în totul sau în parte, pentru motive temeinice.

§2. Liberarea provizorie pe cauțiune

Condițiile liberării

Articolul 160⁴

Liberarea provizorie pe cauțiune se poate acorda, la cerere, când este asigurată repararea pagubei produse prin infracțiune și s-a depus cauțiunea stabilită de organul judiciar competent.

Pe timpul liberării provizorii, inculpatul este obligat să se prezinte la chemarea organelor judiciare și să comunice orice schimbare de domiciliu sau reședință.

Liberarea provizorie pe cauțiune nu se acordă în cazul săvârșirii infracțiunilor intenționate pentru care legea prevede pedeapsa închisorii mai mare de 7 ani sau când inculpatul este recidivist, ori există date care justifică temerea că inculpatul va săvârși o altă infracțiune sau va încerca să zadărnicească aflarea adevărului prin influențarea unor martori sau experți, alterarea ori distrugerea mijloacelor materiale de probă, sau prin alte asemenea fapte.

Cauțiunea

Articolul 160⁵

Cauțiunea garantează respectarea de către inculpat a obligațiilor ce-i revin în timpul liberării provizorii.

Cuantumul cauțiunii este de cel puțin 2.000.000 lei.

Consemnarea cauțiunii se face pe numele inculpatului și la dispoziția organului care a stabilit cuantumul acesteia.

Cauțiunea se restituie când:

- a) se revoca liberarea provizorie pentru cazul prevăzut în [art. 160¹⁰ alin. 1 lit. a\)](#);
- b) se constată, de către procuror prin ordonanță, iar la instanța prin încheiere, că nu mai există temeiurile care au justificat măsura arestării preventive;
- c) se dispune scoaterea de sub urmărire penală, încetarea urmăririi penale, achitarea sau încetarea procesului penal;
- d) se pronunță pedeapsa amenzii sau pedeapsa închisorii cu suspendarea condiționată a executării ori cu suspendarea executării sub supraveghere sau cu executarea la locul de muncă;
- e) se dispune condamnarea la pedeapsa închisorii.

Cauțiunea nu se restituie, în cazul prevăzut la [lit. e\)](#), când liberarea provizorie s-a revocat potrivit dispozițiilor [art. 160¹⁰ alin. 1 lit. b\)](#). Cauțiunea se face venit la bugetul de stat, la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare.

În cazurile prevăzute la [lit. b\)-e\)](#) se dispune și încetarea stării de liberare provizorie.

§3. Dispoziții comune

Cererea de liberare provizorie și organul competent să o rezolve

Articolul 160⁶

Cererea de liberare provizorie poate fi făcută în cursul urmăririi penale, precum și în cursul judecății până la terminarea cercetării judecătorești la prima instanță, de către inculpat, soțul acestuia, rudele apropiate.

Cererea poate fi făcută și în cazul în care s-a dispus rejudecarea cauzei de către instanța de recurs pentru administrarea de noi probe sau când s-a dispus rejudecarea cauzei de către instanța a cărei hotărâre a fost casată.

Cererea trebuie să cuprindă numele, prenumele, domiciliul și calitatea persoanei care o face, precum și mențiunea cunoașterii dispozițiilor legii privitoare la cazurile de revocare a liberării provizorii.

În cazul liberării provizorii pe cauțiune, cererea trebuie să cuprindă și obligația depunerii cauțiunii și mențiunea cunoașterii dispozițiilor legii privind cazurile de nerestituire a cauțiunii.

Competența de rezolvare a cererii revine, în cursul urmăririi penale, după caz, procurorului care efectuează urmărirea penală sau procurorului care exercită supravegherea cercetării penale, iar în cursul judecății, instanței sesizate cu judecarea cauzei.

Cererea depusă la organul de cercetare penală ori la administrația locului de deținere se înaintează, în termen de 24 de ore, procurorului sau instanței competente, după cum cauza se afla în curs de urmărire penală sau de judecată.

Măsurile premergătoare examinării cererii

Articolul 160⁷

Procurorul sau instanța verifica dacă cererea de liberare provizorie cuprinde mențiunile prevăzute la [art. 160⁶](#) alin. 3 și 4 și, dacă este cazul, ia măsuri pentru completarea acesteia. Când cererea este depusă la instanța înaintea termenului de judecată, aceste obligații revin președintelui instanței, care procedează și la încunoștințarea petionarului despre termenul de judecare a cererii.

Când cererea este făcută de către o altă persoană decât inculpatul, din cele arătate în [art. 160⁶](#) alin. 1, organul competent să o rezolve întreabă pe inculpat dacă își însușește cererea, iar declarația acestuia se consemnează pe cerere.

Examinarea și admiterea cererii

Articolul 160⁸

Procurorul sau instanța examinează de urgență cererea, verificând dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege pentru admisibilitatea acesteia.

În cazul cererii de liberare pe cauțiune, dacă procurorul sau instanța constată că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege, stabilește cuantumul cauțiunii și încunoștințează despre aceasta persoana care a făcut cererea. După depunerea dovezii de consemnare a cauțiunii, procurorul soluționează cererea, iar instanța fixează termenul pentru judecare.

Soluționarea cererii se face de către procuror, după ascultarea inculpatului asista de apărător, iar de către instanța, după ascultarea inculpatului și a concluziilor apărătorului, precum și ale procurorului.

În cazul în care constată că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege și cererea este întemeiată, procurorul sau instanța admite cererea și dispune punerea în libertate provizorie a inculpatului.

Soluționarea cererii se face de către procuror, prin ordonanță, iar de către instanța prin încheiere.

Încheierea instanței este supusă recursului. Termenul de recurs este de 3 zile și curge de la pronunțare pentru cei prezenți și de la comunicare pentru cei lipsa.

Inculpatul este adus la judecarea recursului numai când instanța considera necesar.

Prin ordonanța procurorului sau încheierea instanței, în cazul admiterii cererii de liberare provizorie sub control judiciar, se stabilesc și obligațiile ce urmează a fi respectate de inculpat.

Copie de pe ordonanța sau de pe dispozitivul încheierii, ori un extras al acesteia, se trimite administrației locului de deținere, precum și organului de poliție în a cărui rază teritorială locuiește inculpatul. Persoanele interesate se încunoștințează.

Administrația locului de deținere este obligată să ia măsuri pentru punerea de îndată în libertate a inculpatului.

Respingerea cererii de liberare provizorie

Articolul 160⁹

În cazul în care nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege, când cererea este neîntemeiată sau când aceasta a fost făcută de către o altă persoană și nu a fost însușită de inculpat, procurorul sau instanța respinge cererea.

Împotriva ordonanței procurorului se poate face plîngere la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în fond. Încheierea instanței prin care se soluționează plîngerea, precum și încheierea de respingere a cererii de liberare provizorie sunt supuse recursului.

Dispozițiile [art. 160⁸](#) se aplică în mod corespunzător.

Revocarea liberării

Articolul 160¹⁰

Liberarea provizorie poate fi revocată dacă:

a) se descoperă fapte sau împrejurări ce nu au fost cunoscute la data admiterii cererii de liberare provizorie și care justifică arestarea inculpatului;

b) inculpatul nu îndeplinește, cu rea-credință, obligațiile ce-i revin potrivit [art. 160²](#) alin. 3 și [art. 160⁴](#) alin. 2 sau încearcă să zadarnicească aflarea adevărului ori săvârșește din nou, cu intenție, o infracțiune pentru care este urmărit sau judecat.

Revocarea liberării provizorii se dispune de către procuror prin ordonanță, iar de instanța prin încheiere, cu ascultarea inculpatului asistat de apărător. Revocarea se dispune și în lipsa inculpatului, când acesta, fără motive temeinice, nu se prezintă la chemarea făcută.

În caz de revocare a liberării provizorii, procurorul sau instanța dispune arestarea preventivă a inculpatului și emite un nou mandat de arestare.

Dispozițiile [art. 160⁹](#) alin. 2 și 3 sunt aplicabile.

Capitolul 2 ALTE MĂSURI PROCESUALE

Secțiunea I

Luarea măsurilor de ocrotire și de siguranță

Măsurile de ocrotire în caz de reținere sau de arestare preventivă

Articolul 161

Când măsura reținerii sau a arestării preventive a fost luată față de un învinuit sau inculpat în a cărui ocrotire se afla un minor, o persoană pusă sub interdicție, o persoană căreia i s-a instituit curatela, ori o persoană care datorită vârstei, bolii sau altei cauze are nevoie de ajutor, trebuie să fie instituită autoritatea competentă în vederea luării măsurilor de ocrotire. Obligația de încunoștințare revine organului judiciar care a luat măsura reținerii ori a arestării preventive.

Luarea măsurilor de siguranță

Articolul 162

În tot cursul procesului penal, dacă procurorul sau instanța de judecată constata ca învinuitul ori inculpatul se afla în vreuna din situațiile arătate în [art. 113](#) sau [114 din Codul penal](#), dispune luarea în mod provizoriu a măsurii de siguranță corespunzătoare.

Procurorul sau instanța ia măsuri pentru aducerea la îndeplinire a internării provizorii și totodată sesizează comisia medicală competentă să avizeze internarea bolnavilor mintali și a toxicomanilor periculoși.

Măsura internării provizorii durează până la confirmarea acesteia de către instanța de judecată.

Confirmarea se face pe baza avizului comisiei medicale.

În cazul în care s-a dispus internarea medicală, se vor lua și măsurile prevăzute în [art. 161](#).

Hotărârea instanței de judecată prin care s-a confirmat măsura internării poate fi atacată separat cu recurs.

Recursul nu suspenda executarea.

Secțiunea II

Măsurile asiguratorii, restituirea lucrurilor și restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii

Măsurile asiguratorii

Articolul 163

Măsurile asiguratorii se iau în cursul procesului penal de organul de urmărire penală sau de instanța de judecată și constau în indisponibilizarea prin instituirea unui sechestrul a bunurilor mobile și imobile, în vederea reparării pagubei produse prin infracțiune, precum și pentru garantarea executării pedepsei amenzii.

Măsurile asiguratorii în vederea reparării pagubei se pot lua asupra bunurilor învinuitului sau inculpatului și ale persoanei responsabile civilmente, până la concurența valorii probabile a pagubei.

Măsurile asiguratorii pentru garantarea executării pedepsei amenzii se iau numai asupra bunurilor învinuitului sau inculpatului.

Nu pot fi sechestrate bunuri care aparțin unei unități dintre cele la care se referă art. 145 din Codul penal, precum și cele exceptate de lege.

Măsurile asiguratorii în vederea reparării pagubei se pot lua la cererea părții civile sau din oficiu.

Luarea măsurilor asiguratorii este obligatorie:

- a)** în cazul în care prin infracțiune s-a adus o pagubă avutului uneia din unitățile la care se referă art. 145 din Codul penal, fără deosebire, dacă este sau nu parte civilă constituită;
- b)** în cazul în care cel vătămat este o persoană lipsită de capacitate de exercițiu sau cu capacitatea de exercițiu restrânsă.

Organele care aduc la îndeplinire măsurile asiguratorii

Articolul 164

Ordonanța de luare a măsurii asiguratorii se aduce la îndeplinire de către organul de urmărire penală care a luat măsura.

Încheierea instanței judecătorești prin care s-a dispus luarea măsurii asiguratorii se aduce la îndeplinire prin executorul judecătoresc.

Măsurile asiguratorii dispuse de organul de urmărire penală sau de instanța de judecată pot fi aduse la îndeplinire și prin organele proprii de executare ale unității pagubite, în cazul în care aceasta este una din cele la care se referă [art. 145 din Codul penal](#).

În cazurile în care urmărirea penală se efectuează de către procuror, acesta poate dispune ca măsura asiguratorie luată să fie adusă la îndeplinire de către secretarul parchetului.

Procedura sechestrului

Articolul 165

Organul care procedează la aplicarea sechestrului este obligat să identifice și să evalueze bunurile sechestrate, putând recurge în caz de necesitate și la experți.

Bunurile perisabile, obiectele din metale sau pietre prețioase, mijloacele de plată străine, titlurile de valoare interne, obiectele de artă și de muzeu, colecțiile de valoare, precum și sumele de bani care fac obiectul sechestrului, vor fi ridicate în mod obligatoriu.

Bunurile perisabile se predau unităților comerciale cu capital majoritar de stat, potrivit profilului activității, care sunt obligate să le primească și să le valorifice de îndată.

Metalele sau pietrele prețioase ori obiectele confectionate cu acestea și mijloacele de plată străine se depun la cea mai apropiată instituție bancară competență.

Titlurile de valoare interne, obiectele de artă sau de muzeu și colecțiile de valoare se predau spre păstrare instituțiilor de specialitate.

Obiectele prevăzute în alin. 4 și 5 se predau în termen de 48 de ore de la ridicare. Dacă obiectele sunt strict necesare urmăririi penale, depunerea se face ulterior, dar nu mai târziu de 48 de ore de la rezolvarea cauzei de către procuror, după terminarea urmăririi penale.

Obiectele sechestrate se păstrează până la ridicarea sechestrului. Mijloacele de plată străine pot fi valorificate de îndată de instituția bancară competență, în cazul când aceasta ar găsi necesar.

Sumele de bani rezultate din valorificarea făcută potrivit alin. 3 și 7, precum și sumele de bani ridicate potrivit alin. 2, se consemnează, după caz, pe numele învinutului, inculpatului sau persoanei responsabile civilmente, la dispoziția organului care a dispus instituirea sechestrului, căruia i se predă recipisa de consemnare a sumei, în termen de cel mult trei zile de la ridicarea banilor ori de la valorificarea bunurilor.

Dacă există pericol de înstrăinare, celelalte bunuri mobile sechestrate vor fi puse sub sigiliu sau ridicate, putându-se numi un custode.

Procesul-verbal de sechestr și inscripția ipotecară

Articolul 166

Organul care aplică sechestrul încheie proces-verbal despre toate actele efectuate potrivit [art. 165](#), descriind amănunțit bunurile sechestrate, cu indicarea valorii lor. În procesul-verbal se arată bunurile exceptate de lege de la urmărire, găsite la persoana căreia i s-a aplicat sechestrul. De asemenea, se consemnează obiecțiile părților sau ale altor persoane interesate.

Un exemplar de pe procesul-verbal se lasă persoanei căreia i s-a aplicat sechestrul, iar în lipsa, celor cu care locuiește, administratorului, portarului, ori celui care în mod obișnuit îl înlocuiește sau unui vecin. În cazul când parte din bunuri ori totalitatea lor au fost predate unui custode, se lasă acestuia o copie de pe procesul-verbal. Un exemplar se înaintează și organului care a dispus luarea măsurii asigurătorii, în termen de 24 de ore de la încheierea procesului-verbal.

Pentru bunurile imobile sechestrate, organul care a dispus instituirea sechestrului cere organului competent luarea inscripției ipotecare asupra bunurilor sechestrate, anexind copii de pe actul prin care s-a dispus sechestrul și un exemplar al procesului-verbal de sechestr.

Poprirea

Articolul 167

Sumele de bani datorate cu orice titlu învinutului, inculpatului sau părții responsabile civilmente de către o a treia persoană, ori de către cel pagubit, sunt poprite în miinile acestora și în limitele prevăzute de lege, de la data primirii actului prin care se înființează sechestrul. Aceste sume vor fi consemnate de debitori, după caz, la dispoziția organului care a dispus poprirea sau a organului de executare, în termen de cinci zile de la scadența, recipisele urmînd a fi predate aceluiași organ în 24 de ore de la consemnare.

Contestarea măsurii asigurătorii

Articolul 168

În contra măsurii asigurătorii luate și modului de aducere la îndeplinire a acesteia, învinutul sau inculpatul, partea responsabilă civilmente, precum și orice altă persoană interesată, se pot plînge organului de cercetare penală care a dispus luarea măsurii ori procurorului care supraveghează cercetarea penală, până la sesizarea instanței de judecată, după care plîngerea se adresează acelei instanțe.

Hotărîrea instanței de judecată poate fi atacată separat cu recurs. Recursul nu suspenda executarea.

După soluționarea definitivă a procesului penal, dacă nu s-a făcut plîngere împotriva aducerii la îndeplinire a măsurii asigurătorii, se poate face contestație potrivit legii civile.

Restituirea lucrurilor

Articolul 169

Dacă organul de urmărire penală sau instanța de judecată constata că lucrurile ridicate de la învinut sau inculpat, sau de la orice persoană care le-a primit spre a le păstra, sunt proprietatea persoanei vătămate ori au fost luate pe nedrept din posesia sau deținerea sa, dispune restituirea acestor lucruri persoanei vătămate.

Orice altă persoană care pretinde un drept asupra lucrurilor ridicate poate cere, potrivit dispozițiilor [art. 168](#), stabilirea acestui drept și restituirea.

Restituirea lucrurilor ridicate are loc numai dacă prin aceasta nu se stinghereste aflarea adevărului și justa soluționare a cauzei și cu obligația pentru cel căruia îi sunt restituite să le păstreze până la rămânerea definitivă a hotărârii.

Restabilirea situației anterioare

Articolul 170

Organul de cercetare penală cu aprobarea procurorului sau instanța de judecată poate lua măsuri de restabilire a situației anterioare săvârșirii infracțiunii, când schimbarea acelei situații a rezultat în mod vadit din comiterea infracțiunii, iar restabilirea este posibilă.

Titlul V

ACTE PROCESUALE ȘI PROCEDURALE COMUNE

Capitolul 1

ASISTENȚA JURIDICĂ ȘI REPREZENTAREA

Asistența învinutului sau a inculpatului

Articolul 171

Învinutul sau inculpatul are dreptul să fie asistat de apărător în tot cursul urmăririi penale și al judecății, iar organele judiciare sunt obligate să-i aducă la cunoștință acest drept.

Asistența juridică este obligatorie când învinutul sau inculpatul este minor, militar în termen, militar cu termen redus, rezervist concentrat, elev al unei instituții militare de învățământ, internat într-un centru de reeducare sau într-un institut medical-educativ ori când este arestat, chiar în alta cauză.

În cursul judecății asistența juridică este obligatorie și în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani sau când instanța apreciază că inculpatul nu și-ar putea face singur apărarea.

Când asistența juridică este obligatorie, dacă învinutul sau inculpatul nu și-a ales un apărător, se iau măsuri pentru desemnarea unui apărător din oficiu.

Delegația aparatorului desemnat din oficiu încetează la prezentarea aparatorului ales.

Dacă la judecarea cauzei apărătorul lipsește și nu poate fi înlocuit, cauza se amina.

Drepturile aparatorului

Articolul 172

În cursul urmăririi penale, apărătorul învinutului sau inculpatului are dreptul să asiste la efectuarea oricărui act de urmărire penală și poate formula cereri și depune memorii. Lipsa aparatorului nu împiedică efectuarea actului de urmărire penală, dacă există dovada că apărătorul a fost încunoștințat de data și ora efectuării actului.

Când asistența juridică este obligatorie, organul de urmărire penală va asigura prezenta aparatorului la ascultarea inculpatului.

În cazul în care apărătorul învinutului sau inculpatului este prezent la efectuarea unui act de urmărire penală, se face mențiune despre aceasta, iar actul este semnat și de apărător.

Inculpatul arestat are dreptul să ia contact cu apărătorul. În mod excepțional, când interesul urmăririi cere, procurorul, din oficiu sau la propunerea organului de cercetare penală, poate dispune, prin ordonanță motivată, interzicerea luării de contact a inculpatului arestat cu apărătorul, o singură dată, pe o durată de cel mult 5 zile.

Luarea de contact cu apărătorul nu poate fi interzisă la prelungirea duratei arestării de către instanța de judecată, iar la prezentarea materialului de urmărire penală aceasta este obligatorie.

Apărătorul are dreptul de a se plînge, potrivit [art. 275](#), dacă cererile sale nu au fost acceptate; în situațiile prevăzute în alin. 2, 4 și 5, procurorul este obligat să rezolve plîngerea în cel mult 48 de ore.

În cursul judecății, apărătorul are dreptul să asiste pe inculpat, să exercite drepturile procesuale ale acestuia, iar în cazul când inculpatul este arestat, să ia contact cu acesta.

Apărătorul ales sau desemnat din oficiu este obligat să asigure asistența juridică a învinutului sau inculpatului. Pentru nerespectarea acestei obligații, organul de urmărire penală sau instanța de judecată poate sesiza conducerea baroului de avocați, spre a lua măsuri.

Asistența celorlalte părți

Articolul 173

Apărătorul părții vătămate, al părții civile și al părții responsabile civilmente are dreptul de a formula cereri și de a depune memorii. Apărătorul are dreptul să asiste la efectuarea următoarelor acte de urmărire penală: ascultarea părții pe care o apără, cercetări la fața locului, perchezitii și autopsii, prelungirea duratei arestării, iar la efectuarea altor acte de urmărire poate asista cu încuviințarea organului de urmărire penală.

În cursul judecății, apărătorul exercită drepturile părții pe care o asistă.

Când instanța apreciază ca din anumite motive partea vătămată, partea civilă sau partea responsabilă civilmente nu și-ar putea face singura apărarea, dispune din oficiu sau la cerere luarea măsurilor pentru desemnarea unui apărător.

Reprezentarea

Articolul 174

În cursul judecății, inculpatul poate fi reprezentat:

- a)** la judecarea cauzei în prima instanță ori la rejudecarea ei după desființarea hotărârii în apel sau după casare de către instanța de recurs, numai dacă pedeapsa prevăzută de lege pentru fapta supusă judecății este amenda sau închisoarea de cel mult un an;
- b)** la judecarea cauzei în căile de atac.

În toate cazurile în care legea admite reprezentarea inculpatului, instanța de judecată are dreptul, când găsește necesară prezenta acestuia, să dispună aducerea lui.

Celelalte părți pot fi întotdeauna reprezentate.

Capitolul 2

CITAREA, COMUNICAREA ACTELOR PROCEDURALE, MANDATUL DE ADUCERE

Modul de citare

Articolul 175

Chemarea unei persoane în fața organului de urmărire penală sau a instanței de judecată se face prin citație scrisă. Citarea se poate face și prin nota telefonică sau telegrafică.

Citațiile se înminează de agenți anume însărcinați cu îndeplinirea acestei atribuții sau prin mijlocirea serviciului poștal.

Conținutul citației

Articolul 176

Citația este individuală și trebuie să cuprindă următoarele mențiuni:

- a)** denumirea organului de urmărire penală sau a instanței de judecată care emite citația, sediul sau, data emiterii și numărul dosarului;
- b)** numele, prenumele celui citat, calitatea în care este citat și indicarea obiectului cauzei;
- c)** adresa celui citat, care trebuie să cuprindă în orașe și municipii: localitatea, județul, strada, numărul și apartamentul unde locuiește, iar în comune: județul, comuna și satul.

În citație se menționează, când este cazul, orice alte date necesare pentru stabilirea adresei celui citat;

- d)** ora, ziua, luna și anul, locul de înfățișare, precum și invitarea celui citat să se prezinte la data și locul indicate, cu arătarea consecințelor legale în caz de neprezentare.

Citația se semnează de cel care o emite.

Locul de citare

Articolul 177

Invinuitul sau inculpatul se citează la adresa unde locuiește, iar dacă aceasta nu este cunoscută, la adresa locului sau de muncă, prin serviciul de personal al unității la care lucrează.

Dacă printr-o declarație dată în cursul procesului penal invinuitul sau inculpatul a indicat un alt loc pentru a fi citat, el este citat la locul indicat.

În caz de schimbare a adresei arătate în declarația învinuitului sau inculpatului, acesta este citat la noua sa adresă, numai dacă a încunoștințat organul de urmărire penală ori instanța de judecată de schimbarea intervenită, sau dacă organul judiciar apreciază pe baza datelor obținute potrivit [art. 180](#) că s-a produs o schimbare de adresă.

Dacă nu se cunoaște adresa unde locuiește invinuitul sau inculpatul și nici locul sau de muncă, citația se afișează la sediul consiliului local în a cărui rază teritorială s-a savîrsit infracțiunea. Când activitatea infracțională s-a desfășurat în mai multe locuri, citația se afișează la sediul consiliului local în a cărui rază teritorială se afla organul care efectuează urmărirea penală.

Bolnavii aflați în spital într-o casa de sănătate se citează prin administrația acestora.

Detinutii se citează la locul de deținere, prin administrația acestuia.

Militarii incalzarmati se citează la unitatea din care fac parte, prin comandantul acesteia.

Dacă invinuitul sau inculpatul locuiește în străinătate, citarea se face prin scrisoare recomandată, în afară de cazul când prin lege se dispune altfel. Recipisa de predare a scrisorii ține loc de dovada a îndeplinirii procedurii de citare.

Citarea altor persoane decât invinuitul sau inculpatul se face potrivit dispozițiilor din prezentul articol. Unitățile la care se referă art. 145 din Codul penal se citează la sediul acestora.

Inminarea citației

Articolul 148

Citația se înminează personal celui citat, care va semna dovada de primire.

Dacă persoana citată nu vrea să primească citația, sau primind-o nu voiește sau nu poate să semneze dovada de primire, agentul lasă citația celui citat ori, în cazul refuzului de primire, o afișează pe usa locuinței acestuia, încheind despre aceasta proces-verbal.

Când citarea se face potrivit [art. 177](#) alin. 1 partea finală, alin. 5, 6 și 7, unitățile acolo arătate sunt obligate a înmina de îndată citația persoanei citate sub luare de dovada, certificându-i semnatura sau arătând motivul pentru care nu s-a putut obține semnatura acesteia. Dovada este predată agentului procedural, iar acesta o înaintează organului de urmărire penală sau instanței de judecată care a emis citația.

Citația destinată unei unități din cele la care se referă art. 145 din Codul penal se predă la registratura sau funcționarului însărcinat cu primirea corespondenței. Dispozițiile alin. 2 se aplică în mod corespunzător.

Inminarea citației altor persoane

Articolul 179

Dacă persoana citată nu se afla acasă, agentul înminează citația soțului, unei rude sau oricărei persoane care locuiește cu ea, ori care în mod obișnuit îi primește corespondența. Citația nu poate fi înminată unui minor sub 14 ani sau unei persoane lipsite de uzul rațiunii.

Dacă persoana citată locuiește într-un imobil cu mai multe apartamente sau într-un hotel, în lipsa persoanelor arătate în alin. 1, citația se predă administratorului, portarului ori celui care în mod obișnuit îl înlocuiește.

Persoana care primește citația semnează dovada de primire, iar agentul, certificând identitatea și semnatura, încheie proces-verbal. Dacă aceasta nu voiește sau nu poate semna dovada de primire, agentul afișează citația pe usa locuinței, încheind proces-verbal.

În lipsa persoanelor arătate în alin. 1 și 2, agentul este obligat să se intereseze când poate găsi persoana citată pentru a-i înmina citația. Când nici pe aceasta cale nu se poate ajunge la înminare, agentul afișează citația pe usa locuinței persoanei citate, încheind proces-verbal.

În cazul când persoana citată locuiește într-un imobil cu mai multe apartamente sau într-un hotel, dacă în citație nu s-a indicat apartamentul ori camera în care locuiește, agentul este obligat să facă investigații pentru a afla aceasta. Dacă investigațiile au rămas fără rezultat, agentul afișează citația pe usa principală a clădirii, încheind proces-verbal și făcând mențiuni despre împrejurările care au făcut imposibil înminarea citației.

Cercetări în vederea înminării citației

Articolul 180

Dacă persoana citată și-a schimbat adresa, agentul afișează citația pe usa locuinței arătate în citație și se informează pentru aflarea noii adrese, menționând în procesul-verbal datele obținute.

Dovada de primire și procesul-verbal de predare a citației

Articolul 181

Dovada de primire a citației trebuie să cuprindă numărul dosarului, denumirea organului de urmărire penală sau a instanței care a emis citația, numele, prenumele și calitatea persoanei citate, precum și data pentru care este citată. De asemenea, trebuie să cuprindă data înminării citației, numele, prenumele, calitatea și semnatura celui ce înminează citația, certificarea de către acesta a identității și semnăturii persoanei căreia i s-a înminat citația, precum și arătarea calității acesteia.

Ori de câte ori cu prilejul predării sau afișării unei citații se încheie un proces-verbal, acesta va cuprinde în mod corespunzător și mențiunile arătate în alineatul precedent.

Comunicarea altor acte procedurale

Articolul 182

Comunicarea celorlalte acte de procedura se face potrivit dispozițiilor prevăzute în prezentul capitol.

Mandatul de aducere

Articolul 183

O persoană poate fi adusă în fața organului de urmărire penală sau a instanței de judecată pe baza unui mandat de aducere, întocmit potrivit dispozițiilor [art. 176](#), dacă fiind anterior citată nu s-a prezentat, iar ascultarea ori prezenta ei este necesară.

Invinuitul sau inculpatul poate fi adus cu mandat chiar înainte de a fi fost chemat prin citație, dacă organul de urmărire penală sau instanța constată motivat ca în interesul rezolvării cauzei se impune această măsură.

Executarea mandatului de aducere

Articolul 184

Mandatul de aducere se execută prin organele poliției.

Dacă persoana arătată în mandat nu poate fi adusă din motive de boală sau din orice alta cauză, cel însărcinat cu executarea mandatului constată aceasta printr-un proces-verbal, care se înaintează de îndată organului de urmărire penală ori instanței de judecată.

Dacă cel însărcinat cu executarea mandatului de aducere nu găsește persoana prevăzută în mandat la adresa indicată, face cercetări și dacă acestea au rămas fără rezultat, încheie un proces-verbal care va cuprinde mențiuni despre cercetările făcute.

Executarea mandatelor de aducere privind pe militari se face prin comandantul unității militare sau prin comandantul garnizoanei.

Capitolul 3

TERMENELE

Consecințele nerespectării termenului

Articolul 185

Când pentru exercitarea unui drept procesual legea prevede un anumit termen, nerespectarea acestuia atrage decăderea din exercițiul dreptului și nulitatea actului făcut peste termen.

Când o măsura procesuala nu poate fi luată decât pe un anumit termen, expirarea acestuia atrage de drept încetarea efectului măsurii.

Pentru celelalte termene procedurale se aplică, în caz de nerespectare, dispozițiile privitoare la nulități.

Calculul termenelor procedurale

Articolul 186

La calcularea termenelor procedurale se pornește de la ora, ziua, luna sau anul menționat în actul care a provocat curgerea termenului, afară de cazul când legea dispune altfel.

La calcularea termenelor pe ore sau pe zile nu se socotește ora sau ziua de la care începe să curgă termenul, nici ora sau ziua în care acesta se împlinește.

Termenele socotite pe luni sau pe ani expira, după caz, la sfârșitul zilei corespunzătoare a ultimei luni ori la sfârșitul zilei și lunii corespunzătoare din ultimul an. Dacă aceasta zi cade într-o luna ce nu are zi corespunzătoare, termenul expira în ultima zi a acelei luni.

Când ultima zi a unui termen cade într-o zi nelucrătoare, termenul expira la sfârșitul primei zile lucrătoare care urmează.

Acte considerate ca făcute în termen

Articolul 187

Actul depus înăuntrul termenului prevăzut de lege la administrația locului de deținere ori la unitatea militară sau la oficiul poștal prin scrisoare recomandată este considerat ca făcut în termen. Înregistrarea sau atestarea făcută de către administrația locului de deținere pe actul depus, recipisa oficiului poștal, precum și înregistrarea ori arestarea făcută de unitatea militară pe actul depus, servesc ca dovada a datei depunerii actului.

Cu excepția căilor de atac, actul efectuat de procuror este considerat ca făcut în termen, dacă data la care a fost trecut în registrul de ieșire al parchetului este înăuntrul termenului cerut de lege pentru efectuarea actului.

Calcularea termenelor în cazul măsurilor preventive

Articolul 188

În calcularea termenelor privind luarea, menținerea ori revocarea măsurilor preventive, ora sau ziua de la care începe și la care sfârșește termenul intră în durata acestuia.

Capitolul 4

CHELTUIELILE JUDICIARE

Acoperirea cheltuielilor judiciare

Articolul 189

Cheltuielile necesare pentru efectuarea actelor de procedura, administrarea probelor, conservarea mijloacelor materiale de proba, retribuirea aparatorilor, precum și orice alte cheltuieli ocazionate de desfășurarea procesului penal se acoperă din sumele avansate de stat sau plătite de părți.

Sumele cuvenite martorului, expertului și interpretului

Articolul 190

Martorul, expertul și interpretul chemați de organul de urmărire penală ori de instanța de judecată au dreptul la restituirea cheltuielilor de transport, întreținere, locuința și altor cheltuieli necesare, prilejuite de chemarea lor.

Martorul, expertul și interpretul, salariați ai unei unități la care se referă art. 145 din Codul penal, au dreptul și la venitul de la locul de muncă, pe durata lipsei de la serviciu prilejuită de chemarea la organul de urmărire penală sau la instanța de judecată.

Martorul care nu este salariatul unei unități din cele prevăzute în alineatul precedent, dar care are venit din munca, este îndreptățit să primească și o compensare.

Expertul și interpretul au dreptul și la o retributie pentru îndeplinirea însărcinării date, în cazurile și condițiile prevăzute prin dispoziții legale.

Sumele acordate potrivit alin. 1, 3 și 4 se plătesc pe baza dispozițiilor luate de organul care a dispus chemarea și în fața căruia s-a prezentat martorul, expertul sau interpretul, din fondul cheltuielilor judiciare special alocat. Aceste sume se plătesc martorului imediat după înfățișare, iar expertului și interpretului, după ce și-au îndeplinit însărcinările.

Suma care reprezintă venitul arătat în alin. 2 se plătește de unitatea la care lucrează martorul, expertul sau interpretul.

Plata cheltuielilor avansate de stat în caz de condamnare

Articolul 191

În caz de condamnare, inculpatul este obligat la plata cheltuielilor judiciare avansate de stat.

Când sunt mai mulți inculpați condamnați, instanța hotărăște partea din cheltuielile judiciare datorate de fiecare. La stabilirea acestei părți se tine seama, pentru fiecare dintre inculpați, de măsura în care a provocat cheltuielile judiciare.

Partea responsabilă civilmente, în măsura în care este obligată solidar cu inculpatul la repararea pagubei, este obligată în mod solidar cu acesta și la plata cheltuielilor judiciare avansate de stat.

Plata cheltuielilor avansate de stat în celelalte cazuri

Articolul 192

În caz de achitare sau de încetare a procesului penal în fața instanței de judecată, cheltuielile judiciare avansate de stat sunt suportate după cum urmează:

1. În caz de achitare, de către:

- a)** partea vătămată, în măsura în care cheltuielile au fost determinate de aceasta;
- b)** partea civilă căreia i s-a respins în totul pretențiile civile, în măsura în care cheltuielile au fost determinate de aceasta parte;
- c)** inculpat, în cazul când, deși achitat, a fost totuși obligat la repararea pagubei.

2. În caz de încetare a procesului penal, de către:

- a)** inculpat, dacă s-a dispus înlocuirea răspunderii penale;
- b)** ambele părți, în caz de împăcare;
- c)** partea vătămată, în caz de retragere a plingerii.

3. În caz de amnistie, prescripție sau retragere a plingerii, dacă inculpatul cere continuarea procesului penal, cheltuielile judiciare sunt suportate de către:

- a)** partea vătămată, atunci când în cauza se face aplicatia [art. 13](#) alin. 2;
- b)** inculpat, atunci când în cauza se face aplicatia [art. 13](#) alin. 3.

În cazul declarării apelului ori recursului sau al introducerii oricărei alte cereri, cheltuielile judiciare sunt suportate de către persoana căreia i s-a respins ori care și-a retras apelul, recursul sau cererea.

În toate celelalte cazuri, cheltuielile judiciare avansate de stat rămân în sarcina acestuia.

În cazul când mai multe părți sunt obligate la suportarea cheltuielilor judiciare, instanța hotărăște partea din cheltuielile judiciare datorate de fiecare.

Dispozițiile prevăzute la [pct. 1 lit. a\)](#), precum și la [pct. 2](#) și [3](#), se aplică în mod corespunzător și în caz de clasare, de scoatere de sub urmărire sau de încetare a urmăririi penale.

Plata cheltuielilor judiciare făcute de părți

Articolul 193

Inculpatul este obligat să plătească părții vătămate în caz de condamnare, precum și părții civile căreia i s-a admis acțiunea civilă, cheltuielile judiciare făcute de acestea.

Când acțiunea civilă este admisă numai în parte, instanța poate obliga pe inculpat la plata totală sau parțială a cheltuielilor judiciare.

În caz de renunțare la acțiunea civilă, instanța se pronunță asupra cheltuielilor la cererea părților.

În situațiile prevăzute în alin. 1 și 2, când sunt mai mulți condamnați, ori dacă există și parte responsabilă civilmente, se aplică în mod corespunzător dispozițiile [art. 191](#) alin. 2 și 3.

În caz de achitare, partea vătămată este obligată să plătească inculpatului și părții responsabile civilmente cheltuielile judiciare făcute de aceștia, în măsura în care au fost provocate de partea vătămată.

În celelalte cazuri privind restituirea cheltuielilor judiciare făcute de părți în cursul procesului penal, instanța stabilește obligația de restituire potrivit legii civile.

Capitolul 5

MODIFICAREA ACTELOR PROCEDURALE, ÎNDREPTAREA ERORILOR MATERIALE ȘI ÎNLĂTURAREA UNOR OMISIUNI VADITE

Modificări în acte procedurale

Articolul 194

Orice adaugare, corectura ori suprimare facuta în cuprinsul unui act procedural este ținuta în seama, numai dacă aceste modificări sunt confirmate în scris, în cuprinsul sau la sfârșitul actului, de către cei care l-au semnat. Modificările neconfirmate, dar care nu schimbă înțelesul frazei, rămân valabile.

Locurile nescrise în cuprinsul unei declarații trebuie barate, astfel încât să nu se poate face adaugari.

Îndreptarea erorilor materiale

Articolul 195

Erorile materiale evidente din cuprinsul unui act procedural se îndreaptă de însuși organul de urmărire penală sau de instanța de judecată care a întocmit actul, la cererea celui interesat ori din oficiu.

În vederea îndreptării erorii, părțile pot fi chemate spre a da lămuriri.

Despre îndreptarea efectuată, organul de urmărire penală sau instanța de judecată, după caz, întocmește un proces-verbal sau o încheiere, facindu-se mențiune și la sfârșitul actului corectat.

Înlăturarea unor omisiuni vadite

Articolul 196

Dispozițiile [art. 195](#) se aplică și în cazul când organul de urmărire penală sau instanța, ca urmare a unei omisiuni vadite, nu s-a pronunțat asupra sumelor pretinse de martori, experți, interpreți, apărători, potrivit [art. 189](#) sau [190](#), precum și cu privire la restituirea lucrurilor sau la ridicarea măsurilor asiguratorii.

Capitolul 6 NULITĂȚILE

Încălcările care atrag nulitatea

Articolul 197

Încălcările dispozițiilor legale care reglementează desfășurarea procesului penal atrag nulitatea actului, numai atunci când s-a adus o vătămare care nu poate fi înlăturată decât prin anularea acelui act.

Dispozițiile relative la competența după materie sau după calitatea persoanei, la sesizarea instanței, la compunerea acestuia și la publicitatea ședinței de judecată sunt prevăzute sub sancțiunea nulității. De asemenea, sunt prevăzute sub sancțiunea nulității și dispozițiile relative la participarea procurorului, prezenta inculpatului și asistarea acestuia de către apărător, când sunt obligatorii potrivit legii, precum și la efectuarea anchetei sociale în cauzele cu infractori minori.

Nulitatea prevăzută în alin. 2 nu poate fi înlăturată în nici un mod. Ea poate fi invocată în orice stare a procesului și se ia în considerare chiar din oficiu.

Încălcarea oricărei alte dispoziții legale decât cele prevăzute în alin. 2 atrage nulitatea actului în condițiile alin. 1, numai dacă a fost invocată în cursul efectuării actului când partea este prezenta sau la primul termen de judecată cu procedura completa când partea a lipsit la efectuarea actului. Instanța ia în considerare din oficiu încălcările, în orice stare a procesului, dacă anularea actului este necesară pentru aflarea adevărului și justa soluționare a cauzei.

Capitolul 7 AMENDA JUDICIARĂ

Abateri judiciare

Articolul 198

Următoarele abateri săvârșite în cursul procesului penal se sancționează cu amendă judiciară de la 20.000 lei la 100.000 lei:

- a) neîndeplinirea sau îndeplinirea gresita ori cu întârziere a lucrărilor de citare sau de comunicare a actelor procedurale, de transmitere a dosarelor, precum și a oricăror alte lucrări, dacă prin acestea s-au provocat intirzieri în desfășurarea procesului penal;
- b) neîndeplinirea ori îndeplinirea gresita a îndatoririlor de inminare ori de comunicare a citațiilor sau a celorlalte acte procedurale, precum și neexecutarea mandatelor de aducere;
- c) lipsa nejustificată a martorului, expertului sau interpretului legal citat;
- d) tergiversarea de către expert sau interpret a îndeplinirii însărcinărilor primite;
- e) neîndeplinirea de către orice persoană a obligației de prezentare, la cererea organului de urmărire penală sau a instanței de judecată, a obiectelor ori înscrisurilor cerute de acestea, precum și neîndeplinirea aceleiași obligații de către conducătorul unității sau de cel însărcinat cu aducerea la îndeplinire a acestei obligații;
- f) nerespectarea obligației de păstrare prevăzută în [art. 109](#) alin. ultim;
- g) neluarea de către conducătorul unității în cadrul căreia urmează a se efectua o expertiza, a măsurilor necesare pentru efectuarea acesteia;
- h) nerespectarea de către oricare dintre părțile și persoanele care asista la ședința de judecată a măsurilor luate de către președintele completului de judecată potrivit [art. 298](#).

Lipsa nejustificată a aparatorului, ales sau desemnat din oficiu, când asistența juridică a învinuitului sau inculpatului este obligatorie, potrivit legii, se sancționează cu amendă judiciară de la 100.000 lei la 500.000 lei. Aplicarea amenzii judiciare nu înlătură răspunderea penală, în cazul în care fapta constituie infracțiune. Procedura privitoare la amenda judiciară

Articolul 199

Amenda se aplică de organul de urmărire penală, prin ordonanță, iar de instanța de judecată, prin încheiere. Persoana amendată poate cere scutirea de amendă ori reducerea amenzii. Cererea de scutire sau de reducere se poate face în termen de 10 zile de la comunicarea ordonanței ori a încheierii de amendare. Dacă persoana amendată justifică de ce nu a putut îndeplini obligația sa, organul de urmărire penală sau instanța de judecată, apreciind, dispune scutirea sau reducerea amenzii.

Partea SPECIALĂ

Titlul I

URMĂRIREA PENALĂ

Capitolul 1

DISPOZIȚII GENERALE

Obiectul urmăririi penale

Articolul 200

Urmărirea penală are ca obiect stringerea probelor necesare cu privire la existența infracțiunilor, la identificarea faptuitorilor și la stabilirea răspunderii acestora, pentru a se constata dacă este sau nu cazul să se dispună trimiterea în judecată.

Organele de urmărire penală

Articolul 201

Urmărirea penală se efectuează de către procurori și de către organele de cercetare penală.

Organele de cercetare penală sunt:

- a) organele de cercetare ale poliției;
- b) organele de cercetare specială.

Ca organe de cercetare ale poliției funcționează lucrătorii operativi anume desemnați din Ministerul de Interne.

Rolul activ al organului de urmărire penală

Articolul 202

Organul de urmărire penală este obligat să stringă probele necesare pentru aflarea adevărului și pentru lămurirea cauzei sub toate aspectele, în vederea justei soluționări a acesteia. Organul de urmărire adună probe atât în favoarea, cât și în defavoarea învinuitului sau inculpatului.

Îndatoririle prevăzute în alineatul precedent se îndeplinesc chiar dacă învinuitul sau inculpatul recunoaște fapta. Organul de urmărire penală este obligat să explice învinuitului sau inculpatului, precum și celorlalte părți drepturile lor procesuale.

Organul de urmărire penală este de asemenea obligat să stringă date cu privire la împrejurările care au determinat, înlesnit sau favorizat săvârșirea infracțiunii, precum și orice alte date de natură să servească la soluționarea cauzei.

Ordonanțele organului de urmărire penală

Articolul 203

În desfășurarea urmăririi penale, organul de urmărire dispune asupra actelor sau măsurilor procesuale prin ordonanță, acolo unde legea prevede aceasta, iar în celelalte cazuri prin rezoluție motivată.

Ordonanța trebuie să fie motivată și să cuprindă totdeauna data și locul întocmirii, numele, prenumele și calitatea celui care o întocmește, cauza la care se referă, obiectul actului sau măsurii procesuale, temeiul legal al acesteia și semnatura celui care a întocmit-o. Ordonanța va cuprinde de asemenea mențiunile speciale prevăzute de lege pentru anumite acte sau măsuri.

Când organul de cercetare penală considera că este cazul să fie luate anumite măsuri, face propuneri motivate. Efectuarea unor acte de urmărire în incinta unor unități

Articolul 204

Orice act de urmărire penală în incinta unei unități din cele la care se referă [art. 145 din Codul penal](#) se poate efectua numai cu consimțământul conducerii acelei unități sau cu autorizația procurorului.

În caz de infracțiuni flagrante, consimțământul sau autorizația nu este necesară.

Păstrarea unor acte de urmărire penală

Articolul 205

Când legea prevede că un act sau o măsura procesuala trebuie să fie încuviințată, autorizată sau confirmată de procuror, un exemplar al ordonanței sau al actului procesual rămâne la procuror.

Capitolul 2

COMPETENȚA ORGANELOR DE URMĂRIRE PENALĂ

Articolul 206

Abrogat.

Competența organelor de cercetare ale poliției

Articolul 207

Cercetarea penală se efectuează de organele de cercetare ale poliției, pentru orice infracțiune care nu este data în mod obligatoriu în competența altor organe de cercetare.

Competența organelor de cercetare penală speciale

Articolul 208

Cercetarea penală se efectuează și de următoarele organe speciale:

a) ofițerii anume desemnați de către comandantii unităților militare corp aparte și similare, pentru militarii în subordine, precum și pentru infracțiunile săvârșite în legătură cu serviciul de angajații civili ai acestor unități. Cercetarea poate fi efectuată și personal de către comandant;

b) ofițerii anume desemnați de către șefii comendurilor de garnizoana, pentru infracțiunile săvârșite de militari în afară unităților militare. Cercetarea poate fi efectuată și personal de șefii comendurilor de garnizoana;

c) ofițerii anume desemnați de către comandantii centrelor militare, pentru infracțiunile de competența instanțelor militare, săvârșite de persoanele civile în legătură cu obligațiile lor militare. Cercetarea poate fi efectuată și personal de către comandantii centrelor militare.

La cererea comandantului centrului militar, organul de poliție efectuează unele acte de cercetare, după care înaintează lucrările comandantului centrului militar;

d) ofițerii de grăniceri, precum și ofițerii anume desemnați din Ministerul de Interne, pentru infracțiunile de frontieră;

e) capitani porturilor, pentru infracțiunile contra siguranței navigației pe apa și contra disciplinei și ordinii la bord, precum și pentru infracțiunile de serviciu sau în legătură cu serviciul, prevăzute în Codul penal, săvârșite de personalul navigant al marinei civile, dacă fapta a pus sau ar fi putut pune în pericol siguranța navei sau a navigației.

În cazurile prevăzute la lit. a), b) și c), cercetarea penală se efectuează în mod obligatoriu de organele speciale acolo prevăzute.

Competența procurorului în faza urmăririi

Articolul 209

Procurorul exercită supravegherea asupra actelor de urmărire penală; în exercitarea acestei atribuții procurorii conduc și controlează activitatea de cercetare penală a poliției și a altor organe.

Procurorul poate să efectueze orice acte de urmărire penală în cauzele pe care le supraveghează.

Urmărirea penală se efectuează, în mod obligatoriu, de către procuror, în cazul infracțiunilor prevăzute în art. 155-173, 174-177, 179, 189 alin. 3, art. 190, 191, 211 alin. 3, art. 212, 236, 236¹, 238, 239, 239¹, 250, 252, 254, 255, 257, 265, 266, 267, 267¹, 268, 273-276, 279¹, 280, 280¹, 302², 317 și 356-361 din Codul penal, în cazul infracțiunilor arătate în art. 26 pct. 2 lit. a), art. 27 pct. 1 lit. b) și c), art. 28¹ pct. 1 lit. b) și c), art. 28² pct. 1 lit. b) și art. 29 pct. 1 din acest cod, precum și în cazul infracțiunilor împotriva protecției muncii.

Este competent să efectueze urmărirea penală, în cazurile prevăzute în alineatul precedent, și să exercite supravegherea asupra activității de cercetare penală procurorul de la parchetul corespunzător instanței care, potrivit legii, judecă în prima instanță cauza.

Atunci când urmărirea penală este efectuată de procuror, ordonanța prin care s-a dispus arestarea preventivă și rechizitoriul sunt supuse confirmării prim-procurorului parchetului, iar când urmărirea este făcută de acesta, confirmarea se face de procurorul ierarhic superior.

Verificarea competenței

Articolul 210

Organul de urmărire penală sesizat potrivit art. 221 este dator să-și verifice competența.

Dacă organul de cercetare penală constată că nu este competent a efectua cercetarea, trimite de îndată cauza procurorului care exercită supravegherea, în vederea sesizării organului competent.

Extinderea competenței teritoriale

Articolul 211

Când anumite acte de cercetare penală trebuie să fie efectuate în afară razei teritoriale în care se face cercetarea, organul de cercetare penală poate să le efectueze el însuși sau să dispună efectuarea lor prin comisie rogatorie ori delegare.

În cazul în care organul de cercetare penală înțelege să procedeze el însuși la efectuarea actelor, înștiințează în prealabil despre aceasta organul corespunzător din raza teritorială în care va efectua aceste acte.

În cuprinsul aceleiași localități, organul de cercetare penală efectuează toate actele de cercetare, chiar dacă unele dintre acestea trebuie îndeplinite în afară razei sale teritoriale, cu respectarea dispoziției din alineatul precedent.

Articolul 212

Abrogat.

Cazuri urgente

Articolul 213

Organul de cercetare penală este obligat să efectueze actele de cercetare ce nu suferă amânare, chiar dacă acestea privesc o cauză care nu este de competența lui. Lucrările efectuate în astfel de cazuri se trimit, de îndată, prin procurorul care exercită supravegherea activității organului ce le-a efectuat, procurorului competent. Actele încheiate de unele organe de constatare

Articolul 214

Sunt obligate să procedeze la luarea de declarații de la făptuitor și de la martorii care au fost de față la săvârșirea unei infracțiuni și să întocmească proces-verbal despre împrejurările concrete ale săvârșirii acesteia:

a) organele inspecțiilor de stat, alte organe de stat, precum și ale unităților la care se referă [art. 145 din Codul penal](#), pentru infracțiunile care constituie încălcări ale dispozițiilor și obligațiilor a căror respectare o controlează potrivit legii;

b) organele de control și cele de conducere ale administrației publice, ale altor unități la care se referă [art. 145 din Codul penal](#), pentru infracțiunile săvârșite în legătură cu serviciul de cei aflați în subordine ori sub controlul lor.

Organele arătate mai sus au dreptul să retina corpurile delictive, să procedeze la evaluarea pagubelor, precum și să efectueze orice alte acte, când legea prevede aceasta.

Actele încheiate se înaintează procurorului în cel mult 3 zile de la descoperirea faptei ce constituie infracțiune, afară de cazul când legea dispune altfel.

În caz de infracțiuni flagrante, aceleași organe au obligația să înainteze de îndată procurorului pe făptuitor, împreună cu lucrările efectuate și cu mijloacele materiale de probă.

Procese-verbale încheiate de aceste organe constituie mijloace de probă.

Actele încheiate de comandantii de nave și aeronave și de subofiterii trupelor de granițieri

Articolul 215

Obligațiile și drepturile prevăzute în [art. 214](#) alin. 1 și 2 le au și următoarele organe:

a) comandantii de nave și aeronave pentru infracțiunile săvârșite pe acestea, pe timpul cât navele și aeronavele pe care le comanda se afla în afară porturilor sau aeroporturilor;

b) subofiterii din trupele de granițieri, pentru infracțiunile de frontieră.

Organele de mai sus pot efectua percheziții corporale asupra făptuitorului și pot verifica lucrurile pe care acesta le are cu sine.

De asemenea, organele de mai sus pot prinde pe făptuitor, în care caz îl predau de îndată procurorului sau organului de cercetare penală, împreună cu lucrările efectuate și cu mijloacele materiale de probă.

În celelalte cazuri, lucrările efectuate se înaintează organului de cercetare penală competent, în cel mult 5 zile de la prima constatare efectuată, împreună cu mijloacele materiale de probă.

Când infracțiunea a fost săvârșită pe o navă sau aeronavă, termenele de mai sus curg de la ancorarea navei ori aterizarea aeronavei pe teritoriul român.

Procese-verbale încheiate de aceste organe constituie mijloace de probă.

Capitolul 3

SUPRAVEGHEREA EXERCITATĂ DE PROCUROR ÎN ACTIVITATEA DE URMĂRIRE PENALĂ

Obiectul supravegherii

Articolul 216

Procurorul, în exercitarea supravegherii respectării legii în activitatea de urmărire penală, veghează ca orice infracțiune să fie descoperită, orice infractor să fie tras la răspundere penală și ca nici o persoană să nu fie urmărită penal fără să existe indicii temeinice că a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală.

De asemenea, procurorul veghează ca nici o persoană să nu fie reținută sau arestată, decât în cazurile și în condițiile prevăzute de lege.

În exercitarea activității de supraveghere, procurorul ia măsurile necesare sau da dispoziții organelor de cercetare penală ca să ia asemenea măsuri.

Procurorul ia măsuri și da dispoziții în scris și motivat.

Trecerea cauzei de la un organ la altul

Articolul 217

Procurorul poate să dispună, după necesitate, ca într-o cauză în care cercetarea penală trebuie efectuată de un anumit organ de cercetare, să fie efectuată de un alt asemenea organ.

Preluarea unei cauze de către un organ de cercetare penală ierarhic superior se dispune de procurorul de la parchetul care exercită supravegherea acestuia, pe baza propunerii motivate a organului de cercetare penală care preia cauza și după încunoștințarea procurorului care exercită supravegherea acesteia.

În cauzele preluate de către un organ de cercetare penală central, supravegherea se exercită de către un procuror din Parchetul General de pe lângă Curtea Supremă de Justiție.

În cauzele în care urmărirea penală se efectuează de către procuror, acesta poate dispune ca anumite acte de cercetare penală să fie efectuate de către organele poliției.

Modalități de exercitare a supravegherii

Articolul 218

Procurorul conduce și controlează activitatea de cercetare penală a poliției și a altor organe și supraveghează ca actele de urmărire penală să fie efectuate cu respectarea dispozițiilor legale.

Organele de cercetare penală sunt obligate să încunoștințeze de îndată pe procuror despre infracțiunile de care au luat cunoștința.

Procurorul poate să asiste la efectuarea oricărui act de cercetare penală sau să-l efectueze personal.

Procurorul poate să ceară spre verificare orice dosar de la organul de cercetare penală, care este obligat să-l trimită, cu toate actele, materialele și datele privitoare la fapte care formează obiectul cercetării.

Dispoziții date de procuror

Articolul 219

Procurorul poate să dea dispoziții cu privire la efectuarea oricărui act de urmărire penală.

Dispozițiile date de procuror sunt obligatorii pentru organul de cercetare penală. Dacă acest organ are de făcut obiectii, poate sesiza pe prim-procurorul parchetului sau, când dispozițiile sunt date de acesta, pe procurorul ierarhic superior, fără a întrerupe executarea lor. În termen de 3 zile de la sesizare prim-procurorul sau procurorul ierarhic superior este obligat să se pronunțe.

Infirmarea actelor sau măsurilor procesuale nelegale

Articolul 220

Când procurorul constată ca un act sau o măsură procesuală a organului de urmărire penală nu este dată cu respectarea dispozițiilor legale, o infirmă motivat.

Capitolul 4

EFFECTUAREA URMĂRIII PENALE

Secțiunea I

Sesizarea organelor de urmărire penală

Modurile de sesizare

Articolul 221

Organul de urmărire penală este sesizat prin plîngere sau denunț, ori se sesizează din oficiu când afla pe orice altă cale că s-a săvîrșit o infracțiune.

Când, potrivit legii, punerea în mișcare a acțiunii penale se face numai la plîngerea prealabilă ori la sesizarea sau cu autorizarea organului prevăzut de lege, urmărirea penală nu poate începe în lipsa acestora.

De asemenea, urmărirea penală nu poate începe fără exprimarea dorinței guvernului străin în cazul infracțiunii prevăzute în [art. 171 din Codul penal](#).

Când prin săvîrșirea unei infracțiuni s-a produs o pagubă uneia din unitățile la care se referă [art. 145 din Codul penal](#), unitatea pagubită este obligată să sesizeze de îndată organul de urmărire penală, să prezinte situații explicative cu privire la întinderea pagubei, date cu privire la faptele prin care paguba a fost pricinuită și să se constituie parte civilă.

Plîngerea

Articolul 222

Plîngerea este încunoștințarea făcută de o persoană sau de o unitate din cele la care se referă [art. 145 din Codul penal](#), căreia i s-a cauzat o vătămare prin infracțiune.

Plîngerea trebuie să cuprindă: numele, prenumele, calitatea și domiciliul petitionarului, descrierea faptei care formează obiectul plîngerii, indicarea făptuitorului dacă este cunoscut și a mijloacelor de probă.

Plîngerea se poate face personal sau prin mandatar. Mandatul trebuie să fie special, iar procura rămâne atașată plîngerii.

Plîngerea făcută oral se consemnează într-un proces-verbal de organul care o primește.

Plîngerea se poate face și de către unul dintre soți pentru celălalt soț, sau de către copilul major pentru părinți.

Persoana vătămată poate să declare că nu-și însușește plîngerea.

Pentru persoana lipsită de capacitatea de exercițiu, plîngerea se face de reprezentantul sau legal. Persoana cu capacitate de exercițiu restrînsă poate face plîngere cu încuviințarea persoanelor prevăzute de legea civilă.

Denunțul

Articolul 223

Denunțul este încunoștințarea făcută de către o persoană sau de către o unitate dintre cele la care se referă [art. 145 din Codul penal](#), despre săvârșirea unei infracțiuni.

Denunțul trebuie să conțină aceleași date ca și plîngerea.

Denunțul scris trebuie să fie semnat de denuntator, iar în cazul denunțului oral, acesta se consemnează într-un proces-verbal de către organul în fața căruia a fost făcut.

Acte premergătoare

Articolul 224

În vederea începerii urmăririi penale, organul de urmărire penală poate efectua acte premergătoare.

De asemenea, în vederea stringerii datelor necesare organelor de urmărire penală pentru începerea urmăririi penale, pot efectua acte premergătoare și lucrătorii operativi din Ministerul de Interne, precum și din celelalte organe de stat cu atribuții în domeniul siguranței naționale, anume desemnați în acest scop, pentru fapte care constituie, potrivit legii, amenințări la adresa siguranței naționale.

Procesul-verbal prin care se constata efectuarea unor acte premergătoare poate constitui mijloc de probă.

Sesizarea la cererea organului competent

Articolul 225

Când legea prevede că începerea urmăririi penale nu poate avea loc fără o sesizare specială, aceasta trebuie făcută în scris și semnată de către organul competent. În actul de sesizare trebuie să se arate în mod corespunzător datele prevăzute în [art. 222](#) alin 2.

Unele dispoziții privind urmărirea penală pentru militari

Articolul 226

Pentru infracțiunile prevăzute de Codul penal în [art. 331-336, 348, 353 și 354](#), urmărirea penală poate începe numai la sesizarea comandantului.

Pentru celelalte infracțiuni săvârșite de militari, organul de urmărire penală procedează potrivit regulilor obișnuite, informind pe comandant de îndată ce a început urmărirea penală.

Sesizări făcute de persoane cu funcții de conducere și de salariați

Articolul 227

Orice persoană cu funcție de conducere într-o unitate la care se referă [art. 145 din Codul penal](#) sau cu atribuții de control, care a luat cunoștința de săvârșirea unei infracțiuni în acea unitate, este obligată să sesizeze de îndată pe procuror sau organul de cercetare penală și să ia măsuri să nu dispară urmele infracțiunii, corpurile delictelor și orice alte mijloace de probă.

Obligațiile prevăzute în alineatul precedent revin și oricărui funcționar sau altui salariat care a luat cunoștința despre săvârșirea unei infracțiuni în legătură cu serviciul în cadrul căruia își îndeplinește sarcinile.

Secțiunea II

Desfășurarea urmăririi penale

Începerea urmăririi penale

Articolul 228

Organul de urmărire penală sesizat în vreunul din modurile prevăzute în [art. 221](#) dispune prin rezoluție începerea urmăririi penale, când din cuprinsul actului de sesizare sau al actelor premergătoare efectuate nu rezultă vreunul din cazurile de împiedicare a punerii în mișcare a acțiunii penale prevăzute în [art. 10](#), cu excepția celui de la [lit. b¹](#).

În cazul arătat în [art. 10 lit b¹](#), organul de urmărire penală înaintează dosarul procurorului cu propunerea de a dispune scoaterea de sub urmărire penală.

Când organul de urmărire penală se sesizează din oficiu, încheie un proces-verbal care constituie actul de începere a urmăririi penale.

Dacă din cuprinsul actului de sesizare sau al actelor premergătoare efectuate după primirea plingerii sau denuntului rezultă vreunul din cazurile de împiedicare a punerii în mișcare a acțiunii penale prevăzute în [art. 10](#), cu excepția celui de la [lit. b¹](#)), organul de urmărire penală înaintează procurorului actele încheiate cu propunerea de a nu se începe urmărirea penală.

Dacă procurorul constata că nu sunt întrunite condițiile arătate în alineatul precedent, restituie actele organului de urmărire penală pentru începerea urmăririi penale.

În cazul în care procurorul este de acord cu propunerea, o confirmă prin rezoluție motivată și înștiințează despre aceasta persoana care a făcut sesizarea.

Dacă ulterior se constată că nu a exista sau ca a dispărut împrejurarea pe care se întemeia propunerea de a nu se începe urmărirea penală, procurorul infirmă rezoluția și restituie actele organului de urmărire, dispunând începerea urmăririi penale.

Invinuitul

Articolul 229

Persoana față de care se efectuează urmărirea penală se numește invinuit cît timp nu a fost pusă în mișcare acțiunea penală împotriva sa.

Scoaterea de sub urmărire când fapta nu prezintă pericolul social al unei infracțiuni

Articolul 230

Procurorul, sesizat potrivit [art. 228](#) alin. 2, dispune prin ordonanța scoaterea de sub urmărire penală și înștiințează despre aceasta, când este cazul, persoana care a făcut sesizarea.

Restituirea dosarului pentru continuarea cercetării penale

Articolul 231

Dacă procurorul, sesizat potrivit dispozițiilor [art. 228](#) alin. 2, constata că nu este cazul să scoată de sub urmărire, restituie dosarul organului de cercetare penală pentru continuarea cercetării penale.

Restituirea dosarului pentru începerea sau continuarea urmăririi penale

Articolul 232

Dacă procurorul i-a restituit, în temeiul [art. 228](#) alin. 5 sau [art. 231](#), actele ori dosarul, organul de urmărire penală începe ori, după caz, continuă urmărirea penală, procedând la efectuarea acesteia, potrivit legii și ținând seama de împrejurările speciale ale fiecărei cauze.

Arestarea preventivă a învinuitului

Articolul 233

În cursul efectuării cercetării penale, dacă organul de cercetare considera că sunt întrunite condițiile prevăzute de lege pentru luarea măsurii arestării preventive a învinuitului, face propuneri în acest sens și le înaintează procurorului pentru a decide.

Dacă procurorul, după ce examinează dosarul cauzei, constata că este cazul să ia măsura arestării preventive a învinuitului, procedează potrivit [art. 146](#).

Propuneri făcute de organul de cercetare penală

Articolul 234

Dacă organul de cercetare penală considera că sunt temeiuri pentru punerea în mișcare a acțiunii penale, face propuneri în acest sens, pe care le înaintează procurorului.

Organul de cercetare penală, dacă considera că sunt întrunite și condițiile prevăzute de lege pentru luarea măsurii arestării preventive a inculpatului, face propuneri și în aceasta privință.

Punerea în mișcare a acțiunii penale prin ordonanță

Articolul 235

Procurorul se pronunță asupra punerii în mișcare a acțiunii penale după examinarea dosarului.

Dacă procurorul este de acord cu propunerea, pune în mișcare acțiunea penală prin ordonanță.

Ordonanța de punere în mișcare a acțiunii penale trebuie să cuprindă, pe lângă mențiunile arătate în [art. 203](#), date cu privire la persoana inculpatului, fapta pentru care este invinuit și încadrarea juridică a acesteia.

Arestarea preventivă a inculpatului

Articolul 236

Procurorul sesizat potrivit [art. 234](#), dacă pune în mișcare acțiunea penală și dacă constata că sunt întrunite condițiile prevăzute de lege pentru luarea măsurii arestării preventive a inculpatului, procedează potrivit [art. 150](#) și urm.

Dacă invinuitul este arestat potrivit [art. 233](#), va fi ascultat de procuror înainte de expirarea termenului de arestare a învinuitului.

Continuarea cercetării și ascultarea inculpatului

Articolul 237

După aducerea la îndeplinire a dispozițiilor [art. 233-236](#), procurorul, dacă este cazul, dispune continuarea cercetării penale. Organul de cercetare penală continua efectuarea actelor de cercetare, fiind obligat să respecte și dispozițiile date de procuror.

Dacă procurorul a pus în mișcare acțiunea penală, organul de cercetare cheamă pe inculpat, îi comunică fapta pentru care este învinuit și îi da explicații cu privire la drepturile și obligațiile pe care le are.

Organul de cercetare penală pune în vedere inculpatului aflat în stare de libertate ca este obligat să se prezinte la toate chemările ce i se vor face în cursul procesului penal și ca are îndatorirea să comunice orice schimbare de adresa.

Organul de cercetare penală va continua urmărirea și fără a-l asculta pe inculpat, când acesta este dispărut, se sustrage de la cercetare sau nu locuiește în țara.

Extinderea cercetării penale

Articolul 238

Organul de cercetare penală, dacă constata fapte noi în sarcina inculpatului ori împrejurări noi care pot duce la schimbarea încadrării juridice a faptei pentru care s-a pus în mișcare acțiunea penală sau date cu privire la participarea și a unei alte persoane la săvârșirea acelei fapte, face propuneri în acest sens, pe care le înaintează procurorului, pentru ca acesta să decidă în privința extinderii cercetării penale sau schimbării încadrării juridice.

Secțiunea III Suspendarea urmăririi penale

Cazuri de suspendare

Articolul 239

În cazul când se constata printr-o expertiză medicală ca învinuitul sau inculpatul suferă de o boală gravă, care îl împiedică să ia parte la procesul penal, organul de cercetare penală înaintează procurorului propunerile sale împreună cu dosarul, pentru a dispune suspendarea urmăririi penale.

Procurorul se pronunță asupra suspendării prin ordonanță.

Ordonanța de suspendare

Articolul 240

Ordonanța trebuie să cuprindă, pe lângă mențiunile arătate în [art. 203](#), datele privitoare la persoana învinuitului sau inculpatului, fapta de care este învinuit, cauzele care au determinat suspendarea și măsurile luate în vederea însănătoșirii învinuitului sau inculpatului.

Măsura suspendării se comunică părții civile. După comunicare, dosarul se restituie organului de cercetare penală.

Sarcina organului de cercetare în timpul suspendării

Articolul 241

În timpul cât urmărirea este suspendată, organul de cercetare penală continua să efectueze toate actele a căror îndeplinire nu este împiedicată de situația învinuitului sau inculpatului.

Organul de cercetare penală este obligat să se intereseze periodic dacă mai subzistă cauza care a determinat suspendarea urmăririi penale.

Secțiunea IV Încetarea urmăririi penale

Cazuri de încetare

Articolul 242

Încetarea urmăririi penale are loc când se constata existența vreunui dintre cazurile prevăzute în [art. 10 lit. f\)-h\)](#) și [j\)](#) și exista învinuit sau inculpat în cauza.

Dacă în aceeași cauza sunt mai mulți învinuiți sau inculpați ori dacă mai multe fapte fac obiectul aceleiași cauze, încetarea urmăririi se face numai cu privire la învinuiții sau inculpații, ori la faptele pentru care exista cazul de încetare a urmăririi.

Procedura încetării

Articolul 243

Organul de cercetare penală, când constata existența vreunui dintre cazurile prevăzute în [art. 10 lit. f\)-h\)](#) și [j\)](#), înaintează procurorului dosarul împreună cu propuneri de încetare a urmăririi penale.

Procurorul se pronunță asupra încetării urmăririi penale prin ordonanță, dispunind potrivit [art. 11 pct. 1 lit. c\)](#). În cazul în care nu s-a pus în mișcare acțiunea penală, încetarea urmăririi penale se pronunță prin rezoluție motivată.

Când cazul de încetare a urmăririi penale privește un invinuit sau inculpat arestat, procurorul trebuie să se pronunțe asupra încetării urmăririi penale în termen de 24 de ore de la primirea dosarului.

Ordonanța de încetare a urmăririi penale

Articolul 244

Ordonanța de încetare a urmăririi penale trebuie să cuprindă pe lângă mențiunile arătate în [art. 203](#), datele privind persoana și fapta la care se referă încetarea, precum și arătarea temeiurilor de fapt și de drept pe baza cărora se dispune încetarea urmăririi penale.

Dispoziții complementare ale ordonanței

Articolul 245

Prin ordonanța de încetare a urmăririi penale se dispune totodată asupra:

- a) revocării măsurii preventive, precum și a măsurilor asigurătorii luate în vederea executării pedepsei amenzii;
- b) confiscării lucrurilor care potrivit [art. 118 din Codul penal](#) sunt supuse confiscării speciale și restituirii celorlalte.

Dacă proprietatea corpurilor delictive și a celorlalte obiecte care au servit ca mijloace materiale de proba este contestată, ele sunt păstrate de organul de cercetare penală până la hotărârea instanței civile;

- c) măsurilor asigurătorii privind reparațiile civile și a restabilirii situației anterioare săvârșirii infracțiunii.

În cazul în care s-a dispus menținerea măsurilor asigurătorii privind reparațiile civile, aceste măsuri se vor considera desființate, dacă persoana vătămată nu introduce acțiune în fața instanței civile în termen de 30 de zile de la comunicarea încetării urmăririi penale;

- d) cheltuielilor judiciare, stabilind cuantumul acestora, cine trebuie să le suporte și ordonând încasarea lor;
- e) restituirii cauțiunii în cazurile prevăzute de lege.

Dacă în cursul urmăririi penale s-a luat vreuna din măsurile de siguranță arătate în [art. 162](#), se va face mențiune despre aceasta.

Înștiințarea despre încetarea urmăririi penale

Articolul 246

Procurorul înștiințează persoanele interesate despre încetarea urmăririi penale.

În cazul când invinuitul sau inculpatul este arestat preventiv, procurorul înștiințează prin adresa administrația locului de deținere, cu dispoziția de a pune îndată în libertate pe invinuit sau inculpat.

Articolul 247

Abrogat.

Restituirea dosarului și continuarea cercetării penale

Articolul 248

Procurorul, dacă constata că nu este cazul să dispună încetarea sau când a dispus încetarea parțial, restituie dosarul organului de cercetare penală, cu dispoziția de a continua cercetarea.

Secțiunea V

Scoaterea de sub urmărirea penală

Cazurile și procedura scoaterii de sub urmărire

Articolul 249

Scoaterea de sub urmărirea penală are loc când se constata existența vreunui dintre cazurile prevăzute în [art. 10 lit. a\)-e\)](#) și exista invinuit sau inculpat în cauză.

Dispozițiile [art. 242-246](#) și [248](#) se aplică în mod corespunzător și în procedura scoaterii de sub urmărire.

În cazul prevăzut în [art. 10 lit. b¹\)](#) procurorul se pronunță prin ordonanță.

Punerea în executare a ordonanței prin care s-a aplicat o sancțiune cu caracter administrativ

Articolul 249¹

În cazul în care s-a dispus scoaterea de sub urmărirea penală în temeiul [art. 10 lit. b¹\)](#), executarea mustrării sau mustrării cu avertisment, prevăzute în [art. 91 din Codul penal](#), aplicate de procuror, se face potrivit [art. 487](#), care se aplică în mod corespunzător.

Executarea sancțiunii cu caracter administrativ a amenzii se efectuează potrivit [art. 442](#) și [443](#).

Împotriva ordonanței prin care s-a dispus scoaterea de sub urmărirea penală în temeiul [art. 10 lit. b¹\)](#) se poate face plîngere în termen de 5 zile de la înștiințarea prevăzută în [art. 246](#).

Punerea în executare a ordonanței prin care s-a aplicat sancțiunea cu caracter administrativ a amenzii se face după expirarea termenului prevăzut în alin. 3, iar dacă s-a făcut plîngere și a fost respinsă, după respingerea acesteia.

Secțiunea VI

Procedura prezentării materialului de urmărire penală

Prezentarea materialului

Articolul 250

După punerea în mișcare a acțiunii penale, dacă au fost efectuate toate actele de urmărire necesare, organul de cercetare penală cheamă pe inculpat în fața sa și:

- a) îi pune în vedere ca are dreptul de a lua cunoștința de materialul de urmărire penală, aratindu-i și încadrarea juridică a faptei săvârșite;
- b) îi asigură posibilitatea de a lua de îndată cunoștința de material. Dacă inculpatul nu poate să citească, organul de cercetare penală îi citește materialul;
- c) îl întreabă, după ce a luat cunoștința de materialul de urmărire penală, dacă are de formulat cereri noi sau dacă voiește să facă declarații suplimentare.

Procesul-verbal de prezentare a materialului

Articolul 251

Despre aducerea la îndeplinire a dispozițiilor prevăzute în [art. 250](#) organul de cercetare penală întocmește proces-verbal, în care consemnează și declarațiile, cererile și răspunsurile inculpatului.

Cererii noi formulate de inculpat

Articolul 252

Dacă inculpatul a formulat cereri noi în legătură cu urmărirea penală, organul de cercetare penală le examinează de îndată și dispune prin ordonanța admiterea sau respingerea lor.

Organul de cercetare dispune prin aceeași ordonanță completarea cercetării penale, atunci când din declarațiile suplimentare sau din răspunsurile inculpatului rezultă necesitatea completării.

Prezentarea din nou a materialului de urmărire penală

Articolul 253

Organul de cercetare penală este obligat să procedeze din nou la prezentarea materialului, dacă a efectuat noi acte de cercetare penală, sau dacă constată că trebuie să fie schimbată încadrarea juridică a faptei.

Cazuri de neprezentare a materialului

Articolul 254

Când prezentarea materialului nu a fost posibilă din cauza că inculpatul este dispărut, s-a sustras de la chemarea înaintea organului de cercetare penală sau nu locuiește în țară, în referatul care se întocmește potrivit [art. 259](#) se arată împrejurările concrete din care rezultă cauza împiedicării.

Dacă până la înaintarea dosarului la procuror inculpatul se prezintă, este prins ori adus, se procedează la prezentarea materialului de urmărire penală.

Secțiunea VII

Terminarea urmăririi penale

§1. Urmărire fără punerea în mișcare a acțiunii penale

Ascultarea învinutului înainte de terminarea cercetării

Articolul 255

În cauzele în care nu a fost pusă în mișcare acțiunea penală, organul de cercetare, după efectuarea actelor de cercetare penală potrivit [art. 232](#), dacă există învinuit în cauză și constată că împotriva acestuia sunt suficiente probe, procedează la o nouă ascultare a învinutului, aducându-i la cunoștință învinuirea și întrebându-l dacă are noi mijloace de apărare.

Dacă învinuitul nu a propus noi probe sau propunerea sa nu a fost găsită temeinică ori dacă cercetarea a fost completată potrivit propunerilor făcute, cercetarea se considera terminată.

Înaintarea dosarului privind pe învinuit

Articolul 256

De îndată ce cercetarea penală este terminată, organul de cercetare înaintează dosarul procurorului cu un referat, în care consemnează rezultatul cercetării, spre a se decide potrivit [art. 262](#). Referatul va cuprinde în mod corespunzător mențiunile prevăzute în [art. 259-260](#).

Prezentarea materialului de către procuror

Articolul 257

Procurorul primind dosarul, dacă socotește necesar, cheamă pe invinuit și îi prezintă materialul de urmărire penală potrivit dispozițiilor [art. 250](#) și urm., care se aplică în mod corespunzător.

§2. Urmărire cu acțiunea penală pusă în mișcare

Înaintarea dosarului privind pe inculpat

Articolul 258

În cauzele în care acțiunea penală a fost pusă în mișcare, după completarea cercetării și după îndeplinirea, dacă este cazul, a dispozițiilor privitoare la prezentarea materialului de urmărire penală, cercetarea penală se considera terminată. Organul de cercetare penală înaintează de îndată procurorului dosarul cauzei însoțit de un referat.

Cuprinsul referatului întocmit de organul de cercetare penală

Articolul 259

Referatul întocmit de organul de cercetare penală trebuie să se limiteze la fapta care a format obiectul punerii în mișcare a acțiunii penale, la persoana inculpatului și la ultima încadrare juridică data faptei.

Referatul trebuie să cuprindă fapta reținută în sarcina inculpatului, probele administrate și încadrarea juridică.

Când urmărirea penală privește mai multe fapte sau mai mulți inculpați, referatul trebuie să cuprindă mențiunile arătate în alineatul precedent cu privire la toate faptele și la toți inculpații și, dacă este cazul, trebuie să se arate pentru care fapte ori fapteori s-a încetat urmărirea, s-a dispus scoaterea de sub urmărire ori s-a suspendat urmărirea penală.

Date suplimentare

Articolul 260

Referatul trebuie să cuprindă date suplimentare privitoare la:

- a)** mijloacele materiale de proba și măsurile luate referitor la ele în cursul cercetării penale, precum și locul unde se afla;
- b)** măsurile asigurătorii privind reparațiile civile sau executarea pedepsei amenzii, luate în cursul cercetării penale;
- c)** cheltuielile judiciare.

Capitolul 5 TRIMITEREA ÎN JUDECATA

Verificarea lucrărilor urmăririi penale

Articolul 261

Procurorul este obligat ca în termen de cel mult 15 zile de la primirea dosarului trimis de organul de cercetare penală potrivit [art. 256](#) sau [258](#) să procedeze la verificarea lucrărilor urmăririi penale și să se pronunțe asupra acestora.

Procurorul procedează la prezentarea materialului de urmărire penală în situațiile prevăzute în [art. 254](#) alin. 1, dacă inculpatul se prezintă, este prins sau adus după înaintarea dosarului la procuratura.

Rezolvarea cauzelor în care sunt arestați se face de urgență și cu precădere.

Rezolvarea cauzelor

Articolul 262

Dacă procurorul constata ca au fost respectate dispozițiile legale care garantează aflarea adevărului, ca urmărirea penală este completă, existind probele necesare și legal administrate, procedează, după caz, astfel:

- 1.** când din materialul de urmărire penală rezultă ca fapta exista, ca a fost săvârșită de invinuit sau de inculpat și ca acesta răspunde penal:
 - a)** dacă acțiunea penală nu a fost pusă în mișcare în cursul urmăririi penale, da rechizitoriu prin care pune în mișcare acțiunea penală și dispune trimiterea în judecată;
 - b)** dacă acțiunea penală a fost pusă în mișcare în cursul urmăririi penale, da rechizitoriu prin care dispune trimiterea în judecată;
- 2.** da ordonanța prin care:
 - a)** claseaza, scoate de sub urmărire sau încetează urmărirea penală potrivit dispozițiilor [art. 11](#).

Dacă procurorul dispune scoaterea de sub urmărire în temeiul art. 10 lit. b¹), face aplicarea art. 18¹ alin. 3 din Codul penal;

- b)** suspenda urmărirea penală, atunci când constata existența unei cauze de suspendare a urmăririi.

Cuprinsul rechizitoriului

Articolul 263

Rechizitoriul trebuie să se limiteze la fapta și persoana pentru care s-a efectuat urmărirea penală și trebuie să cuprindă, pe lângă mențiunile prevăzute în [art. 203](#), datele privitoare la persoana inculpatului, fapta reținută în

sarcina sa, încadrarea juridică, probele pe care se întemeiază învinuirea, măsura preventivă luată și durata acesteia, precum și dispoziția de trimitere în judecată.

În rechizitoriu se arată de asemenea numele și prenumele persoanelor care trebuie citate în instanța, cu indicarea calității lor în proces și locul unde urmează a fi citate.

În cazul când urmărirea penală este efectuată de procuror, rechizitoriul trebuie să cuprindă și datele suplimentare prevăzute în [art. 260](#).

Procurorul întocmește un singur rechizitoriu chiar dacă lucrările urmăririi penale privesc mai multe fapte ori mai mulți învinuiți sau inculpați și chiar dacă se dau acestora rezolvari diferite, potrivit [art. 262](#).

Actul de sesizare a instanței

Articolul 264

Rechizitoriul constituie actul de sesizare a instanței de judecată.

Rechizitoriul dat de procurorul de la un parchet ierarhic superior celui corespunzător instanței competente sa judece cauza în fond este supus confirmării procurorului de la parchetul corespunzător acestei instanțe.

Sesizarea instanței de judecată se face de către procurorul care a dat sau, după caz, a confirmat rechizitoriul potrivit alineatului precedent.

În termen de 24 de ore de la darea sau, după caz, confirmarea rechizitoriului, procurorul înaintea instanței competente dosarul împreună cu numărul necesar de copii de pe rechizitoriu, pentru a fi comunicat inculpaților aflați în stare de deținere.

Restituirea cauzei sau trimiterea la alt organ de urmărire

Articolul 265

Când procurorul constata ca urmărirea penală nu este completa, sau că nu au fost respectate dispozițiile legale care garantează aflarea adevărului, restituie cauza organului care a efectuat urmărirea penală, sau potrivit dispozițiilor [art. 217](#) trimite cauza la alt organ de urmărire, în vederea completării sau refacerii urmăririi penale.

Când completarea sau refacerea urmăririi penale este necesară numai cu privire la unele fapte sau la unii învinuiți sau inculpați, iar disjungerea nu este posibilă, procurorul dispune restituirea sau trimiterea întregii cauze.

Cuprinsul ordonanței de restituire

Articolul 266

Ordonanța de restituire sau de trimitere cuprinde, pe lângă mențiunile arătate în [art. 203](#), indicarea actelor de cercetare penală ce trebuie efectuate ori refăcute, a faptelor sau împrejurărilor ce urmează a fi constatate și a mijloacelor de proba ce urmează a fi folosite.

Dispozițiile privitoare la măsurile preventive, de siguranță sau asiguratorii

Articolul 267

În toate cazurile, procurorul este obligat să dispună asupra menținerii sau revocării măsurilor preventive, de siguranță ori asiguratorii, luate în cursul urmăririi penale sau, dacă este cazul, să ia asemenea măsuri.

Trimiterea la organul competent

Articolul 268

Când procurorul constata ca pentru vreuna din infracțiunile sau infractorii arătați în [art. 207](#), 208 și 209 alin. 3 și 4 urmărirea penală s-a făcut de un alt organ decât cel prevăzut în textele menționate, ia măsuri ca urmărirea să fie făcută de organul competent.

În cazul prevăzut în alineatul precedent rămân valabile măsurile asiguratorii luate, actele sau măsurile procesuale confirmate încuviințate de procuror, precum și actele procesuale care nu pot fi refăcute.

Obligațiile organelor competente

Articolul 269

Organul de cercetare penală sesizat prin trimiterea cauzei potrivit [art. 268](#) procedează la ascultarea învinuitului sau inculpatului și, ținând seama de dispozițiile [art. 268](#) alin. 2, dispune în ce măsură trebuie refăcute celelalte acte procesuale și ce anume acte mai trebuie efectuate în completarea cercetării penale.

Capitolul 6

RELUAREA URMĂRIIRII PENALE

Cazurile de reluare

Articolul 270

Urmărirea penală este reluată în caz de:

- a) încetare a cauzei de suspendare;
- b) restituire a cauzei de către instanța de judecată în vederea refacerii sau completării urmăririi, ori ca urmare a extinderii acțiunii penale sau a procesului penal;
- c) redeschidere a urmăririi penale.

Reluarea urmăririi penale nu poate avea loc dacă se constată că între timp a intervenit vreunul din cazurile prevăzute în [art. 10](#).

Reluarea după suspendare

Articolul 271

Reluarea urmăririi penale după suspendare are loc când se constată că a încetat cauza care a determinat suspendarea. Organul de cercetare penală care constata ca a încetat cauza de suspendare înaintează dosarul procurorului pentru a dispune asupra reluării. Reluarea se dispune prin ordonanță.

Reluarea în caz de restituire

Articolul 272

Când instanța de judecată a dispus restituirea cauzei în vederea refacerii sau completării urmăririi penale, ori în caz de extindere a acțiunii penale sau a procesului penal, urmărirea se reia pe baza hotărârii prin care instanța a dispus restituirea.

Reluarea în caz de redeschidere a urmăririi

Articolul 273

Redeschiderea urmăririi penale în cazul în care s-a dispus încetarea urmăririi penale sau scoaterea de sub urmărire are loc dacă ulterior se constată că nu a existat în fapt cazul care a determinat luarea acestor măsuri sau ca a dispărut împrejurarea pe care se întemeia încetarea sau scoaterea de sub urmărire.

Redeschiderea urmăririi penale se dispune de procuror prin ordonanță.

Durata arestării inculpatului după reluare

Articolul 274

În cazurile de reluare a urmăririi penale prevăzute în [art. 270 lit. a\)](#) și [c\)](#), termenul de 30 de zile privitor la măsura arestării inculpatului curge de la data luării acestei măsuri, iar în cazul când dosarul se restituie de către instanța și inculpatul este arestat, termenul curge de la data primirii dosarului de către procuror.

Durata arestării inculpatului poate fi prelungită potrivit [art. 155](#), [159](#) și [160](#).

Capitolul 7

PLÎNGEREA ÎMPOTRIVA MĂSURILOR ȘI ACTELOR DE URMĂRIRE PENALĂ

Dreptul de a face plîngere

Articolul 275

Orice persoană poate face plîngere împotriva măsurilor și actelor de urmărire penală, dacă prin acestea s-a adus o vătămare intereselor sale legitime.

Se poate face plîngere, în condițiile prevăzute în alineatul precedent, și împotriva rezoluției date potrivit [art. 228](#) alin. 6.

Plîngerea se adresează procurorului care supraveghează activitatea organului de cercetare penală și se depune fie direct la acesta, fie la organul de cercetare penală.

Introducerea plîngerii nu suspenda aducerea la îndeplinire a măsurii sau a actului care formează obiectul plîngerii.

Obligația de înaintare a plîngerii

Articolul 276

Când plîngerea a fost depusă la organul de cercetare penală, acesta este obligat ca în termen de 48 de ore de la primirea ei să o înainteze procurorului împreună cu explicațiile sale, atunci când acestea sunt necesare.

Termenul de rezolvare

Articolul 277

Procurorul este obligat să rezolve plîngerea în termen de cel mult 20 de zile de la primire și să comunice de îndată persoanei care a făcut plîngerea modul în care a fost rezolvată.

Plîngerea contra actelor procurorului

Articolul 278

Plîngerea împotriva măsurilor luate sau actelor efectuate de procuror sau efectuate pe baza dispozițiilor date de acesta se rezolvă de prim-procurorul parchetului. În cazul când măsurile și actele sunt ale prim-procurorului ori luate sau efectuate pe baza dispozițiilor date de către acesta, plîngerea se rezolvă de procurorul ierarhic superior. Dispozițiile [art. 275-277](#) se aplică în mod corespunzător.

Capitolul 8

PROCEDURA PLINGERII PREALABILE

Organele cărora li se adresează plîngerea

Articolul 279

Punerea în mișcare a acțiunii penale se face numai la plîngerea prealabilă a persoanei vătămate, în cazul infracțiunilor pentru care legea prevede că este necesară astfel de plîngere.

Plîngerea prealabilă se adresează:

a) instanței de judecată, în cazul infracțiunilor prevăzute de Codul penal în [art. 180, 184](#) alin. 1, [193, 205, 206, 210, 213](#), și [220](#), dacă făptuitorul este cunoscut. Când făptuitorul este necunoscut, persoana vătămată se poate adresa organului de cercetare penală pentru identificarea lui.

Aceste prevederi se aplică și în cazul infracțiunilor prevăzute în [art. 193, 205 și 206 din Codul penal](#), săvârșite prin presa sau orice mijloace de comunicare în masa;

b) organului de cercetare penală sau procurorului, în cazul altor infracțiuni decît cele arătate la [lit. a\)](#);

c) organului competent să efectueze urmărirea penală, când plîngerea prealabilă este îndreptată contra unui judecător, procuror, notar public, militar, judecător și controlor financiar de la camera de conturi județeană sau contra uneia din persoanele arătate în [art. 29 pct. 1.](#)

Procedura în cazul infracțiunilor flagrante

Articolul 280

În caz de infracțiune flagrantă, organul de urmărire penală este obligat să constate săvârșirea acesteia, chiar în lipsa plîngerii prealabile.

Dacă infracțiunea săvârșită este dintre cele arătate în [art. 279 alin. 2 lit. a\)](#), constatările făcute vor fi trimise, la cerere, instanței sesizate prin plîngere.

Când infracțiunea săvârșită este dintre cele arătate în [art. 279 lit. b\)](#) și [c\)](#), organul de urmărire penală cheamă persoana vătămată și dacă aceasta declară ca face plîngere prealabilă, după caz, continuă urmărirea penală sau trimite cauza organului competent.

Procedura în caz de conexitate sau de indivizibilitate

Articolul 281

În caz de conexitate sau de indivizibilitate între infracțiunile arătate în [art. 279 lit. a\)-c\)](#), dacă disjungerea nu este posibilă, se aplică procedura prevăzută în [art. 35.](#)

Aceeași procedura se aplică și în cazul când conexitatea sau indivizibilitatea privește o infracțiune pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale se face la plîngerea prealabilă și o alta infracțiune pentru care nu se cere plîngere prealabilă dacă disjungerea nu este posibilă.

Articolul 282

Abrogat.

Conținutul plîngerii

Articolul 283

Plîngerea trebuie să cuprindă descrierea faptei, indicarea autorului, arătarea mijloacelor de probă, indicarea adresei părților și a martorilor, precizarea dacă persoana vătămată se constituie parte civilă și, atunci când este cazul, indicarea persoanei responsabile civilmente.

Termenul de introducere a plîngerii

Articolul 284

În cazul infracțiunilor pentru care legea prevede că este necesară o plîngere prealabilă, aceasta trebuie să fie introdusă în termen de 2 luni din ziua în care persoana vătămată a știut cine este făptuitorul.

Când persoana vătămată este un minor sau un incapabil, termenul de 2 luni curge de la data când persoana îndreptățită a reclama a știut cine este făptuitorul.

Lipsa nejustificată a părții vătămate

Articolul 284¹

În cazul infracțiunilor arătate în [art. 279 alin. 2 lit. a\)](#), lipsa nejustificată a părții vătămate la două termene consecutive în fața primei instanțe este considerată drept retragere a plîngerii prealabile.

Plîngerea greșit îndreptată

Articolul 285

Plîngerea prealabilă greșit îndreptată la organul de urmărire penală sau la instanța de judecată se trimite organului competent. În aceste cazuri, plîngerea se considera valabilă, dacă a fost introdusă în termen la organul necompetent.

Schimbarea încadrării faptei

Articolul 286

Dacă într-o cauză în care s-au făcut acte de cercetare penală se considera ulterior ca fapta urmează a primi o încadrare juridică pentru care este necesară plîngerea prealabilă, organul de cercetare penală cheamă partea

vătămată și o întreabă dacă înțelege să facă plîngere. În caz afirmativ, organul de cercetare penală, după caz, continua cercetarea sau trimite dosarul instanței competente. În caz contrar, transmite actele procurorului în vederea încetării urmăririi penale.

Când schimbarea încadrării juridice se face în fața instanței, aceasta cheamă persoana vătămată și o întreabă dacă înțelege să facă plîngere pentru infracțiunea respectiva și, după caz, continua sau încetează procesul penal.

Titlul II JUDECATA

Capitolul 1 DISPOZIȚII GENERALE

Îndatoririle instanței de judecată

Articolul 287

Instanța de judecată își exercită atribuțiile în mod activ, în vederea aflării adevărului și a realizării rolului educativ al judecății.

Instanța își formează convingerea pe baza probelor administrate în cauză.

Locul unde se desfășoară judecata

Articolul 288

Judecata se desfășoară la sediul instanței. Pentru motive temeinice, instanța poate dispune ca judecata să se desfășoare în alt loc.

Oralitatea, nemijlocirea și contradictorialitatea

Articolul 289

Judecata cauzei se face în fața instanței constituită potrivit legii și se desfășoară în ședința, oral, nemijlocit și în contradictoriu.

Publicitatea ședinței de judecată

Articolul 290

Ședința de judecată este publică. Minorii sub 16 ani nu pot asista la ședința de judecată.

Dacă judecarea în ședința publică ar putea aduce atingerea unor interese de stat, moralei, demnității sau vieții intime a unei persoane, instanța, la cererea procurorului, a părților ori din oficiu, poate declara ședința secretă pentru tot cursul sau pentru o anumită parte a judecării cauzei.

Declararea ședinței secrete se face în ședința publică, după ascultarea părților prezente și a procurorului când participa la judecata.

În timpul cît ședința este secretă, nu sunt admiși în sala de ședința decît părțile, reprezentanții acestora, apărătorii și celelalte persoane chemate de instanța în interesul cauzei.

Citarea părților la judecata

Articolul 291

Judecata poate avea loc numai dacă părțile sunt legal citate și procedura este îndeplinită.

Neprezentarea părților citate nu împiedica judecarea cauzei. Când instanța considera ca este necesară prezenta uneia dintre părțile lipsa, poate lua măsuri pentru prezentarea acesteia, amânând în acest scop judecata.

Partea prezenta la un termen nu mai este citata pentru termenele ulterioare, chiar dacă ar lipsi la vreunul dintre aceste termene.

Când judecata se amina, martorii, experții și interpreții prezenți iau în cunoștința noul termen de judecată.

La cererea persoanelor care iau termenul în cunoștința, instanța le înmînează citații, spre a le servi drept justificare la locul de muncă, în vederea prezentării la noul termen.

Când judecata rămîne în continuare, părțile și celelalte persoane care participa la proces nu se mai citeaza.

Militarii sunt citați la fiecare termen.

Detinutii sunt citați, de asemenea, la fiecare termen.

Compunerea instanței

Articolul 292

Instanța judeca în complet de judecată, a carei compunere este cea prevăzută de lege.

Completul de judecată trebuie să ramina același în tot cursul judecării cauzei. Când aceasta nu este posibil, completul se poate schimba pînă la începerea dezbaterilor.

După începerea dezbaterilor, orice schimbare intervenita în compunerea completului atrage reluarea de la început a dezbaterilor.

Judecata de urgență în cauzele cu deținuți

Articolul 293

Judecata în cauzele în care sunt inculpați arestați preventiv se face de urgență și cu precădere. Judecata se face cu precădere și atunci când unii dintre inculpați sunt deținuți în alta cauză. Când instanța găsește necesar și aceasta este posibil, face în cauză aplicatia dispozițiilor cu privire la disjungere.

Asigurarea apărării

Articolul 294

În cauzele în care desemnarea unui apărător din oficiu este obligatorie, președintele instanței, o dată cu fixarea termenului de judecată, ia măsuri pentru desemnarea aparatorului.

Inculpatul, celelalte părți și apărătorii au dreptul să ia cunoștința de dosar în tot cursul judecății.

Când inculpatul se afla în stare de deținere, președintele instanței ia măsuri ca acesta să-și poată exercita dreptul prevăzut în alineatul precedent și să poată lua contact cu apărătorul sau.

Alte măsuri pregătitoare

Articolul 295

Președintele completului de judecată are îndatorirea să ia din timp toate măsurile necesare, pentru ca la termenul de judecată fixat judecarea cauzei să nu sufere amânare.

De asemenea, se îngrijește ca lista cauzelor fixate pentru judecata să fie întocmită și afișată la instanța, spre vedere, cu 24 de ore înainte termenului de judecată.

La întocmirea listei se ține seama de data intrării cauzelor la instanța, dându-se întâietate cauzelor în care sunt deținuți și celor cu privire la care legea prevede că judecata se face de urgență.

Atribuțiile președintelui completului

Articolul 296

Președintele conduce ședința, îndeplinind toate îndatoririle pe care le are de la lege și decide asupra cererilor formulate de părți, dacă rezolvarea acestora nu este dată în căderea completului.

În cursul judecății întrebările se pun prin mijlocirea președintelui. Acesta poate incuviința ca întrebările să fie adresate direct.

Strigarea cauzei și apelul celor citați

Articolul 297

Președintele anunța, potrivit ordinii de pe lista de ședința, cauza a carei judecare este la rînd, dispunînd facerea apelului părților și al celorlalte persoane citate, și constată care din ele s-au prezentat.

Părțile se pot prezenta și participa la judecata chiar dacă nu au fost citate sau nu au primit citația, președintele avînd îndatorirea să stabilească identitatea acestora.

Asigurarea ordinii și solemnității ședinței

Articolul 298

Președintele veghează asupra menținerii ordinii și solemnității ședinței, putînd lua măsurile necesare în acest scop.

Președintele poate limita accesul publicului la ședința de judecată, ținînd seama de mărimea sălii de ședința.

Părțile și persoanele care asista la ședința de judecată sunt obligate să păstreze disciplina ședinței.

Când o parte sau oricare altă persoană tulbura ședința sau nesocotește măsurile luate, președintele îi atrage atenția să respecte disciplina, iar în caz de repetare ori de abateri grave, dispune îndepărtarea ei din sală.

Partea îndepărtată este chemată în sală înainte de începerea dezbaterilor.

Președintele îi aduce la cunoștința actele esențiale efectuate în lipsa și îi citește declarațiile celor ascultați.

Constatarea infracțiunilor de audiență

Articolul 299

Dacă în cursul ședinței se săvârșește o faptă prevăzută de legea penală, președintele constată acea faptă și identifică pe făptuitor. Procesul-verbal întocmit se trimite procurorului.

Instanța, dacă este cazul, poate dispune arestarea preventivă a învinutului, iar președintele emite un mandat de arestare a acestuia. Despre luarea acestei măsuri se face mențiune în încheierea de ședința. Cel învinuit este trimis de îndată procurorului împreună cu procesul-verbal și cu mandatul de arestare.

Verificarea sesizării instanței și a arestării inculpatului

Articolul 300

Instanța este dator să verifice din oficiu, la prima înfățișare, regularitatea actului de sesizare.

În cazul când se constată că sesizarea nu este făcută potrivit legii, iar neregularitatea nu poate fi înlăturată de îndată și nici prin acordarea unui termen în acest scop, dosarul se restituie organului care a întocmit actul de sesizare, în vederea refacerii acestuia.

În cauzele în care inculpatul este arestat, instanța legal sesizată este, de asemenea, dator să verifice din oficiu, la prima înfățișare, regularitatea luării și menținerii acestei măsuri.

Drepturile procurorului și ale părților în instanța

Articolul 301

În cursul judecății, procurorul și oricare dintre părți pot formula cereri, ridica excepții și pune concluzii.

Partea vătămată poate formula cereri, ridica excepții și pune concluzii cu privire la latura penală a cauzei. În caz de concurs de infracțiuni sau de conexitate, dreptul părții vătămate se limitează la fapta care i-a cauzat vătămarea.

Partea civilă poate formula cereri, ridica excepții și pune concluzii în măsura în care acestea au legătură cu pretențiile sale civile.

Rezolvarea chestiunilor incidente

Articolul 302

Instanța este obligată să pună în discuție cererile și excepțiile arătate în [art. 301](#) sau excepțiile ridicate din oficiu și să se pronunțe asupra lor prin încheiere motivată.

Instanța se pronunță prin încheiere motivată și asupra tuturor măsurilor luate în cursul judecății.

Suspendarea judecății

Articolul 303

Când se constată pe baza unei expertize medicale ca inculpatul suferă de o boală gravă, care îl împiedică să participe la judecată, instanța dispune prin încheiere suspendarea procesului penal până când starea sănătății inculpatului va permite participarea acestuia la judecată.

Dacă sunt mai mulți inculpați, iar temeiul suspendării privește numai pe unul dintre ei și disjungerea nu este posibilă, se dispune suspendarea întregii cauze.

Încheierea dată în prima instanță prin care s-a dispus suspendarea cauzei poate fi atacată separat cu recurs.

Recursul nu suspendă executarea.

Procesul penal se reia din oficiu de îndată ce inculpatul poate participa la judecată.

Instanța este obligată să se informeze periodic dacă mai subzistă cauza care a determinat suspendarea procesului penal.

Note privind desfășurarea procesului

Articolul 304

În cursul ședinței de judecată grefierul ia note cu privire la desfășurarea procesului. Procurorul și părțile pot cere citirea notelor și vizarea lor de către președinte.

Încheierea de ședință

Articolul 305

Desfășurarea procesului în ședința de judecată se consemnează într-o încheiere care cuprinde:

- a) ziua, luna, anul și denumirea instanței;
- b) mențiunea dacă ședința a fost sau nu publică;
- c) numele și prenumele judecătorilor, procurorului și grefierului;
- d) numele și prenumele părților, aparatorilor și ale celorlalte persoane care participa în proces și care au fost prezente la judecată, precum și ale celor care au lipsit, cu arătarea calității lor procesuale și cu mențiunea privitoare la îndeplinirea procedurii;
- e) enunțarea faptei pentru care inculpatul a fost trimis în judecată și textele de lege în care a fost încadrată fapta;
- f) înscrisurile care s-au citit în ședință;
- g) cererile de orice natură formulate de procuror, de părți și de ceilalți participanți la proces;
- h) concluziile procurorului și ale părților;
- i) măsurile luate în cursul ședinței.

Încheierea se întocmește de grefier în 24 de ore de la terminarea ședinței și se semnează de președintele completului de judecată și de grefier.

Când hotărârea se pronunță în ziua în care a avut loc judecata, nu se întocmește o încheiere separată.

Soluționarea cauzei

Articolul 306

Deliberarea și pronunțarea hotărârii se fac de îndată după încheierea dezbaterilor. Pentru motive temeinice, deliberarea și pronunțarea pot fi amânate cel mult 15 zile.

Deliberarea

Articolul 307

La deliberare iau parte numai membrii completului în fața căruia a avut loc dezbaterile.

Completul de judecată deliberează în secret.

Luarea hotărârii

Articolul 308

Hotărârea trebuie să fie rezultatul acordului membrilor completului de judecată asupra soluțiilor date chestiunilor supuse deliberării.

Când unanimitatea nu poate fi întrunită, hotărârea se ia cu majoritate.

Dacă din deliberare rezultă mai mult decât două păreri, judecătorul care opinează pentru soluția cea mai severă trebuie să se alăture celei mai apropiate de părerea sa.

Motivarea opiniei separate este obligatorie.

Dacă completul de judecată este format din doi judecători și unanimitatea nu poate fi întrunită, judecarea cauzei se reia în complet de divergenta.

Minuta

Articolul 309

Rezultatul deliberării se consemnează într-o minuta, care trebuie să aibă conținutul prevăzut pentru dispozitivul hotărârii. Minuta se semnează de membrii completului de judecată.

Pronunțarea hotărârii

Articolul 310

Hotărârea se pronunță în ședința publică de către președintele completului de judecată asistat de grefier.

La pronunțarea hotărârii părțile nu se citează. Hotărârea se redactează în cel mult 20 de zile de la pronunțare.

Felul hotărârilor

Articolul 311

Hotărârea prin care cauza este soluționată de prima instanță de judecată sau prin care aceasta se dezinvestește fără a soluționa cauza se numește sentință.

Hotărârea prin care instanța se pronunță asupra apelului, recursului, recursului în anulare, recursului în interesul legii, precum și hotărârea pronunțată de instanța de recurs în rejudecarea cauzei se numește decizie.

Toate celelalte hotărâri date de instanțe în cursul judecății se numesc încheieri.

Redactarea și semnarea hotărârii

Articolul 312

Sentința sau decizia se redactează de unul din judecătorii care au participat la soluționarea cauzei și se semnează de toți membrii completului și de grefier.

În caz de împiedicare a vreunui dintre membrii completului de judecată de a semna, hotărârea se semnează în locul acestuia de președintele completului. Dacă și președintele completului este împiedicat a semna, hotărârea se semnează de președintele instanței. Când împiedicarea privește pe grefier, hotărârea se semnează de grefierul șef. În toate cazurile se face mențiune pe hotărâre despre cauza care a determinat împiedicarea.

Capitolul 2

JUDECATA ÎN PRIMA INSTANȚA

Secțiunea I

Desfășurarea judecării cauzelor

Măsuri premergătoare

Articolul 313

Președintele instanței, primind dosarul cauzei, fixează de îndată termen de judecată și da dispoziție pentru citarea persoanelor care trebuie să fie chemate la judecată.

Citația trebuie să fie înminată inculpatului cu cel puțin 3 zile înaintea termenului fixat. O dată cu citația, inculpatului aflat în stare de deținere i se comunică și copia actului de sesizare a instanței.

Prezenta inculpatului la judecată

Articolul 314

Judecata nu poate avea loc decât în prezenta inculpatului, când acesta se afla în stare de deținere.

Aducerea inculpatului arestat la judecată este obligatorie.

Participarea procurorului

Articolul 315

Procurorul este obligat să participe la ședințele de judecată ale judecătoriilor, în cauzele în care instanța de judecată a fost sesizată prin rechizitoriu, în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii de 2 ani sau mai mare, în cauzele în care vreunul din inculpați se afla în stare de deținere sau este minor, precum și în cazul în care se dispune înlocuirea pedepsei amenzii cu cea a închisorii. La ședințele de judecată privind alte infracțiuni, procurorul participă când considera necesar.

La ședințele de judecată ale celorlalte instanțe, participarea procurorului este obligatorie în toate cazurile.

Rolul procurorului

Articolul 316

În desfășurarea cercetării judecătorești și a dezbaterilor, procurorul exercita rolul sau activ în vederea aflării adevărului și a respectării dispozițiilor legale. Procurorul este liber să prezinte concluziile pe care le considera întemeiate, potrivit legii, ținând seama de probele administrate.

Cererile și concluziile procurorului trebuie să fie motivate.

Când cercetarea judecătorească nu confirmă învinuirea sau când a intervenit vreuna din cauzele de încetare a procesului penal prevăzute în [art. 10 lit. f\)-h\)](#) și j), procurorul pune, după caz, concluzii de achitare a inculpatului sau de încetare a procesului penal.

Obiectul judecății

Articolul 317

Judecata se margineste la fapta și la persoana arătată în actul de sesizare a instanței, iar în caz de extindere a procesului penal, și la fapta și persoana la care se referă extinderea.

Verificări privitoare la inculpat

Articolul 318

La termenul de judecată, după strigarea cauzei și apelul părților, președintele verifică identitatea inculpatului. În cazul când inculpatul se afla în stare de deținere, președintele se încredințează dacă a primit în termenul prevăzut în [art. 313](#) alin. 2 copia actului de sesizare a instanței. Când actul nu a fost comunicat, dacă inculpatul cere, judecata se amina, iar președintele îi înmânează copie de pe actul de sesizare a instanței, facindu-se mențiunea despre aceasta în încheierea de ședință.

De asemenea, judecata se amina la cererea inculpatului, când comunicarea s-a făcut cu mai puțin de 3 zile înaintea termenului de judecată.

Măsuri premergătoare privind martorii, experții și interpreții

Articolul 319

După apelul martorilor, experților și interpreților, președintele cere martorilor prezenți să părăsească sala de ședință și le pune în vedere să nu se îndepărteze fără încuviințarea sa.

Experții rămân în sala de ședință, afară de cazul în care instanța dispune altfel.

Martorii, experții și interpreții prezenți pot fi ascultați, chiar dacă nu au fost citați sau nu au primit citație, însă numai după ce s-a stabilit identitatea acestora.

Lămuriri, excepții și cereri

Articolul 320

Președintele explică persoanei vătămate ca se poate constitui parte civilă sau ca poate participa ca parte vătămată în proces.

Președintele întreabă pe procuror și pe părți dacă au de formulat excepții, cereri sau propun efectuarea de probe noi.

În cazul când se propun noi probe, trebuie să se arate faptele și împrejurările ce urmează a fi dovedite, mijloacele prin care pot fi administrate aceste probe, locul unde se afla aceste mijloace, iar ce privește martorii și experții, identitatea și adresa acestora.

Procurorul și părțile pot cere administrarea de probe noi și în cursul cercetării judecătorești.

Ordinea cercetării judecătorești

Articolul 321

Instanța începe efectuarea cercetării judecătorești, când cauza se afla în stare de judecată.

Ordinea de efectuare a actelor de cercetare judecătorească este cea prevăzută în dispozițiile cuprinse în prezenta secțiune.

Instanța poate dispune unele schimbări ale ordinii, când aceasta este necesar pentru buna desfășurare a cercetării judecătorești. Când inculpatul este prezent, schimbarea ordinii nu poate fi dispusă decât după ascultarea acestuia.

Începerea cercetării judecătorești

Articolul 322

Președintele dispune ca greșierul să dea citire actului de sesizare a instanței, după care explică inculpatului în ce constă învinuirea ce i se aduce. Totodată îl informează pe inculpat cu privire la dreptul pe care îl are de a pune întrebări coinalatilor, celorlalte părți, martorilor, experților, precum și de a da explicații în tot cursul cercetării judecătorești, când socotește ca este necesar.

Ascultarea inculpatului

Articolul 323

Instanța procedează apoi la ascultarea inculpatului.

Inculpatul este lăsat să arate tot ce știe despre fapta pentru care a fost trimis în judecată, apoi i se pot pune întrebări de către președinte și ceilalți membri ai completului, precum și de către procuror, de partea vătămată, de partea civilă, de partea responsabilă civilmente, de ceilalți inculpați și de apărătorul inculpatului a cărui ascultare se face.

Instanța respinge întrebările care nu sunt necesare în cauză.

Inculpatul poate fi reascultat ori de câte ori este necesar.

Ascultarea coînculpaților

Articolul 324

Dacă sunt mai mulți inculpați, ascultarea fiecărui dintre ei se face în prezența celorlalți inculpați.

Când interesul aflării adevărului cere, instanța poate dispune ascultarea vreunuia dintre inculpați, fără ca ceilalți să fie de față.

Declarațiile luate separat sunt citite în mod obligatoriu celorlalți inculpați, după ascultarea lor.

Inculpatul poate fi din nou ascultat în prezența celorlalți inculpați sau a unor dintre ei.

Citirea declarațiilor anterioare ale inculpatului

Articolul 325

Când inculpatul nu-și mai aminteste anumite fapte sau împrejurări sau când există contradicții între declarațiile făcute de inculpat în instanța și cele date anterior, președintele cere acestuia explicații, putând da citire, în întregime sau în parte, declarațiilor anterioare.

Când inculpatul refuză să dea declarații, instanța dispune citirea declarațiilor pe care acesta le-a dat anterior.

Ascultarea celorlalte părți

Articolul 326

După ascultarea inculpatului se procedează la ascultarea celorlalte părți. Dispozițiile [art. 322-324](#) și [325](#) alin. 1 se aplică în mod corespunzător și la ascultarea acestora.

Ascultarea martorului, expertului sau interpretului

Articolul 327

Instanța trece apoi la ascultarea martorilor potrivit [art. 323](#) și [325](#), care se aplică în mod corespunzător. După ce martorului i s-au pus întrebări de instanța și de procuror, el este întrebat de partea care l-a propus și apoi de celelalte părți.

Martorul care posedă un înscris în legătură cu depozitia făcută poate să-l citească în instanța. Procurorul și părțile au dreptul să examineze înscrisul, iar instanța poate dispune reținerea înscrisului la dosar, în original sau în copie.

Dacă ascultarea vreunuia dintre martori nu mai este posibilă, instanța dispune citirea depoziției date de acesta în cursul urmăririi penale și va ține seama de ea la judecarea cauzei.

Instanța dispune citirea declarațiilor anterioare și atunci când martorul face declarații care sunt în contradicție cu cele date anterior.

Dacă unul sau mai mulți martori lipsesc, instanța poate dispune motivat fie continuarea judecății, fie amânarea cauzei. Martorul a cărui lipsă nu este justificată poate fi adus silit.

Dispozițiile prevăzute în alineatele precedente se aplică în mod corespunzător și în caz de ascultare a expertului sau interpretului.

Măsuri privitoare la martori

Articolul 328

Martorii ascultați rămân în sală, la dispoziția instanței, până la terminarea actelor de cercetare judecătorească care se efectuează în ședința respectivă. Dacă instanța găsește necesar, poate dispune retragerea lor sau a unora dintre ei, din sala de ședință, în vederea reaudierii ori a confruntării lor.

Instanța, luând concluziile procurorului și ale părților, poate încuviința plecarea martorilor după ascultarea lor.

Renunțarea la martori

Articolul 329

Procurorul și părțile pot renunța la martorii pe care i-au propus.

După punerea în discuție a renunțării, instanța poate dispune ca martorii să nu fie ascultați, dacă audierea nu mai este necesară.

Dacă în cursul cercetării judecătorești administrarea unei probe anterior admisă apare inutilă, instanța, după ce ascultă procurorul și părțile, poate dispune ca acea probă să nu fie administrată.

Prezentarea mijloacelor materiale de probă

Articolul 330

Când în cauza supusă judecății există mijloace materiale de probă, instanța, din oficiu sau la cerere, dispune, dacă este necesar, aducerea și prezentarea acestora.

Amânarea pentru probe noi

Articolul 331

Dacă din cercetarea judecătorească rezultă ca pentru lămurirea faptelor sau împrejurărilor cauzei este necesară administrarea unor probe noi și dacă nu este cazul să facă aplicarea [art. 333](#), instanța dispune fie judecarea cauzei în continuare, fie amânarea ei.

Cercetarea penală efectuată de un organ necompetent

Articolul 332

Când se constata înainte de terminarea cercetării judecătorești ca în cauza supusă judecății s-a efectuat cercetarea penală de un alt organ decât cel competent, instanța se desesizează și restituie cauza procurorului, care procedează potrivit [art. 268](#) alin. 1.

Cauza nu se restituie atunci când constatarea prevăzută în alineatul precedent are loc după începerea dezbaterilor sau când instanța în urma cercetării judecătorești schimbă încadrarea juridică a faptei într-o alta infracțiune pentru care cercetarea penală ar fi revenit altui organ de cercetare.

Împotriva hotărârii de desesizare se poate face recurs de către procuror și de inculpatul arestat în cauză.

Dosarul este trimis procurorului imediat după rămânerea definitivă a hotărârii la prima instanță sau în cel mult 5 zile de la pronunțarea hotărârii de către instanța de recurs.

Restituirea pentru completarea urmăririi

Articolul 333

În tot cursul judecății instanța se poate desesiza și restitui dosarul procurorului, când din administrarea probelor sau din dezbateri rezultă ca urmărirea penală nu este completă și ca în fața instanței nu s-ar putea face completarea acesteia decât cu mare întârziere.

Instanța este obligat să arate motivele pentru care, potrivit alineatului precedent, a dispus restituirea, indicând totodată faptele și împrejurările ce urmează a fi constatate și prin ce anume mijloace de proba.

Dispozițiile [art. 332](#) alin. 3 și 4 se aplică în mod corespunzător.

Schimbarea încadrării juridice

Articolul 334

Dacă în cursul judecății se considera ca încadrarea juridică data faptei prin actul de sesizare urmează a fi schimbată, instanța este obligată să pună în discuție noua încadrare și să atragă atenția inculpatului ca are dreptul să ceară lăsarea cauzei mai la urma sau eventual amânarea judecății, pentru a-și pregăti apărarea.

Extinderea acțiunii penale pentru alte acte materiale

Articolul 335

Dacă în cursul judecății se descoperă în sarcina inculpatului date cu privire și la alte acte materiale, care intră în conținutul infracțiunii pentru care a fost trimis în judecată, instanța, prin încheiere, extinde acțiunea penală cu privire și la aceste acte și procedează, după caz, fie la judecarea infracțiunii în întregul ei, fie la restituirea cauzei procurorului potrivit dispozițiilor [art. 333](#), în vederea completării urmăririi penale.

Dacă cu privire la unele din actele care intră în conținutul aceleiași infracțiuni s-a pronunțat anterior o hotărâre definitivă, instanța reuneste cauza cu aceea în care s-a dat hotărârea definitivă, pronunțând o nouă hotărâre în raport cu toate actele care intră în conținutul infracțiunii și desființează hotărârea anterioară.

Instanța este obligată, dacă reține cauza spre judecată, să pună în discuție actele cu privire la care s-a dispus extinderea, făcând aplicatia în ce privește încadrarea juridică și a dispozițiilor [art. 334](#).

În caz de restituire se aplică dispozițiile [art. 332](#) alin. 3 și 4.

Extinderea procesului penal pentru alte fapte

Articolul 336

Când în cursul judecății se descoperă în sarcina inculpatului date cu privire la săvârșirea unei alte fapte prevăzute de legea penală, având legătură cu infracțiunea pentru care este trimis în judecată, procurorul poate cere extinderea procesului penal și în ce privește aceasta fapta, iar când instanța găsește cererea întemeiată, o admite și:

a) dacă procurorul declara ca pune în mișcare acțiunea penală, procedează la judecarea cauzei și cu privire la aceasta infracțiune;

b) dacă procurorul declara că nu pune în mișcare acțiunea penală, dar cere trimiterea cauzei la procuror în condițiile [art. 333](#), instanța poate reveni asupra extinderii procesului penal sau poate dispune trimiterea la procuror.

Dacă procurorul nu participa la judecată și sunt întrunite condițiile prevăzute în alin. 1, instanța extinde din oficiu procesul penal și procedează fie la judecarea cauzei, fie la trimiterea ei la procuror potrivit alineatului precedent.

Dispozițiile [art. 335](#) alin. 3 sunt aplicabile în mod corespunzător, iar în caz de trimitere la procuror se aplică dispozițiile [art. 332](#) alin. 3 și 4.

Extinderea procesului penal cu privire la alte persoane

Articolul 337

În cursul judecății, când se descoperă date cu privire la participarea și a unei alte persoane la săvârșirea faptei prevăzute de legea penală pusă în sarcina inculpatului sau date cu privire la săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală de către o altă persoană, dar în legătură cu fapta inculpatului, procurorul poate cere extinderea procesului penal cu privire la acea persoană.

Dacă instanța găsește cererea intemeiată, o admite și procedează potrivit dispozițiilor [art. 336](#), care se aplică în mod corespunzător.

Dispoziții privind măsurile preventive, de siguranță și asiguratorii

Articolul 338

În cazurile de restituire potrivit [art. 332](#), 333 și 335 și de trimitere a dosarului la procuror în cazurile prevăzute în [art. 336](#) și [337](#), instanța dispune asupra măsurilor preventive, asupra măsurilor de siguranță prevăzute în art. 113 și 114 din Codul penal, asupra măsurilor asiguratorii, cu privire la persoanele în privința cărora s-a dispus restituirea cauzei sau trimiterea dosarului la procuror.

Terminarea cercetării judecătorești

Articolul 339

Înainte de a declara terminată cercetarea judecătorească, președintele întreabă pe procuror și pe părți dacă mai au de dat explicații ori de formulat cereri noi pentru completarea cercetării judecătorești.

Dacă nu s-au formulat cereri sau dacă cererile formulate au fost respinse, ori dacă s-au efectuat completările cerute, președintele declara terminată cercetarea judecătorească.

Dezbaterile și ordinea în care se da cuvântul

Articolul 340

După terminarea cercetării judecătorești se trece la dezbateri, dându-se cuvântul în următoarea ordine: procurorului, părții vătămate, părții civile, părții responsabile civilmente și inculpatului.

Președintele poate da cuvântul și în replica, respectându-se aceeași ordine.

Președintele are dreptul să întrerupă pe cei care au cuvântul, dacă în susținerile lor depășesc limitele cauzei ce se judecă.

Pentru motive temeinice dezbaterile pot fi întrerupte. Întreruperea nu poate fi mai mare de 5 zile.

Ultimul cuvânt al inculpatului

Articolul 341

Președintele înainte de a încheia dezbaterile da ultimul cuvânt inculpatului personal.

În timpul în care inculpatul are ultimul cuvânt, nu i se pot pune întrebări. Dacă inculpatul releva fapte sau împrejurări noi, esențiale pentru soluționarea cauzei, instanța dispune reluarea cercetării judecătorești.

Concluzii scrise

Articolul 342

Instanța, când socotește necesar, poate cere părților, după închiderea dezbaterilor, să depună concluzii scrise.

Procurorul și părțile pot depune concluzii scrise, chiar dacă nu au fost cerute de instanța.

Secțiunea II

Deliberarea și hotărârea instanței

Obiectul deliberării

Articolul 343

Completul de judecată deliberează mai întâi asupra chestiunilor de fapt și apoi asupra chestiunilor de drept.

Deliberarea poartă asupra existenței faptei și vinovăției făptuitorului, asupra stabilirii pedepsei, asupra măsurii educative ori măsurii de siguranță când este cazul să fie luată, precum și asupra computării reținerii și arestării preventive.

Completul de judecată deliberează și asupra reparării pagubei produse prin infracțiune, asupra măsurilor preventive și asiguratorii, mijloacelor materiale de probă, cheltuielilor judiciare, precum și asupra oricărei alte probleme privind justa soluționare a cauzei.

Toți membrii completului de judecată au îndatorirea să-și spună părerea asupra fiecărei chestiuni.

Președintele își spune părerea cel din urmă.

Reluarea cercetării judecătorești sau a dezbaterilor

Articolul 344

Dacă în cursul deliberării instanța găsește ca o anumită împrejurare trebuie lămurită și ca este necesară reluarea cercetării judecătorești, repune cauza pe rol.

Dacă lămurirea acelei împrejurări se poate face numai prin reluarea dezbaterilor, instanța o va pune în discuție în aceeași ședința, dacă este posibil, sau în alta ședință în continuare.

Rezolvarea acțiunii penale

Articolul 345

Instanța hotărăște prin sentința asupra invinuirii aduse inculpatului, pronunțind, după caz, condamnarea, achitarea sau încetarea procesului penal.

Condamnarea se pronunță dacă instanța constata că fapta exista, constituie infracțiune și a fost săvârșită de inculpat.

Achitarea sau încetarea procesului penal se pronunță potrivit [art. 11 pct. 2](#).

Când instanța a constatat că exista cazul prevăzut în [art. 10 lit. b¹](#), o dată cu achitarea face și aplicarea [art. 18¹](#)) alin. 3 din Codul penal.

Dacă instanța a dispus înlocuirea răspunderii penale, o dată cu încetarea procesului penal face aplicarea [art. 91 din Codul penal](#).

Rezolvarea acțiunii civile

Articolul 346

În caz de condamnare, achitare sau încetare a procesului penal, instanța se pronunță prin aceeași sentință și asupra acțiunii civile.

Când achitarea s-a pronunțat pentru cazul prevăzut în [art. 10 lit. b¹](#)) ori pentru că instanța a constatat existența unei cauze care înlătură caracterul penal al faptei, sau pentru că lipsește vreunul din elementele constitutive ale infracțiunii, instanța poate obliga la repararea pagubei potrivit legii civile.

Nu pot fi acordate despăgubiri civile în cazul când achitarea s-a pronunțat pentru că fapta imputată nu exista, ori nu a fost săvârșită de inculpat.

Instanța penală nu soluționează acțiunea civilă când pronunță achitarea pentru cazul prevăzut în [art. 10 lit. b](#), ori când pronunță încetarea procesului penal pentru vreunul din cazurile prevăzute în [art. 10 lit. f](#)) și [j](#)).

Rezolvarea separată a acțiunii civile

Articolul 347

Instanța poate dispune disjungerea acțiunii civile și amânarea judecării acesteia într-o altă ședință, în cazul când rezolvarea pretențiilor civile ar provoca întârzierea soluționării acțiunii penale.

Rezolvarea din oficiu a reparării pagubei

Articolul 348

Instanța, chiar dacă nu exista constituire de parte civilă, se pronunță asupra reparării pagubei în cazurile prevăzute în [art. 17](#), iar în celelalte cazuri numai cu privire la restituirea lucrului, desființarea totală ori parțială a unui înscris și restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii.

Cheltuielile judiciare

Articolul 349

Instanța se pronunță prin hotărâre și asupra cheltuielilor judiciare, potrivit dispozițiilor prevăzute în [art. 189-193](#).

Măsuri cu privire la starea de libertate

Articolul 350

Instanța are îndatorirea ca prin hotărârea sa să se pronunțe cu privire la revocarea, menținerea sau luarea măsurii arestării inculpatului, ținând seama de dispozițiile din partea generală, titlul IV, capitolul I.

În caz de achitare sau de încetare a procesului penal, instanța dispune punerea de îndată în libertate a inculpatului arestat preventiv.

De asemenea, instanța dispune punerea de îndată în libertate a inculpatului arestat preventiv, atunci când pronunță:

- a) o pedeapsă cu închisoare cel mult egală cu durata reținerii și arestării preventive;
- b) o pedeapsă cu închisoare, cu suspendarea condiționată a executării ori cu suspendarea executării sub supraveghere sau cu executare la locul de muncă;
- c) amenda.

Hotărârea pronunțată în cazul alineatelor precedente cu privire la arestarea inculpatului este executorie.

Când potrivit dispozițiilor prevăzute în alin. 1, 2 și 3 inculpatul este pus în libertate, instanța comunică aceasta administrației locului de deținere.

Inculpatul condamnat de prima instanță și aflat în stare de deținere este liberat de îndată ce reținerea și arestarea devin egale cu durata pedepsei pronunțate, deși hotărârea nu este definitivă. Liberarea se dispune de administrația locului de deținere. În acest scop i se comunică, îndată după pronunțarea hotărârii, copie de pe dispozitiv sau extras, care va cuprinde mențiunile prevăzute în [art. 140](#) alineatul ultim.

Când în cursul urmăririi penale sau al judecării, invinuitul sau inculpatul a fost liberat provizoriu pe cauciune, instanța va dispune restituirea sumei depuse drept cauciune, în cazurile prevăzute de lege. Dispozițiile [art. 160⁵](#) alin. 5 se aplică în mod corespunzător.

Executarea într-o închisoare militară

Articolul 351

În cazurile prevăzute în art. 62 din Codul penal, instanța militară prin hotărârea de condamnare se pronunță și asupra executării pedepsei închisorii într-o închisoare militară.

Articolul 352

Abrogat.

Măsuri privind reparațiile civile

Articolul 353

Instanța, în cazul când admite acțiunea civilă, examinează potrivit [art. 163](#) și următoarele necesitatea luării măsurilor asiguratorii privind reparațiile civile, dacă asemenea măsuri nu au fost luate anterior.

Dispozițiile din hotărâre privind luarea măsurilor asiguratorii sunt executorii.

Când instanța nu s-a pronunțat asupra acțiunii civile potrivit [art. 346](#) alin. ultim, măsurile asiguratorii se mențin. Aceste măsuri încetează de drept dacă persoana vătămată nu introduce acțiune în fața instanței civile în termen de 30 de zile de la rămânerea definitivă a hotărârii.

Cuprinsul hotărârii

Articolul 354

Hotărârea prin care instanța penală soluționează fondul cauzei trebuie să conțină o parte introductivă, o expunere și dispozitivul.

Conținutul părții introductive

Articolul 355

Partea introductivă cuprinde mențiunile prevăzute în [art. 305](#).

Când s-a redactat o încheiere de ședința, potrivit dispozițiilor din [art. 305](#), partea introductivă se limitează numai la următoarele mențiuni: denumirea instanței care a judecat cauza, data pronunțării hotărârii, locul unde a fost judecata cauza, precum și numele și prenumele membrilor completului de judecată, ale procurorului și ale grefierului, facindu-se mențiune ca celelalte date au fost trecute în încheierea de ședința.

În hotărârile instanțelor militare trebuie să se indice și gradul militar al membrilor completului de judecată și al procurorului. Când inculpatul este militar, se menționează și gradul acestuia.

Conținutul expunerii

Articolul 356

Expunerea trebuie să cuprindă:

- a) datele privind identitatea părților;
- b) descrierea faptei ce face obiectul invinuirii, cu arătarea timpului și locului unde a fost săvârșită, precum și încadrarea juridică data acesteia prin actul de sesizare;
- c) analiza probelor care au servit ca temei soluționarea laturii penale a cauzei, cât și a celor care au fost înlăturate, motivarea soluției cu privire la latura civilă a cauzei, precum și analiza oricăror elemente de fapt pe care se sprijină soluția data în cauza.

În caz de condamnare, expunerea trebuie să mai cuprindă fapta sau fiecare fapta reținută de instanța în sarcina inculpatului, forma și gradul de vinovăție, circumstanțele agravante sau atenuante, starea de recidiva, timpul ce se deduce din pedeapsa pronunțată și actele din care rezultă durata acesteia.

Dacă instanța reține în sarcina inculpatului numai o parte din faptele ce formează obiectul invinuirii, se va arata în hotărâre pentru care anume fapte s-a pronunțat condamnarea și pentru care încetarea procesului penal sau achitarea;

- d) arătarea temeiurilor de drept care justifică soluțiile date în cauza.

Conținutul dispozitivului

Articolul 357

Dispozitivul trebuie să cuprindă datele prevăzute în [art. 70](#) privitoare la persoana inculpatului, soluția data de instanța cu privire la infracțiune, indicindu-se, în caz de condamnare, denumirea acesteia și textul de lege în care se încadrează, iar în caz de achitare sau de încetare a procesului penal, cauza pe care se întemeiază potrivit [art. 11](#), precum și soluția data cu privire la repararea pagubei. Când instanța face aplicarea [art. 86⁷ din Codul penal](#), dispozitivul va menționa dacă cel condamnat va executa pedeapsa în unitatea unde își desfășoară activitatea sau la alta unitate. Când instanța face aplicarea [art. 86¹ din Codul penal](#), dispozitivul va menționa măsurile de supraveghere, prevăzute în [art. 86³](#) alin. 1, la care trebuie să se supună condamnatul, precum și obligațiile stabilite de instanța potrivit [art. 86³](#) alin. 3.

Dispozitivul trebuie să mai cuprindă, după caz, cele hotărâte de instanța cu privire la:

- a) deducerea reținerii și arestării preventive, indicindu-se partea din pedeapsa executată în acest mod;
- b) măsurile preventive;

- c) măsurile asiguratorii;
- d) cheltuielile judiciare;
- e) restituirea lucrurilor ce nu sunt supuse confiscării;
- f) rezolvarea oricărei alte probleme privind justa soluționare a cauzei.

Când instanța pronunța pedeapsa închisorii sau pedeapsa închisorii cu executarea la locul de muncă, în hotărâre se face mențiune ca persoana condamnată este lipsită de drepturile arătate în [art. 71 din Codul penal](#), pe durata prevăzută în același articol.

Dispozitivul trebuie să cuprindă totdeauna mențiunea ca hotărârea este supusă apelului sau, după caz, recursului, cu arătarea termenului în care poate fi exercitat și menționarea datei când hotărârea a fost pronunțată și ca pronunțarea s-a făcut în ședința publică.

Pronunțarea dispozitivului hotărârii

Articolul 358

Dispozitivul hotărârii se pronunță potrivit [art. 310](#) alin. 1.

După pronunțare, președintele explica părților prezente ca pot declara apel sau, după caz, recurs.

Obligații ale instanței în caz de condamnare cu suspendarea executării pedepsei sau cu executarea pedepsei la locul de muncă

Articolul 359

În caz de condamnare la pedeapsa închisorii cu suspendarea condiționată a executării pedepsei sau cu suspendarea executării pedepsei sub supraveghere ori la executarea pedepsei la locul de muncă, președintele atrage atenția celui condamnat asupra dispozițiilor a căror nerespectare are ca urmare revocarea suspendării sau a executării pedepsei la locul de muncă. În cazul suspendării executării pedepsei sub supraveghere, președintele face cunoscut celui condamnat măsurile de supraveghere la care este supus și obligațiile pe care trebuie să le respecte.

Dacă inculpatul nu este prezent și instanța apreciază că nu este necesară chemarea lui, face o comunicare scrisă, în care i se atrage atenția potrivit alineatului precedent.

În toate cazurile în care s-a pronunțat condamnarea cu suspendarea condiționată a executării pedepsei ori cu suspendarea executării pedepsei sub supraveghere, instanța de executare aduce aceasta la cunoștința unității unde condamnatul își desfășoară activitatea, iar în cazul suspendării executării pedepsei sub supraveghere, și organului de poliție din localitatea unde domiciliază condamnatul.

Comunicarea hotărârii

Articolul 360

Copii de pe dispozitivul hotărârii se comunică părților care au lipsit atât la judecata, cât și la pronunțare.

Inculpatului deținut și inculpatului militar în termen, care au lipsit la pronunțarea hotărârii, li se comunică copii de pe dispozitivul hotărârii.

După redactarea hotărârii, inculpaților prevăzuți în alineatul precedent li se comunică copii de pe aceasta.

Capitolul 3 CĂILE DE ATAC ORDINARE

Secțiunea I Apelul

Hotărârile supuse apelului

Articolul 361

Sentințele pot fi atacate cu apel. Nu pot fi atacate cu apel:

- a) sentințele pronunțate de judecătorii privind infracțiunile menționate în [art. 279 alin. 2 lit. a\)](#);
- b) sentințele pronunțate de tribunalele militare privind infracțiunile menționate în [art. 279 alin. 2 lit. a\)](#) și infracțiunile contra ordinii și disciplinei militare sancționate de lege cu pedeapsa închisorii de cel mult 2 ani;
- c) sentințele pronunțate de curțile de apel și Curtea Militară de Apel;
- d) sentințele pronunțate de secția penală și secția militară ale Curții Supreme de Justiție;
- e) sentințele de dezinvestire.

Încheierile date în prima instanță pot fi atacate cu apel numai o dată cu fondul.

Apelul declarat împotriva sentinței se socotește făcut și împotriva încheierilor, chiar dacă acestea au fost date după pronunțarea sentinței.

Persoanele care pot face apel

Articolul 362

Pot face apel:

- a) procurorul, în ce privește latura penală și latura civilă;
- b) inculpatul, în ce privește latura penală și latura civilă. Împotriva sentinței de achitare sau de încetare a procesului penal, inculpatul poate declara apel și în ce privește temeiurile achitării sau încetării procesului penal;
- c) partea vătămată, în cauzele în care acțiunea penală se pune în mișcare la plîngerea prealabilă, dar numai în ce privește latura penală;
- d) partea civilă și partea responsabilă civilmente, în ce privește latura civilă;
- e) martorul, expertul, interpretul și apărătorul, cu privire la cheltuielile judiciare cuvenite acestora;
- f) orice persoană ale cărei interese legitime au fost vătămate printr-o măsură sau printr-un act al instanței.

Apelul poate fi declarat pentru persoanele prevăzute la lit. b)-f) și de către reprezentantul legal, de către apărător, iar pentru inculpat, și de către soțul acestuia.

Termenul de declarare a apelului

Articolul 363

Termenul de apel este de 10 zile, dacă legea nu dispune altfel.

Pentru procuror termenul curge de la pronunțare. În cauzele în care procurorul nu a participat la dezbateri, termenul curge de la înregistrarea la parchet a adresei de trimitere a dosarului. După redactarea hotărârii, instanța este obligată să trimită de îndată dosarul procurorului, iar acesta este obligat să-l restituie după expirarea termenului de apel.

Pentru partea care a fost prezentă la dezbateri sau la pronunțare, termenul curge de la pronunțare. Pentru părțile care au lipsit atât la dezbateri, cât și la pronunțare, precum și pentru inculpatul deținut ori pentru inculpatul militar în termen, militar cu termen redus, rezervist concentrat, elev al unei instituții militare de învățământ, ori pentru inculpatul internat într-un centru de reeducare sau într-un institut medical-educativ, care au lipsit de la pronunțare, termenul curge de la comunicarea copiei de pe dispozitiv.

În cazul prevăzut în [art. 362 lit. e\)](#), calea de atac poate fi exercitată de îndată după pronunțarea încheierii prin care s-a dispus asupra cheltuielilor judiciare și cel mai târziu în 10 zile de la pronunțarea sentinței prin care s-a soluționat cauza. Judecarea apelului se face numai după soluționarea cauzei, afară de cazul când procesul a fost suspendat.

Repunerea în termen

Articolul 364

Apelul declarat după expirarea termenului prevăzut de lege este considerat ca fiind făcut în termen, dacă instanța de apel constată că întârzierea a fost determinată de o cauză temeinică de împiedicare, iar cererea de apel a fost făcută în cel mult 10 zile de la începerea executării pedepsei sau a despăgubirilor civile.

Până la soluționarea repunerii în termen, instanța de apel poate suspenda executarea hotărârii atacate.

Apelul peste termen

Articolul 365

Partea care a lipsit atât la judecata cât și la pronunțare poate declara apel și peste termen, dar nu mai târziu decît 10 zile de la data, după caz, a începerii executării pedepsei sau a începerii executării dispozițiilor privind despăgubirile civile.

Apelul declarat peste termen nu suspenda executarea.

Instanța de apel poate suspenda executarea hotărârii atacate.

Declarația apelului

Articolul 366

Apelul se declară prin cerere scrisă. Cererea trebuie semnată de persoana care face declarația.

Pentru persoana care nu poate să semneze, cererea va fi atestată de un grefier de la instanța a carei hotărâre se ataca sau de apărător. Cererea poate fi atestată și de primarul sau secretarul consiliului local, ori de funcționarul desemnat de aceștia, din localitatea unde domiciliază.

Cererea de apel nesemnata ori neatestata poate fi confirmată în instanța de parte ori de reprezentantul ei.

Procurorul și oricare dintre părțile prezente la pronunțarea hotărârii pot declara apel oral în ședința în care s-a pronunțat hotărârea. Instanța ia act și consemnează aceasta într-un proces-verbal.

Instanța la care se depune apelul

Articolul 367

Cererea de apel se depune la instanța a carei hotărâre se ataca.

Persoana care se afla în stare de deținere poate depune cererea de apel și la administrația locului de deținere.

Dacă apelul este declarat oral, aceasta se constată într-un proces-verbal.

Cererea de apel înregistrată sau atestată în condițiile [art. 187](#) ori procesul-verbal întocmit de administrația locului de deținere se înaintează de îndată instanței prevăzute în alin. 1.

Renunțarea la apel

Articolul 368

După pronunțarea hotărârii și până la expirarea termenului de declarare a apelului, părțile pot renunța în mod expres la aceasta cale de atac.

Asupra renunțării, cu excepția apelului care privește latura civilă a cauzei, se poate reveni înăuntrul termenului pentru declararea apelului.

Renunțarea sau revenirea asupra renunțării poate să fie făcută personal de parte sau prin mandatar special.

Retragerea apelului

Articolul 369

Până la închiderea dezbaterilor la instanța de apel, oricare dintre părți își poate retrage apelul declarat. Retragerea trebuie să fie făcută personal de parte sau prin mandatar special, iar dacă partea se afla în stare de deținere, printr-o declarație atestată sau consemnată într-un proces-verbal de către conducerea locului de deținere. Declarația de retragere se poate face fie la instanța a carei hotărâre a fost atacată, fie la instanța de apel.

Reprezentanții legali pot retrage apelul cu respectarea, în ceea ce privește latura civilă, a condițiilor prevăzute de legea civilă. Inculpatul minor nu poate retrage apelul declarat personal sau de reprezentantul sau legal.

Apelul declarat de procuror poate fi retras de procurorul ierarhic superior.

Apelul declarat de procuror și retras poate fi insusit de partea în favoarea căreia a fost declarat.

Efectul suspensiv al apelului

Articolul 370

Apelul declarat în termen este suspensiv de executare, atât în ce privește latura penală, cât și latura civilă, afară de cazul când legea dispune altfel.

Efectul devolutiv al apelului și limitele sale

Articolul 371

Instanța judeca apelul numai cu privire la persoana care l-a declarat și la persoana la care se referă declarația de apel și numai în raport cu calitatea pe care apelantul o are în proces.

În cadrul limitelor arătate în alineatul precedent, instanța este obligată ca, în afară de temeiurile invocate și cererile formulate de apelant, să examineze cauza sub toate aspectele de fapt și de drept.

Neagravarea situației în propriul apel

Articolul 372

Instanța de apel, soluționând cauza, nu poate crea o situație mai grea pentru cel care a declarat apel.

De asemenea, în apelul declarat de procuror în favoarea unei părți, instanța de apel nu poate agrava situația acesteia.

Efectul extensiv

Articolul 373

Instanța de apel examinează cauza prin extindere și cu privire la părțile care nu au declarat apel sau la care acesta nu se referă, putând hotărî și în privința lor, fără să poată crea acestor părți o situație mai grea.

Motivarea apelului

Articolul 374

Motivele de apel se formulează în scris, prin cererea de apel sau printr-un memoriu separat, care trebuie să fie depus la instanța de apel cel mai târziu până în ziua judecării. Motivele de apel se pot formula și oral în ziua judecării.

Fixarea termenului de judecată și prezenta părților

Articolul 375

Președintele instanței de apel, primind dosarul, fixează termen pentru judecarea apelului.

Judecarea apelului se face cu citarea părților.

Judecarea apelului nu poate avea loc decât în prezenta inculpatului, când acesta se afla în stare de deținere.

Dispozițiile alineatului precedent nu sunt aplicabile în cazul judecării apelului declarat împotriva hotărârilor prin care s-a dispus restituirea pentru completarea urmăririi sau prin care s-a soluționat un conflict de competență.

Prezenta procurorului

Articolul 376

Participarea procurorului la judecarea apelului este obligatorie, oricare ar fi obiectul cauzei.

Ordinea în care se da cuvântul

Articolul 377

Dacă la termenul fixat apelul este în stare de judecată, președintele completului da cuvântul apelantului, apoi intimatului și în urma procurorului. Dacă între apelurile declarate se afla și apelul procurorului, primul cuvânt îl are acesta.

În cazul în care procurorul sau părțile invoca necesitatea administrării de noi probe, apelantul trebuie să arate aceste probe și mijloacele de proba cu ajutorul cărora pot fi administrate.

Procurorul și părțile au dreptul la replica cu privire la chestiunile noi ivite cu ocazia dezbaterilor.

Inculpatul are cel din urma cuvântul.

Judecarea apelului

Articolul 378

Instanța, judecând apelul, verifica hotărârea atacată pe baza lucrărilor și materialului din dosarul cauzei și a oricăror înscrisuri noi, prezentate la instanța de apel.

În vederea soluționării apelului, instanța poate da o noua apreciere probelor din dosarul cauzei și poate administra orice noi probe pe care le considera necesare.

Instanța este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor de apel invocate.

Soluțiile la judecata în apel

Articolul 379

Instanța, judecând apelul, pronunța una dintre următoarele soluții:

1. respinge apelul, menținând hotărârea atacată:

a) dacă apelul este tardiv sau inadmisibil;

b) dacă apelul este nefondat;

2. admite apelul și:

a) desființează sentința primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre și procedează potrivit [art. 345](#) și urm. privind judecata în fond;

b) desființează sentința primei instanțe și dispune rejudecarea de către instanța a carei hotărâre a fost desființată, pentru motivul ca judecarea cauzei la acea instanța a avut loc în lipsa unei părți nelegal citate sau care, legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința instanța despre aceasta imposibilitate, ori prin hotărâre nu a fost rezolvat fondul cauzei. Dacă hotărârea a fost desființată pentru caz de incompetență, se dispune rejudecarea de către instanța competență.

Soluții complementare

Articolul 380

Dacă hotărârea este desființată pentru că s-a constatat existența vreuneia din situațiile arătate în [art. 333](#), se dispune restituirea cauzei procurorului, pentru a lua măsuri în vederea completării urmăririi penale.

Chestiuni complementare

Articolul 381

Instanța, deliberând asupra apelului, face, când este cazul, aplicatia dispozițiilor privitoare la reluarea dezbaterilor și a celor privitoare la repararea pagubei, la măsurile asigurătorii, la cheltuielile judiciare și la orice alte probleme de care depinde soluționarea completă a apelului. De asemenea, instanța de apel verifica dacă s-a făcut o justă aplicare de către prima instanța a dispozițiilor privitoare la computarea reținerii și arestării și adaugă, dacă este cazul, timpul de arestare scurs după pronunțarea hotărârii atacate cu apel.

Instanța deliberază și hotărăște asupra oricărei alte probleme de care depinde soluționarea completă a apelului.

Desființarea hotărârii

Articolul 382

În caz de admitere a apelului, hotărârea atacată se desființează în întregime, dar în limitele prevăzute în [art. 371](#) și [373](#).

Hotărârea poate fi desființată numai cu privire la unele fapte sau persoane, ori numai în ce privește latura penală sau civilă, dacă aceasta nu împiedică justa soluționare a cauzei.

Când prima instanța a dispus arestarea inculpatului, instanța de apel poate menține măsura arestării în caz de desființare a hotărârii.

Conținutul deciziei

Articolul 383

Decizia instanței de apel trebuie să cuprindă în partea introductivă mențiunile prevăzute în [art. 355](#), iar în expunere, temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz la respingerea sau admiterea apelului, precum și temeiurile care au dus la adoptarea oricăreia dintre soluțiile prevăzute în [art. 379](#) pct. 2. Dispozitivul trebuie să cuprindă soluția data de instanța de apel, data pronunțării deciziei și mențiunea că pronunțarea s-a făcut în ședința publică.

În cazul când inculpatul s-a aflat în stare de deținere, în expunere și dispozitiv trebuie să se arate timpul care se deduce din pedeapsa.

Când s-a dispus rejudecarea, decizia trebuie să indice care este ultimul act procedural rămas valabil de la care procesul penal trebuie să-și reia cursul.

Când s-a decis restituirea cauzei pentru completarea urmăririi penale, la redactarea deciziei se ține seama și de dispozițiile [art. 333](#) alin. 2, care se aplică în mod corespunzător.

Procedura de rejudecare

Articolul 384

Judecarea în fond a cauzei de către instanța de apel sau rejudecarea cauzei după desființarea hotărârii atacate se desfășoară potrivit dispozițiilor cuprinse în partea specială, titlul II, capitolele 1 și 2, care se aplică în mod corespunzător.

Limitele rejudecării

Articolul 385

Instanța de rejudecare trebuie să se conformeze hotărârii instanței de apel, în măsura în care situația de fapt rămâne cea avută în vedere la soluționarea apelului.

Dacă hotărârea a fost desființată în apelul procurorului, declarat în defavoarea inculpatului, sau în apelul părții vătămate, instanța care rejudeca poate pronunța și o pedeapsă mai grea decât cea arătată în [art. 372](#) alin. 2 și [art. 373](#) alin. 2.

Când hotărârea este desființată numai cu privire la unele fapte sau persoane, ori numai în ce privește latura penală sau civilă, instanța de rejudecare se pronunță în limitele în care hotărârea a fost desființată.

Secțiunea II Recursul

Hotărârile supuse recursului

Articolul 385¹

Pot fi atacate cu recurs:

- a) sentințele pronunțate de judecătorii în cazul infracțiunilor menționate în [art. 279 alin. 2 lit. a](#)), precum și în alte cazuri prevăzute de lege;
- b) sentințele pronunțate de tribunalele militare în cazul infracțiunilor menționate în [art. 279 alin. 2 lit. a](#)) și al infracțiunilor contra ordinii și disciplinei militare, sancționate de lege cu pedeapsa închisorii de cel mult 2 ani;
- c) sentințele pronunțate de curțile de apel și Curtea Militară de Apel;
- d) sentințele pronunțate de secția penală și secția militară ale Curții Supreme de Justiție;
- e) deciziile pronunțate, ca instanțe de apel, de tribunalele județene, tribunalele militare teritoriale, curțile de apel și Curtea Militară de Apel, cu excepția deciziilor prin care s-a dispus rejudecarea cauzelor.

Încheierile pot fi atacate cu recurs numai o dată cu sentința sau decizia recurată, cu excepția cazurilor când, potrivit legii, pot fi atacate separat cu recurs.

Recursul declarat împotriva sentinței sau deciziei se socotește făcut și împotriva încheierilor, chiar dacă acestea au fost date după pronunțarea hotărârii.

Nu pot fi atacate cu recurs sentințele în privința cărora persoanele prevăzute în [art. 362](#) nu au folosit calea apelului ori când apelul a fost retras, dacă legea prevede aceasta ca cale de atac. Împotriva deciziilor pronunțate în apel, persoanele prevăzute în [art. 362](#), chiar dacă nu au folosit apelul, pot declara recurs.

Persoanele care pot face recurs

Articolul 385²

Pot face recurs persoanele arătate în [art. 362](#), care se aplică în mod corespunzător.

Termenul de declarare a recursului

Articolul 385³

Termenul de recurs este de 10 zile, dacă legea nu dispune altfel.

Dispozițiile [art. 363-365](#) privind data de la care curge termenul, repunerea în termen și declararea peste termen a caii de atac se aplică în mod corespunzător.

Declararea, renunțarea și retragerea recursului

Articolul 385⁴

Recursul se declara în condițiile prevăzute în [art. 366](#) și [367](#), care se aplică în mod corespunzător.

Părțile pot renunța la recurs potrivit dispozițiilor [art. 368](#) și pot retrage recursul în condițiile [art. 369](#), care se aplică în mod corespunzător.

Efectul suspensiv al recursului

Articolul 385⁵

Recursul este suspensiv de executare atât în ce privește latura penală, cât și latura civilă, afară de cazul când legea dispune altfel.

Efectul devolutiv și limitele sale

Articolul 385^{^6}

Instanța judeca recursul numai cu privire la persoana care l-a declarat și la persoana la care se referă declarația de recurs și numai în raport cu calitatea pe care recurentul o are în proces.

Instanța de recurs examinează cauza numai în limitele motivelor de casare prevăzute în [art. 385^{^9}](#).

Recursul declarat împotriva unei hotărâri care, potrivit legii, nu poate fi atacată cu apel, nu este limitat la motivele de casare prevăzute în [art. 385^{^9}](#), iar instanța este obligată ca, în afară temeiurilor invocate și cererilor formulate de recurent, să examineze întreaga cauza sub toate aspectele.

Efectul extensiv și limitele sale

Articolul 385^{^7}

Instanța de recurs examinează cauza prin extindere și cu privire la părțile care nu au declarat recurs sau la care acesta nu se referă, putând hotărî și în privința lor, fără să poată crea acestor părți o situație mai grea.

Procurorul, chiar după expirarea termenului de recurs, poate cere extinderea recursului declarat de el în termen și față de alte persoane decât acelea la care s-a referit, fără a se putea crea acestora o situație mai grea.

Neagravarea situației în propriul recurs

Articolul 385^{^8}

Instanța de recurs, soluționând cauza, nu poate crea o situație mai grea pentru cel care a declarat recurs.

În recursul declarat de procuror în favoarea unei părți, instanța de recurs nu poate agrava situația acesteia.

Cazurile în care se poate face recurs

Articolul 385^{^9}

Hotărârile sunt supuse casării în următoarele cazuri:

1. nu au fost respectate dispozițiile privind competența după materie sau după calitatea persoanei;
2. instanța nu a fost sesizată legal;
3. instanța nu a fost compusă potrivit legii ori s-au încălcat prevederile [art. 292](#) alin. 2 sau a existat un caz de incompatibilitate;
4. ședința de judecată nu a fost publică, în afară de cazurile când legea prevede altfel;
5. judecata a avut loc fără participarea procurorului sau a inculpatului, când aceasta era obligatorie, potrivit legii;
6. urmărirea penală sau judecata a avut loc în lipsa aparatorului, când prezenta acestuia era obligatorie;
7. judecata s-a făcut fără efectuarea anchetei sociale în cauzele cu infractori minori;
8. când nu a fost efectuată expertiza psihiatrică a inculpatului în cazurile și în condițiile prevăzute de [art. 117](#) alin. 1 și 2;
9. hotărârea nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta nu se înțelege;
10. instanța nu s-a pronunțat asupra unei fapte reținute în sarcina inculpatului prin actul de sesizare sau cu privire la unele probe administrate ori asupra unor cereri esențiale pentru părți, de natura să garanteze drepturile lor și să influențeze soluția procesului;
11. instanța a admis o cale de atac neprevăzută de lege sau introdusă tardiv;
12. când nu sunt întrunite elementele constitutive ale unei infracțiuni sau când instanța a pronunțat o hotărâre de condamnare pentru o altă faptă decât cea pentru care condamnatul a fost trimis în judecata, cu excepția cazurilor prevăzute în [art. 334-337](#);
13. când inculpatul a fost condamnat pentru o faptă care nu este prevăzută de legea penală;
14. când s-au aplicat pedepse greșit individualizate în raport cu prevederile art. 72 din Codul penal sau în alte limite decât cele prevăzute de lege;
15. când persoana condamnată a fost înainte judecată în mod definitiv pentru aceeași faptă sau dacă exista o cauza de înlăturare a răspunderii penale, pedeapsa a fost gratiată ori a intervenit decesul inculpatului;
16. când în mod greșit inculpatul a fost achitat pentru motivul ca fapta săvârșită de el nu este prevăzută de legea penală sau când, în mod greșit, s-a dispus încetarea procesului penal pentru motivul ca exista autoritate de lucru judecat sau o cauza de înlăturare a răspunderii penale ori ca a intervenit decesul inculpatului sau pedeapsa a fost gratiată;
17. când faptei săvârșite i s-a dat o gresită încadrare juridică;
- 17^{^1}. când hotărârea este contrară legii sau când prin hotărâre s-a făcut o gresită aplicare a legii;
18. când s-a comis o eroare grava de fapt;

19. când judecătorii de fond au comis un exces de putere, în sensul că au trecut în domeniul altei puteri constituite în stat ;

20. când a intervenit o lege penală mai favorabilă condamnatului;

21. când judecata în prima instanță sau în apel a avut loc fără citarea legală a unei părți, sau care, legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința despre aceasta imposibilitate.

Cazurile de casare prevăzute în alin. 1 pot fi invocate atât cu privire la soluționarea laturii penale, cât și a laturii civile a cauzei.

Cazurile prevăzute în [alin. 1 pct. 1-7, 10, 13, 14, 17^1, 19 și 20](#) se iau în considerare totdeauna din oficiu, iar cele de la [pct. 11, 12, 15, 17 și 18](#) se iau în considerare din oficiu numai când au influențat asupra hotărârii în defavoarea inculpatului.

Când instanța ia în considerare motivele de casare din oficiu, este obligată să le pună în discuția părților.

Motivarea recursului

Articolul 385^10

Recursul trebuie să fie motivat, fie în scris, fie oral în fața instanței.

Motivele de recurs se formulează în scris prin cererea de recurs sau printr-un memoriu separat, care trebuie depus la instanța de recurs cu cel puțin 5 zile înainte primului termen de judecată.

Dispozițiile alineatelor precedente nu se aplică în cazul prevăzut în [art. 385^6](#) alin. 3, când recursul poate fi motivat și oral în ziua judecății.

Prezenta părților și a procurorului

Articolul 385^11

Judecarea recursului se face cu citarea părților.

Judecarea recursului nu poate avea loc decât în prezenta inculpatului, când acesta se afla în stare de deținere. Dispozițiile alineatului precedent nu sunt aplicabile în cazurile prevăzute în [art. 375](#) alin. 4 și nici în judecarea recursului împotriva încheierilor privind măsurile preventive.

Participarea procurorului la judecarea recursului este obligatorie în toate cazurile.

Raportul scris

Articolul 385^12

Președintele instanței de recurs, primind dosarul, fixează termen pentru judecarea recursului și poate delega, totodată, unul din judecători să facă un raport scris asupra recursului. La Curtea Supremă de Justiție, raportul poate fi întocmit de un judecător sau un magistrat asistent.

Raportul trebuie să cuprindă, pe scurt, obiectul procesului, soluțiile pronunțate de instanțe și faptele reținute de ultima instanță, în măsura în care sunt necesare soluționării recursului.

Raportul trebuie să mai conțină observații asupra condițiilor de admisibilitate a recursului, precum și expunerea motivelor de recurs, cu referiri, dacă este cazul, la jurisprudența și doctrina, fără a se arata opinia raportorului.

În raport se semnalează din oficiu și cazurile de casare arătate în [art. 385^9](#) alin. 2.

Magistratul raportor face în mod obligatoriu parte din compunerea instanței de judecată, iar în caz de imposibilitate se numește un nou raportor, cu cel puțin 48 de ore înainte de judecată.

Dezbaterea recursului

Articolul 385^13

După citirea raportului, când s-a dispus întocmirea acestuia, președintele completului da cuvântul recurentului, apoi intimatului și în urma procurorului. Dacă între recursurile declarate se afla și recursul procurorului, primul cuvânt îl are acesta.

Procurorul și părțile au dreptul la replica cu privire la chestiunile noi ivite cu ocazia dezbaterilor.

Inculpatul are cel din urma cuvântul.

Verificarea hotărârii

Articolul 385^14

Instanța, judecând recursul, verifică hotărârea atacată pe baza lucrărilor și materialului din dosarul cauzei și a oricăror înscrisuri noi, prezentate la instanța de recurs.

Instanța este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor de recurs invocate de procuror și de părți.

Soluțiile

Articolul 385^15

Instanța, judecând recursul, pronunță una din următoarele soluții:

1. respinge recursul, menținând hotărârea atacată:

a) dacă recursul este tardiv sau inadmisibil;

b) dacă recursul este nefondat;

2. admite recursul, casând hotărârea atacată și:

- a) menține hotărârea primei instanțe, când apelul a fost greșit admis;
- b) achită pe inculpat sau dispune încetarea procesului penal în cazurile prevăzute în [art. 11](#);
- c) dispune rejudecarea de către instanța a carei hotărâre a fost casată pentru vreunul din cazurile de nulitate prevăzute în [art. 197](#) alin. 2, cu excepția cazului de incompetență, când se dispune rejudecarea de către instanța competență. Rejudecarea de către instanța a carei hotărâre a fost casată se dispune și în cazurile când judecarea la acea instanță a avut loc în lipsa unei părți nelegal citate, sau care, legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința instanța despre această imposibilitate ori unei părți i s-a respins în mod nejustificat o cerere de amânare și din aceasta cauza nu a putut să-și facă apărarea sau prin hotărâre nu a fost rezolvat fondul cauzei.

Când recursul privește atât hotărârea primei instanțe, cât și hotărârea instanței de apel, în caz de admitere și dispunerea rejudecării de către instanța a carei hotărâre a fost casată, cauza se trimite la prima instanță dacă ambele hotărâri au fost casate, și la instanța de apel când numai hotărârea acesteia a fost casată.

În cazul în care admite recursul declarat împotriva deciziei pronunțate în apel, instanța de recurs desființează și hotărârea primei instanțe, dacă se constata aceleași încălcări de lege ca în decizia recurată.

Curtea Supremă de Justiție, dacă admite recursul, când este necesară administrarea de probe, dispune rejudecarea de către instanța a carei hotărâre a fost casată sau, când interesele justiției o cer, de către o alta instanță egală în grad;

- d) dispune rejudecarea de către instanța de recurs în celelalte cazuri decât cele prevăzute la [lit. c\)](#).

Soluții și chestiuni complementare

Articolul 385¹⁶

Când instanța de recurs casează hotărârea și reține cauza spre rejudecare potrivit [art. 385¹⁵ pct. 2 lit. d\)](#), se pronunță și asupra probelor ce urmează a fi administrate, fixind termen pentru rejudecare.

Dispozițiile [art. 380](#) și [381](#) se aplică în mod corespunzător.

Desființarea hotărârii și conținutul deciziei

Articolul 385¹⁷

În caz de admitere a recursului, hotărârea atacată se casează în întregime, dar în limitele prevăzute în [art. 385⁶](#) și [385⁷](#).

Dispozițiile [art. 382](#) alin. 2 și 3 se aplică în mod corespunzător.

Decizia instanței de recurs trebuie să cuprindă, în partea introductivă, mențiunile prevăzute în [art. 355](#), iar în expunere, temeiurile de fapt și cele de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea recursului, precum și temeiurile care au dus la adoptarea soluțiilor prevăzute în [art. 385¹⁵ pct. 2](#). Dispozitivul trebuie să cuprindă soluția data de instanța de recurs, data pronunțării deciziei și mențiunea ca pronunțarea s-a făcut în ședința publică.

Dispozițiile [art. 383](#) alin. 2-4 se aplică în mod corespunzător.

Dacă instanța reține cauza spre rejudecare, în decizie se menționează probele ce urmează a fi administrate.

Limitele rejudecării

Articolul 385¹⁸

Instanța de rejudecare trebuie să se conformeze hotărârii instanței de recurs, în măsura în care situația de fapt rămâne cea avută în vedere la soluționarea recursului.

Când hotărârea este desființată numai cu privire la unele fapte sau persoane, ori numai în ce privește latura penală sau civilă, instanța de rejudecare se pronunță în limitele în care hotărârea a fost casată.

Procedura de rejudecare

Articolul 385¹⁹

Rejudecarea cauzei după casarea hotărârii atacate se desfășoară potrivit dispozițiilor cuprinse în partea specială, titlul II, capitolele I și II, care se aplică în mod corespunzător.

Capitolul 4

CĂILE EXTRAORDINARE DE ATAC

Secțiunea I

Contestația în anulare

Cazurile de contestație în anulare

Articolul 386

Împotriva hotărârilor penale definitive se poate face contestație în anulare în următoarele cazuri:

- a) când procedura de citare a părții pentru termenul la care s-a judecat cauza de către instanța de recurs nu a fost îndeplinită conform legii;

- b) când partea dovedește ca la termenul la care s-a judecat cauza de către instanța de recurs a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a încunostinta instanța despre aceasta împiedicare;
- c) când instanța de recurs nu s-a pronunțat asupra unei cauze de încetare a procesului penal din cele prevăzute în [art. 10 lit. f\)-i\)](#), cu privire la care existau probe în dosar;
- d) când împotriva unei persoane s-au pronunțat doua hotărâri definitive pentru aceeași faptă.

Cererea de contestație

Articolul 387

Contestația în anulare poate fi facută de oricare dintre părți, iar contestația pentru motivele prevăzute în [art. 386 lit. c\)](#) și [d\)](#), și de procuror.

În cererea de contestație în anulare pentru motivele prevăzute în [art. 386 lit. a\)-c\)](#) trebuie să se arate toate cazurile de contestație pe care le poate invoca contestatorul și toate motivele aduse în sprijinul acestora.

Termenul de introducere

Articolul 388

Contestația în anulare pentru motivele arătate în [art. 386 lit. a\)-c\)](#) poate fi introdusă de către persoana împotriva căreia se face executarea, cel mai târziu în 10 zile de la începerea executării, iar de către celelalte părți în termen de 30 de zile de la data pronunțării hotărârii a carei anulare se cere.

Contestația pentru cazul prevăzut în [art. 386 lit. d\)](#) poate fi introdusă oricând.

Instanța competența

Articolul 389

Contestația în anulare pentru cazurile prevăzute în [art. 386 lit. a\)-c\)](#) se introduce la instanța de recurs care a pronunțat hotărârea a carei anulare se cere.

Contestația pentru cazul prevăzut în [art. 386 lit. d\)](#) se introduce la instanța la care a rămas definitivă ultima hotărâre.

Suspendarea executării

Articolul 390

Până la soluționarea contestației în anulare, instanța sesizată, luând concluziile procurorului, poate suspenda executarea hotărârii a carei anulare se cere.

Admiterea în principiu

Articolul 391

Instanța examinează admisibilitatea în principiu a cererii de contestație prevăzute în [art. 386 lit. a\)-c\)](#), fără citarea părților.

Instanța constatînd ca cererea de contestație este făcută în termenul prevăzut de lege, ca motivul pe care se sprijină contestația este dintre cele prevăzute în [art. 386](#) și ca în sprijinul contestației se depun ori se invocă dovezi care sunt la dosar, admite în principiu contestația și dispune citarea părților interesate.

Procedura de judecare

Articolul 392

La termenul fixat pentru judecarea contestației în anulare, instanța, ascultînd părțile și concluziile procurorului, dacă găsește contestația intemeiată, desființează prin decizie hotărârea a carei anulare se cere și procedează fie de îndată, fie acordînd un termen, după caz, la rejudecarea recursului, sau la rejudecarea cauzei după casare.

Când condamnatul se afla în stare de deținere, dispozițiile [art. 375](#) alin. 2 și 3 se aplică în mod corespunzător. Judecarea contestației prevăzute în [art. 386 lit. d\)](#) se face cu citarea părților interesate în cauza în care s-a pronunțat ultima hotărâre. Instanța, ascultînd părțile și concluziile procurorului, dacă găsește contestația intemeiată, desființează prin decizie sau, după caz, prin sentința, ultima hotărâre sau acea parte din ultima hotărâre cu privire la care exista autoritate de lucru judecat.

Sentința dată în contestație este supusă apelului, iar decizia dată în apel este supusă recursului.

Secțiunea II

Revizuirea

Hotărârile supuse revizuirii

Articolul 393

Hotărârile judecătorești definitive pot fi supuse revizuirii, atât cu privire la latura penală cît și cu privire la latura civilă.

Când o hotărâre privește mai multe infracțiuni sau mai multe persoane, revizuirea se poate cere pentru oricare dintre fapte sau dintre făptuitori.

Cazurile de revizuire

Articolul 394

Revizuirea poate fi cerută când:

- a) s-au descoperit fapte sau împrejurări ce nu au fost cunoscute de instanța la soluținarea cauzei;
- b) un martor, un expert sau un interpret a savirsit infracțiunea de mărturie mincinoasă în cauza a carei revizuire se cere;
- c) un înscris care a servit ca temei al hotărârii a carei revizuire se cere a fost declarat fals;
- d) un membru al completului de judecată, procurorul ori persoana care a efectuat acte de cercetare penală a comis o infracțiune în legătură cu cauza a carei revizuire se cere;
- e) când doua sau mai multe hotărâri judecătorești definitive nu se pot concilia.

Cazul de la [lit. a\)](#) constituie motiv de revizuire, dacă pe baza faptelor sau împrejurărilor noi se poate dovedi netemeinicia hotărârii de achitare, de încetare a procesului penal ori de condamnare.

Cazurile de la [lit. b\)](#), [c\)](#) și [d\)](#) constituie motive de revizuire, dacă au dus la darea unei hotărâri nelegale sau netemeinice.

În cazul prevăzut de [lit. e\)](#), toate hotărârile care nu se pot concilia sunt supuse revizuirii.

Dovedirea unor cazuri de revizuire

Articolul 395

Situațiile care constituie cazurile de revizuire prevăzute în [art. 394 lit. b\)](#), [c\)](#) și [d\)](#) se dovedesc prin hotărâre judecătorească sau prin ordonanța procurorului, dacă prin acestea s-a dispus asupra fondului cauzei.

Când organele arătate în alin. 1 nu pot sau nu au putut examina fondul cauzei, situațiile menționate se constata în procedura de revizuire.

Persoanele care pot cere revizuirea

Articolul 396

Pot cere revizuirea:

- a) oricare parte din proces, în limitele calității sale procesuale;
- b) soțul și rudele apropiate ale condamnatului, chiar și după moartea acestuia.

Procurorul poate din oficiu sa initieze procedura revizuirii.

Organele de conducere ale unităților la care se referă [art. 145 din Codul penal](#) care au cunoștința despre vreo faptă sau împrejurare care ar motiva revizuirea sunt obligate sa sesizeze pe procuror.

Cererea de revizuire

Articolul 397

Cererea de revizuire se adresează procurorului de la parchetul de pe lângă instanța care a judecat cauza în prima instanța.

Cererea se face în scris, cu arătarea cazului de revizuire pe care se întemeiază și a mijloacelor de proba în dovedirea acestuia.

Dacă cererea nu îndeplinește condițiile arătate în alin. 2, procurorul cheamă persoana care a făcut cererea în vederea completării sau precizării acesteia.

Termenul de introducere a cererii

Articolul 398

Cererea de revizuire în favoarea condamnatului se poate face oricând, chiar după executarea pedepsei sau după moartea condamnatului.

Cererea de revizuire în defavoarea condamnatului, a celui achitat sau a celui față de care s-a încetat procesul penal, se poate face în termen de un an, care curge:

- a) în cazul prevăzut în [art. 394 lit. a\)](#), precum și în cazurile prevăzute la [lit. b\)](#), [c\)](#) și [d\)](#) când nu sunt constatate prin hotărâre definitivă, de la data când faptele sau împrejurările au fost cunoscute de persoana care face cererea;
- b) în cazurile prevăzute în [art. 394 lit. b\)](#), [c\)](#) și [d\)](#), dacă sunt constatate prin hotărâre definitivă, de la data când hotărârea a fost cunoscută de persoana care face cererea.

Dispozițiile din alineatul precedent se aplică și în cazul când procurorul se sesizează din oficiu.

Revizuirea în defavoarea inculpatului nu se poate face când a intervenit o cauza care împiedica punerea în mișcare a acțiunii penale sau continuarea procesului penal.

Efectuarea actelor de cercetare

Articolul 399

După introducerea cererii de revizuire procurorul asculta, dacă este cazul, potrivit [art. 397](#) alin. 3, persoana care solicită revizuirea. În cazul când este necesară efectuarea de cercetări pentru a verifica temeinicia cererii de revizuire, procurorul dispune aceasta prin ordonanța.

Totodată, procurorul cere, dacă este necesar, dosarul cauzei.

Pentru efectuarea actelor de cercetare procurorul poate delega organul de cercetare penală. Dispozițiile [art. 217](#) alin. ultim sunt aplicabile.

Termenul de efectuare a actelor de cercetare este de 2 luni și curge de la data introducerii cererii de revizuire. După efectuarea cercetărilor, procurorul înaintează întregul material împreună cu concluziile sale instanței competente.

Suspendarea executării

Articolul 400

În tot timpul efectuării actelor de cercetare, procurorul ierarhic superior poate dispune suspendarea executării hotărârii, în limitele cererii de revizuire.

Instanța competentă

Articolul 401

Competența sa judece cererea de revizuire este instanța care a judecat cauza în prima instanță. Când temeiul cererii de revizuire constă în existența unor hotărâri ce nu se pot concilia, competența se determină potrivit dispozițiilor [art. 35](#).

Măsuri premergătoare

Articolul 402

La primirea lucrărilor trimise de procuror, președintele instanței fixează termen de judecată pentru examinarea cererii de revizuire, în vederea admiterii în principiu, dispunând citarea părților interesate.

Când persoana în favoarea sau defavoarea căreia s-a cerut revizuirea se afla în stare de deținere, chiar într-o altă cauză, președintele dispune încunoștințarea acestei persoane despre termen și la măsuri pentru desemnarea unui apărător din oficiu.

Persoana arestată este adusă la judecata numai dacă instanța consideră necesar.

Admiterea în principiu

Articolul 403

Instanța, ascultând concluziile procurorului și ale părților, examinează dacă cererea de revizuire este făcută în condițiile prevăzute de lege și dacă din probele stinse în cursul cercetării efectuate de procuror rezultă date suficiente pentru admiterea în principiu. Instanța poate verifica oricare dintre probele pe care se întemeiază cererea sau poate, când este necesar, să administreze probe noi.

Persoanele prevăzute în [art. 394 lit. b\)](#) și [d\)](#) nu pot fi ascultate ca martori în cauza supusă revizuirii.

Instanța, în baza celor constatate, dispune prin încheiere admiterea în principiu a cererii de revizuire sau, prin sentință, respingerea acesteia.

Când cererea de revizuire a fost făcută pentru un condamnat decedat, sau când condamnatul care a făcut cererea ori în favoarea căruia s-a făcut revizuirea a decedat după introducerea cererii, prin derogare de la dispozițiile [art. 10](#) alin. 1 lit. g) procedura de revizuire își va urma cursul, iar în cazul admiterii în principiu, după rejudecarea cauzei, instanța va hotărî potrivit dispozițiilor din [art. 13](#) alin. 2 și 3 care se aplică în mod corespunzător.

Măsurile care pot fi luate după admiterea în principiu

Articolul 404

O dată cu admiterea în principiu a cererii de revizuire, precum și în tot cursul judecării din nou a cauzei, instanța poate menține suspendarea acordată de procuror, ori poate suspenda motivat, în totul sau în parte, executarea hotărârii supuse revizuirii.

Instanța poate de asemenea lua oricare dintre măsurile preventive, dacă sunt întrunite condițiile legale.

În cazul admiterii în principiu a cererii de revizuire pentru existența unor hotărâri ce nu se pot concilia, cauzele în care aceste hotărâri au fost pronunțate se reunesc în vederea rejudecării.

Rejudecarea

Articolul 405

Rejudecarea cauzei după admiterea în principiu a cererii de revizuire se face potrivit regulilor de procedura privind judecarea în prima instanță.

Instanța, dacă găsește necesar, administrează din nou probele care au fost efectuate în cursul primei judecări sau cu ocazia admiterii în principiu a cererii de revizuire.

Soluțiile după rejudecare

Articolul 406

Instanța, dacă constată ca cererea de revizuire este întemeiată, anulează hotărârea în măsura în care a fost admisă revizuirea sau hotărârile care nu se pot concilia și pronunță o nouă hotărâre potrivit dispozițiilor [art. 345-353](#), care se aplică în mod corespunzător.

De asemenea, dispozițiile [art. 373](#) se aplică în mod corespunzător.

Totodată, instanța dispune, dacă este cazul, restituirea amenzii plătite și a averii confiscate, precum și a cheltuielilor judiciare pe care cel în favoarea căruia s-a admis revizuirea nu era ținut să le suporte, iar pentru cei condamnați la pedeapsa închisorii cu executarea la locul de muncă, restituirea cotei facuta venit la bugetul de stat și calcularea ca vechime și continuitate în munca a duratei pedepsei executate.

Dacă instanța constata ca cererea de revizuire este neîntemeiată, o respinge.

Calea de atac

Articolul 407

Sentințele instanței de revizuire, date potrivit [art. 403](#) alin. 3 și [art. 406](#) alin. 1, sunt supuse aceluiași cai de atac ca și hotărârile la care se referă revizuirea, iar deciziile date în apel sunt supuse recursului.

Revizuirea dispozițiilor civile

Articolul 408

Regulile cuprinse în prezenta secțiune se aplică în mod corespunzător și în ce privește revizuirea hotărârii penale cu privire la latura civilă.

Secțiunea III

Recursul în anulare și recursul în interesul legii

Recursul în anulare

Articolul 409

Procurorul general, din oficiu sau la cererea ministrului justiției, poate ataca cu recurs în anulare la Curtea Supremă de Justiție orice hotărâre definitivă.

Cazurile în care se poate face recurs în anulare

Articolul 410

Hotărârile definitive de condamnare, achitare și încetare a procesului penal pot fi atacate cu recurs în anulare în următoarele cazuri:

I. Cazurile în care recursul are efect cu privire la situația părților din proces:

1. instanța nu s-a pronunțat asupra unei fapte reținute în sarcina inculpatului prin actul de sesizare;
2. când nu sunt întrunite elementele constitutive ale unei infracțiuni sau când instanța a pronunțat o hotărâre de condamnare pentru o alta faptă decât cea pentru care condamnatul a fost trimis în judecată, cu excepția cazurilor prevăzute în [art. 334-337](#);
3. când inculpatul a fost condamnat pentru o faptă care nu este prevăzută de legea penală;
4. când s-au aplicat pedepse greșit individualizate în raport cu prevederile [art. 72 din Codul penal](#) sau în alte limite decât cele prevăzute de lege;
5. când persoana condamnată a fost mai înainte judecată în mod definitiv pentru aceeași faptă sau dacă exista o cauză de înlăturare a răspunderii penale, pedeapsa a fost grătită ori a intervenit decesul inculpatului;
6. când, în mod greșit, inculpatul a fost achitat pentru motivul ca fapta săvârșită de el nu este prevăzută de legea penală sau când, în mod greșit, s-a dispus încetarea procesului penal pentru motivul ca exista autoritate de lucru judecat sau o cauză de înlăturare a răspunderii penale ori ca a intervenit decesul inculpatului;
7. când faptei săvârșite i s-a dat o greșită încadrare juridică;
- 7^A. când hotărârea este contrară legii sau când prin hotărâre s-a făcut o greșită aplicare a legii de natura să influențeze soluția procesului;
8. când s-a comis o eroare gravă de fapt;
9. când judecătorii de fond au comis un exces de putere, în sensul că au trecut în domeniul altei puteri constituite în stat.

II. Cazurile în care recursul poate fi declarat numai în favoarea condamnatului:

1. nu au fost respectate dispozițiile privind competența după materie sau după calitatea persoanei;
2. instanța nu a fost sesizată legal;
3. instanța nu a fost compusă potrivit legii ori s-au încălcat prevederile [art. 292](#) alin. 2 sau a existat un caz de incompatibilitate;
4. ședința de judecată nu a fost publică, în afară de cazurile când legea prevede altfel;
5. judecata a avut loc fără participarea procurorului sau a inculpatului, când aceasta era obligatorie, potrivit legii;
- 5^A. judecata a avut loc fără citarea legală a părților sau cu procedura de citare neîndeplinită;
6. judecata a avut loc în lipsa aparatorului, când prezenta acestuia era obligatorie;
7. judecata s-a făcut fără efectuarea anchetei sociale, în cauzele cu infractori minori;

8. când nu a fost efectuată expertiza psihiatrică a inculpatului în cazurile și în condițiile prevăzute în [art. 117](#) alin. 1 și 2;

9. instanța a admis o cale de atac neprevăzută de lege sau introdusă tardiv.

Hotărârile definitive, altele decât cele prevăzute în alin. 1, pot fi atacate cu recurs în anulare numai dacă sunt contrare legii.

Instanța, soluționând recursul în anulare, verifică hotărârile atacate sub aspectul tuturor motivelor de casare prevăzute în alineatele precedente, punându-le în prealabil în discuția părților.

Termenul de declarare

Articolul 411

Recursul în anulare în favoarea celui condamnat poate fi declarat oricând, chiar după moartea acestuia, cu privire la latura penală, iar cu privire la latura civilă, numai dacă soluționarea acesteia se răsfrânge asupra laturii penale.

Dispozițiile alineatului precedent se aplică și în cazul când recursul în anulare se face în favoarea persoanei față de care s-a încetat procesul penal.

În celelalte cazuri, recursul în anulare poate fi declarat numai în termen de un an de la data când hotărârea atacată a rămas definitivă.

Instanțele de judecată sunt obligate ca în termen de 10 zile de la primirea cererii parchetului să trimită spre examinare dosarele în care hotărârile sunt definitive sau, după caz, să comunice, în același termen, situația judiciară a acestora.

Suspendarea executării

Articolul 412

Procurorul general poate dispune suspendarea executării hotărârii înainte de introducerea recursului în anulare.

După sesizarea Curții Supreme de Justiție, aceasta poate dispune suspendarea executării hotărârii atacate sau să revină asupra suspendării acordate.

Dispozițiile prezentului articol se aplică și în cazul în care cel condamnat a început executarea pedepsei.

Aducerea la îndeplinire a dispozițiilor de suspendare a executării hotărârii se face prin instanța de executare.

Extinderea recursului în anulare

Articolul 412¹

Judecând recursul în anulare, instanța examinează cauza prin extindere și cu privire la părțile la care acesta nu se referă, putând hotărî și în privința lor, fără a crea acestor părți o situație mai grea.

Citarea părților

Articolul 413

La judecarea recursului în anulare, declarat în defavoarea condamnatului, a celui achitat sau față de care s-a încetat procesul penal, părțile se citează. Dacă recursul este declarat în favoarea condamnatului, părțile se citează când Curtea Supremă de Justiție considera necesar, precum și în cazul când s-ar putea modifica despăgubirile civile.

Părțile prezente la judecarea recursului în anulare au dreptul la cuvânt, chiar dacă nu au fost citate.

Retragerea recursului în anulare

Articolul 414

Până la închiderea dezbaterilor, procurorul general poate retrage recursul în anulare.

Retragerea recursului în anulare trebuie motivată.

Motivarea, judecarea și soluționarea recursului în anulare

Articolul 414¹

Motivarea, judecarea și soluționarea recursului în anulare se fac potrivit dispozițiilor din capitolul III, secțiunea II, care se aplică în mod corespunzător și se completează cu dispozițiile din această secțiune.

Când condamnatul se găsește în curs de executare a pedepsei, Curtea Supremă de Justiție, admitând recursul în anulare și pronunțând casarea cu trimitere, dispune asupra stării de libertate a acestuia.

Când recursul în anulare este făcut în favoarea unui condamnat decedat, sau când, după introducerea recursului în anulare, condamnatul în favoarea căruia a fost făcut recursul a decedat, prin derogare de la dispozițiile [art. 10 alin. 1 lit. g](#)) recursul va fi judecat, iar în caz de admitere, Curtea Supremă de Justiție, pe baza lucrărilor din dosar, sau instanța de trimitere, când a fost necesară completarea probelor, va hotărî potrivit dispozițiilor din [art. 13](#) alin. 2 și 3, care se aplică în mod corespunzător.

Recursul în interesul legii

Articolul 414²

Procurorul general, direct, sau ministrul justiției, prin intermediul procurorului general, are dreptul, pentru a asigura interpretarea și aplicarea unitară a legilor penale și de procedura penală pe întreg teritoriul țării, să ceară Curții Supreme de Justiție să se pronunțe asupra chestiunilor de drept care au primit o soluționare diferită din partea instanțelor de recurs.

Deciziile prin care se soluționează sesizările se pronunța de Secțiunile Unite și se aduc la cunoștința instanțelor de Justiție.

Soluțiile se pronunța numai în interesul legii, nu au efect asupra hotărârilor judecătorești examinate și nici cu privire la situația părților din acele procese.

Titlul III

EXECUTAREA HOTĂRÎRILOR PENALE

Capitolul 1

DISPOZIȚII GENERALE

Hotărâri executorii

Articolul 415

Hotărârile instanțelor penale devin executorii la data când au rămas definitive.

Hotărârile nedefinitive sunt executorii atunci când legea dispune aceasta.

Rămânerea definitivă a hotărârii primei instanțe

Articolul 416

Hotărârile primei instanțe rămân definitive:

1. la data pronunțării, când hotărârea nu este supusă apelului și nici recursului;
2. la data expirării termenului de apel:
 - a) când nu s-a declarat apel în termen;
 - b) când apelul declarat a fost retras înăuntrul termenului;
3. la data retragerii apelului, dacă aceasta s-a produs după expirarea termenului de apel;
4. la data expirării termenului de recurs în cazul hotărârilor nesupuse apelului sau dacă apelul a fost respins:
 - a) când nu s-a declarat recurs în termen;
 - b) când recursul declarat a fost retras înăuntrul termenului;
5. la data retragerii recursului declarat împotriva hotărârilor menționate la pct. 4, dacă aceasta s-a produs după expirarea termenului de recurs;
6. la data pronunțării hotărârii prin care s-a respins recursul declarat împotriva hotărârilor menționate la pct. 4.

Rămânerea definitivă a hotărârii instanței de apel

Articolul 416¹

Hotărârile instanței de apel rămân definitive:

1. la data expirării termenului de recurs:
 - a) când apelul a fost admis fără trimitere pentru rejudecare și nu s-a declarat recurs în termen;
 - b) când recursul declarat împotriva hotărârii menționate la lit. a) a fost retras înăuntrul termenului;
2. la data retragerii recursului declarat împotriva hotărârii menționate la lit. a), dacă aceasta s-a produs după expirarea termenului de recurs;
3. la data pronunțării hotărârii prin care s-a respins recursul declarat împotriva hotărârii menționate la lit. a).

Rămânerea definitivă a hotărârii instanței de recurs

Articolul 417

Hotărârea instanței de recurs rămâne definitivă la data pronunțării acesteia când:

- a) recursul a fost admis și procesul a luat sfârșit în fața instanței de recurs, fără rejudecare;
- b) cauza a fost rejudecată de către instanța de recurs, după admiterea recursului;
- c) cuprinde obligarea la plata cheltuielilor judiciare, în cazul respingerii recursului.

Instanța de executare

Articolul 418

Hotărârea instanței penale, rămasă definitivă la prima instanța de judecată, la instanța de apel sau la instanța de recurs, se pune în executare de către prima instanța de judecată.

Hotărârile pronunțate în prima instanța de către Curtea Supremă de Justiție se pun în executare, după caz, de Tribunalul Municipiului București sau de tribunalul militar teritorial cu sediul în București.

Când hotărârea rămâne definitivă în fața instanței ierarhic superioare, aceasta trimite de îndată instanței de executare un extras din acea hotărâre, cu datele necesare punerii în executare.

Dispozițiile alineatelor precedente sunt aplicabile și în cazul hotărârilor nedefinitive, dar executorii.

Judecătorul delegat cu executarea

Articolul 419

Instanța de executare delegă pe unul din judecătorii săi, pentru efectuarea punerii în executare.

Dacă cu prilejul punerii în executare a hotărârii sau în cursul executării se ivește vreo nelămurire sau împiedicare, judecătorul delegat poate sesiza instanța de executare, care va proceda potrivit dispozițiilor [art. 460](#)

Capitolul 2 PUNEREA ÎN EXECUTARE A HOTĂRÎRILOR

Secțiunea I

Punerea în executare a pedepselor principale

Punerea în executare a pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață

Articolul 420

Pedeapsa închisorii și pedeapsa detențiunii pe viață se pun în executare prin emiterea mandatului de executare. Mandatul de executare se emite de instanța de executare, se întocmește în trei exemplare și cuprinde: denumirea instanței care a emis mandatul, data emiterii, datele privitoare la persoana condamnatului prevăzute în [art. 70](#), numărul și data hotărârii care se execută și denumirea instanței care a pronunțat-o, pedeapsa pronunțată și textul de lege aplicat, timpul reținerii și arestării preventive care s-a dedus din durata pedepsei, mențiunea dacă cel condamnat este recidivist, ordinul de arestare și de deținere, semnatura președintelui, precum și ștampila acelei instanțe.

Trimiterea spre executare a mandatului

Articolul 421

Pentru aducerea la îndeplinire a mandatului de executare emis se trimit două exemplare, după caz, organului de poliție, comandantului locului de deținere când condamnatul este arestat, sau comandantului unității militare unde face serviciul militar cel condamnat.

Executarea mandatului

Articolul 422

Pe baza mandatului de executare organul de poliție procedează la arestarea condamnatului. Celui arestat i se înmânează un exemplar al mandatului și este dus la locul de deținere cel mai apropiat, unde organul de poliție predă celălalt exemplar al mandatului de executare.

Dispozițiile [art. 161](#) sunt aplicabile în mod corespunzător, obligația de încunoștințare revenind organului de poliție.

Dacă persoana împotriva căreia s-a emis mandatul nu este găsită, organul de poliție constata aceasta printr-un proces-verbal și ia măsuri pentru darea în urmărire. Un exemplar de pe procesul-verbal împreună cu un exemplar al mandatului de executare se trimit instanței care a emis mandatul.

Comandantul unității militare, primind mandatul de executare, înmânează un exemplar condamnatului și ia măsuri pentru trimiterea acestuia la locul de executare a pedepsei.

Când condamnatul se afla arestat, un exemplar al mandatului de executare i se înmânează de către comandantul locului de deținere.

Comandantul locului de deținere consemnează într-un proces-verbal data de la care condamnatul a început executarea pedepsei.

O copie de pe procesul-verbal se trimite instanței de executare.

Punerea în executare a pedepsei închisorii cu executarea la locul de muncă

Articolul 422¹

Pedeapsa închisorii cu executarea la locul de muncă se pune în executare prin emiterea mandatului de executare. Mandatul se emite de instanța de executare, se întocmește în 4 exemplare și cuprinde, pe lângă mențiunile prevăzute în [art. 420](#), care se aplică în mod corespunzător, și următoarele date: denumirea, sediul unității unde se execută pedeapsa, dispoziția de executare a pedepsei către conducerea unității și de reținere și vărsare la bugetul de stat a cotei prevăzute de lege.

Trimiterea spre executare a mandatului și a dispozitivului hotărârii

Articolul 422²

Pentru aducerea la îndeplinire a mandatului de executare emis, se trimite câte un exemplar unității unde se va executa pedeapsa, condamnatului și organului de poliție din localitatea în care își are sediul unitatea.

O copie de pe dispozitivul hotărârii se trimite de instanța de executare consiliului local în a cărui rază teritorială își are domiciliul condamnatul.

Obiecții privind identitatea

Articolul 423

Dacă persoana față de care se efectuează executarea mandatului ridică obiecții în ce privește identitatea, se procedează potrivit dispozițiilor [art. 153](#), care se aplică în mod corespunzător.

Articolul 424

Abrogat.

Punerea în executare a amenzii penale

Articolul 425

Persoana condamnată la pedeapsa amenzii este obligată să depună recapisă de plată integrală a amenzii la instanța de executare, în termen de 3 luni de la rămânerea definitivă a hotărârii.

Când cel condamnat se găsește în imposibilitate de a achita integral amenda în termenul prevăzut în alineatul precedent, instanța de executare, la cererea condamnatului, poate dispune eșalonarea plății amenzii, pe cel mult 2 ani în rate lunare.

În caz de neîndeplinire a obligației în termenul arătat în alin. 1 sau de neplata a unei rate, instanța de executare procedează la punerea în executare a amenzii după cum urmează:

a) în cazul când cel condamnat este salariat, membru cooperativ sau realizează alte venituri din munca, ori este pensionar, comunică unității care face plata salariului sau a oricărui venit din munca ori organului care dispune efectuarea plății pensiei, cuantumul amenzii de executat, precum și dispoziția de a efectua reținerile în contul amenzii și a le vărsa la bugetul de stat;

b) în cazul când cel condamnat nu se găsește în vreuna din situațiile prevăzute la [lit. a\)](#), comunică organului financiar al consiliului local al localității în care domiciliază condamnatul un extras de pe acea parte din dispozitiv care privește aplicarea amenzii.

Dacă în raport cu cuantumul amenzii și cu veniturile celui condamnat, în cazurile prevăzute la [lit. a\)](#), rezultă ca amenda nu poate fi achitată în întregime în termen de 2 ani, executarea acesteia se face și asupra altor bunuri ale condamnatului.

În situația prevăzută în alineatul precedent, instanța de executare comunică organului financiar al consiliului local al localității în care domiciliază condamnatul un extras de pe acea parte din dispozitiv care privește aplicarea amenzii.

Secțiunea II

Punerea în executare a pedepselor complementare

Interzicerea exercițiului unor drepturi

Articolul 426

Pedeapsa interzicerii exercițiului unor drepturi se pune în executare prin trimiterea de către instanța de executare a unei copii de pe dispozitivul hotărârii, consiliului local în a cărui rază teritorială își are domiciliul condamnatul și organului care supraveghează exercitarea acestor drepturi.

Degradarea militară

Articolul 427

Pedeapsa degradării militare se pune în executare prin trimiterea de către instanța de executare a unei copii de pe hotărâre, după caz, comandantului unității militare din care a făcut parte cel condamnat sau comandantului centrului militar în raza căruia domiciliază condamnatul.

Articolul 428

Abrogat.

Secțiunea III

Punerea în executare a măsurilor de siguranță

Obligarea la tratament medical

Articolul 429

Măsura de siguranță a obligării la tratament medical luată printr-o hotărâre definitivă se pune în executare prin comunicarea copiei de pe dispozitiv și a copiei de pe raportul medico-legal, direcției sanitare din județul pe teritoriul căruia locuiește persoana față de care s-a luat această măsură. Direcția sanitară județeană va comunica de îndată persoanei față de care s-a luat măsura obligării la tratament medical, unitatea sanitară la care urmează să i se facă tratament.

Instanța de executare comunică persoanei față de care s-a luat măsura obligării la tratament medical, ca este obligată să se prezinte de îndată la unitatea sanitară la care urmează să i se facă tratamentul, atrăgându-i-se atenția că în caz de nerespectare a măsurii luate se va dispune internarea medicală.

În cazul în care obligarea la tratament medical însoțește pedeapsa închisorii ori a detențiunii pe viață sau privește o persoană aflată în stare de deținere, comunicarea prevăzută în alin. 1 se face administrației locului de deținere.

Obligații în legătură cu tratamentul medical

Articolul 430

Unitatea sanitară la care făptuitorul a fost repartizat pentru efectuarea tratamentului medical este obligată să comunice instanței:

- a) dacă persoana obligată la tratament s-a prezentat pentru a urma tratamentul;
- b) sustragerea de la efectuarea tratamentului după prezentare;
- c) când măsura dispusă de instanța nu este sau nu mai este necesară, însă pentru înlăturarea stării de pericol pe care o prezintă persoana obligată la tratament este indicat un alt tratament;
- d) dacă pentru efectuarea tratamentului medical este necesară internarea medicală.

În cazul când unitatea sanitară nu se afla în raza teritorială a instanței care a dispus executarea, comunicarea prevăzută la [lit. b\)-d\)](#) se face judecătoriei în a cărei rază teritorială se afla unitatea sanitară.

Dispozițiile alineatelor precedente se aplică în mod corespunzător și în cazul arătat în [art. 429](#) alin. 3.

Înlocuirea tratamentului medical

Articolul 431

Primind comunicarea, instanța de executare sau instanța prevăzută în [art. 430](#) alin. 2, după ascultarea concluziilor procurorului, iar dacă considera necesar, și a celui interesat, dispune fie înlocuirea tratamentului, fie internarea medicală.

O copie de pe hotărârea definitivă a instanței prevăzute în [art. 430](#) alin. 2 se comunică instanței de executare. Internarea medicală

Articolul 432

Măsura de siguranță a internării medicale luată printr-o hotărâre definitivă se pune în executare prin comunicarea copiei de pe dispozitiv și a unei copii de pe raportul medico-legal direcției sanitare din județul pe teritoriul căruia locuiește persoana față de care s-a luat această măsură.

Obligații în legătură cu internarea medicală

Articolul 433

Direcția sanitară este obligată să efectueze internarea, încunoștințând despre această instanță de executare.

Unitatea sanitară la care s-a făcut internarea are obligația, în cazul când considera ca internarea nu mai este necesară, să încunoștințeze judecătoria în a cărei rază teritorială se găsește unitatea sanitară.

Înlocuirea sau încetarea internării medicale

Articolul 434

Judecătoria, după primirea încunoștințării prevăzute în [art. 433](#) alin. 2, ascultând concluziile procurorului, ale aparatorului și, dacă găsește necesar, și ale persoanei internate, dispune fie încetarea internării, fie înlocuirea acesteia cu măsura obligării la tratament medical.

Încetarea sau înlocuirea măsurii internării poate fi cerută și de persoana internată sau de procuror. În aceste cazuri instanța cere avizul unității sanitare unde se afla cel internat.

Dacă cel internat nu are apărător, i se asigură un avocat din oficiu.

O copie de pe hotărârea definitivă prin care s-a dispus înlocuirea sau încetarea internării medicale se comunică instanței de executare.

Măsuri de siguranță provizorii

Articolul 435

În cazul în care măsura obligării la tratament medical sau a internării medicale a fost luată în mod provizoriu în cursul urmăririi penale sau judecății, punerea în executare se face de către procuror sau de către instanța de judecată care a luat această măsură.

Dispozițiile prevăzute în [art. 430-434](#) se aplică în mod corespunzător.

Executarea altor măsuri de siguranță

Articolul 436

Măsura de siguranță a interzicerii unei funcții sau profesii și măsura de siguranță a interzicerii de a se afla în anumite localități se pun în executare prin comunicarea unei copii de pe dispozitiv organului în drept să aducă la îndeplinire aceste măsuri și să supravegheze respectarea lor.

Acest organ are îndatorirea să asigure executarea măsurii luate și să sesizeze organul de urmărire penală în caz de sustragere de la executarea măsurii de siguranță.

Măsura de siguranță a interzicerii de a se afla în anumite localități poate fi amânată sau întreruptă de organul care are îndatorirea să asigure executarea acestei măsuri, în caz de boala sau pentru orice alt motiv care justifică amânarea sau întreruperea.

Revocarea măsurilor de siguranță

Articolul 437

Persoana cu privire la care s-a luat una din măsurile prevăzute în [art. 113-116 din Codul penal](#) poate cere instanței în a carei rază teritorială locuiește, revocarea măsurii, când temeiurile care au impus luarea acesteia au încetat.

Revocarea poate fi cerută și de procuror. Soluționarea cererii se face cu citarea persoanei cu privire la care este luată măsura, ascultându-se și concluziile aparatorului și procurorului.

Dacă cel internat nu are apărător, i se asigura un avocat din oficiu.

Executarea expulzării

Articolul 438

Când prin hotărârea de condamnare la pedeapsa închisorii s-a luat măsura de siguranță a expulzării, se face mențiune în mandatul de executare a pedepsei închisorii ca la data liberării, condamnatul să fie predat organului de poliție, care va proceda la efectuarea expulzării.

Dacă măsura expulzării nu însoțește pedeapsa închisorii, comunicarea în vederea expulzării se face organului de poliție, imediat ce hotărârea a rămas definitivă.

Executarea confiscării speciale

Articolul 439

Măsura de siguranță a confiscării speciale luată prin ordonanța sau hotărâre se execută după cum urmează:

- a) lucrurile confiscate se predau organelor în drept a le prelua sau valorifica potrivit dispozițiilor legii;
- b) când s-a dispus distrugerea lucrurilor confiscate, aceasta se face în prezenta, după caz, a procurorului sau judecătorului, întocmindu-se proces-verbal care se depune la dosarul cauzei.

Secțiunea IV

Punerea în executare a dispozițiilor privind înlocuirea răspunderii penale

Înlocuirea răspunderii penale

Articolul 440

În cazul înlocuirii răspunderii penale, executarea muștrării și a muștrării cu avertisment se efectuează conform [art. 487](#), care se aplică în mod corespunzător, iar executarea amenzii se efectuează potrivit [art. 442](#) și [443](#).

Articolul 441

Abrogat.

Secțiunea IV¹

Punerea în executare a dispozițiilor prin care s-au aplicat sancțiunile prevăzute la art. 18¹ din Codul penal

Executarea sancțiunilor

Articolul 441¹

Executarea muștrării și a muștrării cu avertisment se efectuează conform [art. 487](#), care se aplică în mod corespunzător, iar executarea amenzii se efectuează potrivit [art. 442](#) și [443](#).

Secțiunea V

Punerea în executare a amenzii judiciare și a cheltuielilor judiciare avansate de stat

Amenzile judiciare

Articolul 442

Amenda judiciară se pune în executare de către organul judiciar care a aplicat-o.

Punerea în executare se face prin trimiterea unui extras de pe acea parte din dispozitiv care privește aplicarea amenzii judiciare organului care, potrivit legii, execută amenda penală.

Executarea amenzilor judiciare se face de organul arătat în alineatul precedent.

Cheltuielile judiciare avansate de stat

Articolul 443

Dispoziția din hotărârea penală privind obligarea la plata cheltuielilor judiciare avansate de stat se pune în executare potrivit [art. 442](#) alin. 2.

Când obligarea la plata cheltuielilor judiciare avansate de stat s-a dispus prin ordonanța, punerea în executare se face de procuror, aplicându-se în mod corespunzător dispozițiile [art. 442](#) alin. 2.

Executarea cheltuielilor judiciare se face de către organele care, potrivit legii, execută amenda penală.

Secțiunea VI

Punerea în executare a dispozițiilor civile din hotărâre

Restituirea lucrurilor și valorificarea celor neridicate

Articolul 444

Când prin hotărârea penală s-a dispus restituirea unor lucruri care se afla în păstrarea sau la dispoziția instanței de executare, restituirea se face de către judecătorul însărcinat cu executarea, prin remiterea acelor lucruri persoanelor în drept. În acest scop, sunt încunoștințate persoanele cărora urmează să li se restituie lucrurile.

Dacă în termen de 6 luni de la primirea încunoștințării, persoanele chemate nu se prezintă a le primi, lucrurile trec în patrimoniul statului. Instanța constata aceasta prin încheiere și dispune predarea lucrurilor organelor în drept a le prelua sau valorifica potrivit dispozițiilor legii.

Dacă restituirea lucrurilor nu s-a putut efectua, deoarece nu se cunosc persoanele cărora ar trebui să le fie restituite și nimeni nu le-a reclamat în termen de 6 luni de la rămânerea definitivă a hotărârii, sunt aplicabile în mod corespunzător dispozițiile alineatului precedent.

Când restituirea lucrurilor a fost dispusă de către procuror sau de către organul de cercetare penală, acesta procedează potrivit prevederilor din alineatele precedente.

Înscrisurile declarate false

Articolul 445

Dispoziția hotărârii penale care declara un înscris ca fiind fals în totul sau în parte se execută sau se pune în executare de către judecătorul delegat.

Când înscrisul declarat fals a fost anulat în totalitatea lui, se face mențiune despre aceasta pe fiecare pagina, iar în caz de anulare parțială, numai pe paginile care conțin falsul.

Înscrisul declarat fals rămâne la dosarul cauzei.

În cauza în care este necesar ca despre înscrisul declarat fals să se facă mențiune în scriptele unei unități dintre cele la care se referă [art. 145 din Codul penal](#), i se trimite acesteia o copie de pe hotărâre.

Instanța poate dispune, când constata existența unui interes legitim, eliberarea unei copii, cu mențiunile arătate în alin. 2, de pe înscrisul sub semnatura privată falsificat. În aceleași condiții, instanța poate dispune restituirea înscrisului oficial parțial falsificat.

Despăgubirile civile și cheltuielile judiciare

Articolul 446

Dispozițiile din hotărârea penală privitoare la despăgubirile civile și la cheltuielile judiciare cuvenite părților se execută potrivit legii civile.

Capitolul 3

ALTE DISPOZIȚII PRIVIND EXECUTAREA

Secțiunea I

Schimbări în executarea unor hotărâri

Revocarea sau anularea suspendării executării pedepsei

Articolul 447

Asupra revocării sau anulării suspendării condiționate a executării pedepsei prevăzute în art. 83 ori în art. 85 din Codul penal sau a suspendării executării pedepsei sub supraveghere prevăzută în [art. 86⁴](#) ori în [art. 86⁵ din Codul penal](#) se pronunță, din oficiu sau la sesizarea procurorului, instanța care judeca ori a judecat în prima instanță infracțiunea ce ar putea atrage revocarea sau anularea.

Dacă până la expirarea termenului de încercare nu au fost respectate obligațiile civile prevăzute în [art. 84](#) sau cele prevăzute în [art. 86⁴ alin. 1 din Codul penal](#), partea interesată sau procurorul sesizează instanța care a pronunțat în prima instanță suspendarea, în vederea revocării suspendării executării pedepsei.

Revocarea sau anularea executării pedepsei la locul de muncă

Articolul 447¹

Revocarea sau anularea executării pedepsei la locul de muncă, în cazurile prevăzute în [art. 86⁹](#) și [86¹⁰ din Codul penal](#), se dispune, după caz, de către instanța de executare sau de către instanța corespunzătoare în a carei rază teritorială se afla unitatea unde se execută pedeapsa, ori de către instanța care judeca sau a judecat în prima instanță infracțiunea ce ar putea atrage revocarea sau anularea. Sesizarea instanței se face din oficiu, de către procuror, de unitate sau de organul poliției. În cazul prevăzut în [art. 86⁹](#) alin. 4, instanța poate fi sesizată și de către cel condamnat.

Înlocuirea pedepsei detențiunii pe viață

Articolul 448

Înlocuirea pedepsei detențiunii pe viață cu pedeapsa închisorii se dispune, din oficiu sau la cererea procurorului ori a celui condamnat, de către instanța de executare, iar dacă cel condamnat se afla în stare de deținere, de către instanța corespunzătoare în a carei raza teritorială se afla locul de deținere.

Hotărârea de înlocuire, rămasă definitivă, se pune în executare potrivit dispozițiilor [art. 420-423](#).

Alte modificări de pedepse

Articolul 449

Pedeapsa pronunțată poate fi modificată, dacă la punerea în executare a hotărârii sau în cursul executării pedepsei se constata, pe baza unei alte hotărâri definitive, existența vreuneia dintre următoarele situații:

- a) concursul de infracțiuni;
- b) recidiva;
- c) acte care intră în conținutul aceleiași infracțiuni.

Instanța competență să dispună asupra modificării pedepsei este instanța de executare a ultimei hotărâri sau, în cazul când cel condamnat se afla în stare de deținere ori în executarea pedepsei la locul de muncă, instanța corespunzătoare în a carei raza teritorială se afla locul de deținere sau, după caz, unitatea unde se executa pedeapsa.

Sesizarea instanței se face din oficiu, la cererea procurorului ori a celui condamnat.

Înlocuirea pedepsei amenzii

Articolul 449¹

Înlocuirea pedepsei amenzii în cazul prevăzut în [art. 63¹ din Codul penal](#) se dispune de instanța de executare.

Sesizarea instanței se face din oficiu sau de către organul care, potrivit legii, executa amenda.

Liberarea condiționată

Articolul 450

Liberarea condiționată se dispune, la cererea sau la propunerea făcută potrivit dispozițiilor legii privind executarea pedepselor, de către judecătoria în a carei raza teritorială se afla locul de deținere, iar în cazul prevăzut în art. 62 alin 3 din Codul penal, de către tribunalul militar în a cărui raza teritorială se afla închisoarea militară.

Când instanța constata că nu sunt îndeplinite condițiile pentru acordarea liberării condiționate, prin hotărârea de respingere fixează termenul după expirarea căruia propunerea sau cererea va putea fi reînnoită, termen care nu poate fi mai mare de un an.

Instanțele prevăzute în alin. 1 se pronunță și asupra revocării liberării condiționate, în cazul când instanța care a judecat pe condamnat pentru o altă infracțiune nu s-a pronunțat în aceasta privință.

Termenul de apel și cel de recurs sunt de 3 zile. Apelul și recursul declarate de procuror sunt suspensive de executare.

Instanța în fața căreia hotărârea a rămas definitivă este obligată să comunice locului de deținere copie de pe dispozitivul prin care s-a dispus revocarea liberării condiționate.

Încetarea executării pedepsei la locul de muncă

Articolul 450¹

Încetarea executării pedepsei la locul de muncă se dispune de judecătoria în a carei raza teritorială se afla unitatea unde condamnatul executa pedeapsa.

Dispozițiile [art. 450](#) alin. 2, 3 și 4 se aplică în mod corespunzător.

Instanța în fața căreia hotărârea a rămas definitivă este obligată să comunice unității unde se executa pedeapsa, precum și organului de poliție din localitatea în care își are sediul unitatea, copie de pe dispozitivul prin care s-a dispus încetarea executării pedepsei.

Înlocuirea executării pedepsei pentru militari

Articolul 451

Înlocuirea executării pedepsei închisorii cu executarea în închisoare militară, în cazul condamnaților care au devenit militari în termen în cursul judecății la o instanță civilă, precum și pentru cei care au devenit militari în termen după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare, se dispune de către tribunalul militar în a cărui raza teritorială se găsește unitatea militară din care face parte cel condamnat, la sesizarea comandantului.

Înlocuirea executării pedepsei închisorii într-o închisoare militară, cu executarea într-un loc de deținere, în cazul condamnaților care au fost trecuți în rezerva înainte de începerea executării pedepsei, se dispune de către instanța prevăzută la alineatul precedent, din oficiu sau la sesizarea comandantului unității militare din care făcea parte cel condamnat.

Reducerea pedepsei pentru militari

Articolul 452

Reducerea pedepsei ce se executa în închisoare militară în cazul și în condițiile prevăzute în [art. 62 alin. 2 din Codul penal](#) se face la sesizarea comandantului acelei închisori.

Instanța competența sa reducă pedeapsa este tribunalul militar în a cărei raza teritorială se afla închisoarea militară.

Secțiunea II

Amânarea executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață

Cazurile de amânare

Articolul 453

Executarea pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață poate fi amânată în următoarele cazuri:

- a)** când se constata pe baza unei expertize medico-legale ca cel condamnat suferă de o boala care îl pune în imposibilitate de a executa pedeapsa. În acest caz, executarea pedepsei se amina până când condamnatul se va găsi în situația de a putea executa pedeapsa;
- b)** când o condamnată este gravida sau are un copil mai mic de un an. În aceste cazuri, executarea pedepsei se amina până la încetarea cauzei care a determinat amânarea;
- c)** când din cauza unor împrejurări speciale executarea imediată a pedepsei ar avea consecințe grave pentru condamnat, familie sau unitatea la care lucrează. În acest caz, executarea poate fi amânată cel mult 3 luni și numai o singură dată.

Cererea de amânare a executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață poate fi făcută de procuror, de condamnat, de persoanele arătate în [art. 362](#) alineatul ultim, iar în cazul de la [lit. c\)](#) din prezentul articol, și de către conducerea unității la care lucrează condamnatul.

Dispozițiile prezentului articol se aplică și în cazul celui condamnat la executarea pedepsei la locul de muncă. În situația prevăzută la [lit. b\)](#), executarea pedepsei poate fi amânată pe perioada stabilită de normele legale cu privire la concediul ce se acordă salariaților înainte și după naștere.

Instanța competența

Articolul 454

Instanța competența să se pronunțe asupra acordării amânării executării pedepsei este instanța de executare. Instanța de executare tine evidenta amânărilor acordate și la expirarea termenului ia măsuri pentru emiterea mandatului de executare, iar dacă mandatul a fost emis, ia măsuri pentru aducerea lui la îndeplinire.

Secțiunea III

Întreruperea executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață

Cazurile de întrerupere

Articolul 455

Executarea pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață poate fi întreruptă în cazurile și condițiile prevăzute în [art. 453](#), la cererea persoanelor arătate în alineatul 2 al aceluiași articol.

Instanța competența

Articolul 456

Instanța competența sa dispună asupra întreruperii executării pedepsei este instanța de executare sau instanța în a carei raza teritorială se afla locul de deținere sau, după caz, unitatea unde se executa pedeapsa la locul de muncă, corespunzătoare în grad instanței de executare.

Evidenta întreruperii executării pedepsei

Articolul 457

Instanța care a acordat întreruperea comunică de îndată această măsură locului de deținere sau, după caz, unității unde condamnatul executa pedeapsa și organului de poliție, iar dacă întreruperea a fost acordată de instanța în a carei raza teritorială se afla locul de deținere sau unitatea, aceasta comunică măsura luată și instanței de executare.

Instanța de executare, administrația locului de deținere și unitatea unde condamnatul executa pedeapsa țin evidenta intreruperilor acordate. Dacă la expirarea termenului de întrerupere cel condamnat la pedeapsa închisorii nu se prezintă la locul de deținere, administrația trimite de îndată o copie de pe mandatul de executare organului de poliție, în vederea executării. Pe copia mandatului de executare se menționează și cât a mai rămas de executat din durata pedepsei. Dacă, la expirarea termenului de întrerupere, cel condamnat la pedeapsa închisorii cu executare la locul de muncă nu se prezintă la unitate, aceasta înștiințează de îndată instanța de executare.

Administrația locului de deținere sau unitatea comunică instanței de executare data la care a reinceput executarea pedepsei.

Timpul cât executarea a fost întreruptă nu se socotește în executarea pedepsei.

Secțiunea IV

Înlăturarea sau modificarea pedepsei

Intervenirea unei legi penale noi

Articolul 458

Când după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare intervine o lege ce nu mai prevede că infracțiune fapta pentru care s-a pronunțat condamnarea, ori o lege care prevede o pedeapsă mai ușoară decât cea care se executa ori urmează a se executa, instanța ia măsuri pentru aducerea la îndeplinire, după caz, a dispozițiilor [art. 12, 14 și 15 din Codul penal](#).

Aplicarea dispozițiilor din alineatul precedent se face din oficiu sau la cererea procurorului ori a celui condamnat, de către instanța de executare, iar dacă cel condamnat se afla în executarea pedepsei, de către instanța corespunzătoare în grad în a carei raza teritorială se afla locul de deținere sau unitatea unde condamnatul executa pedeapsa la locul de muncă.

Amnistia și grațierea

Articolul 459

Aplicarea amnistiei, când intervine după rămânerea definitivă a hotărârii, precum și aplicarea grațierii se fac de către un judecător de la instanța de executare, iar dacă cel condamnat se afla în executarea pedepsei, de către un judecător de la instanța corespunzătoare în a carei raza teritorială se afla locul de deținere sau unitatea unde se executa pedeapsa la locul de muncă.

Capitolul 4

DISPOZIȚII COMUNE

Procedura la instanța de executare

Articolul 460

Când rezolvarea situațiilor reglementate în prezentul titlu este data în competența instanței de executare, președintele dispune citarea părților interesate și ia măsuri pentru desemnarea unui apărător din oficiu, în cazurile prevăzute în [art. 171](#).

Condamnatul arestat este adus la judecata numai în cazul când i s-ar putea agrava situația sau când instanța considera necesară prezenta acestuia.

Participarea procurorului este obligatorie.

După concluziile procurorului și ascultarea părților, instanța se pronunță prin sentință.

Dispozițiile cuprinse în partea specială, titlul II, care nu sunt contrare dispozițiilor din acest capitol, se aplică în mod corespunzător.

Dispozițiile alineatelor precedente se aplică și în cazul în care rezolvarea uneia din situațiile reglementate în prezentul titlu este data în competența instanței în a carei raza teritorială se afla locul de deținere sau unitatea unde cel condamnat executa pedeapsa. Soluția se comunică instanței de executare.

Contestația la executare

Articolul 461

Contestația contra executării hotărârii penale se poate face în următoarele cazuri:

- a)** când s-a pus în executare o hotărâre care nu era definitivă;
- b)** când executarea este îndreptată împotriva altei persoane decât cea prevăzută în hotărârea de condamnare;
- c)** când se ivește vreo nelămurire cu privire la hotărârea care se executa sau vreo împiedicare la executare;
- d)** când se invocă amnistia, prescripția, grațierea sau orice alta cauză de stingere ori de micșorare a pedepsei, precum și orice alt incident ivit în cursul executării.

În cazurile prevăzute la [lit. a\), b\) și d\)](#) contestația se face, după caz, la instanța prevăzută în alin. 1 sau 6 al [art. 460](#), iar în cazul prevăzut la [lit. c\)](#), la instanța care a pronunțat hotărârea ce se executa.

Contestația împotriva actelor de executare privind confiscarea averii se soluționează de instanța civilă, potrivit legii civile.

Rezolvarea contestației

Articolul 462

Procedura de rezolvare a contestației la executare este cea prevăzută în [art. 460](#).

În cazul arătat în [art. 461 lit. d\)](#), dacă din hotărârea pusă în executare nu rezultă datele și situațiile de existență cărora depinde soluționarea contestației, constatarea acestora se face de către instanța competentă să judece contestația.

Contestația privitoare la dispozițiile civile

Articolul 463

Contestația privitoare la executarea dispozițiilor civile ale hotărârii se face, în cazurile prevăzute în [art. 461 lit. a\)](#) și [b\)](#), la instanța de executare prevăzută în [art. 460](#), iar în cazul prevăzut în [art. 461 lit. c\)](#) la instanța care a pronunțat hotărârea ce se execută.

Procedura de rezolvare a acestei contestații este cea prevăzută în [art. 460](#) alin. 1 și 2.

Contestația împotriva actelor de executare se soluționează de către instanța civilă potrivit legii civile.

Contestația privitoare la amenzile judiciare

Articolul 464

Contestația contra executării amenzilor judiciare se soluționează de către instanța care le-a pus în executare.

Titlul IV PROCEDURI SPECIALE

Capitolul 1

URMĂRIREA ȘI JUDECAREA UNOR INFRAACȚIUNI FLAGRANTE

Infraacțiunea flagrantă

Articolul 465

Este flagrantă infraacțiunea descoperită în momentul săvârșirii sau imediat după savîrsire.

Este de asemenea considerată flagrantă și infraacțiunea al cărei făptuitor, imediat după savîrsire, este urmărit de persoana vătămată, de martorii oculari sau de strigatul public, ori este surprins aproape de locul comiterii infraacțiunii cu arme, instrumente sau orice alte obiecte de natura a-l presupune participant la infraacțiune.

În cazurile de mai sus, orice persoană are dreptul să prindă pe făptuitor și să-l conducă înaintea autorității.

Cazuri de aplicare a procedurii speciale

Articolul 466

Infraacțiunile flagrante pedepsite prin lege cu închisoare mai mare de 3 luni și de cel mult 5 ani, precum și formele agravate ale acestor infraacțiuni, săvârșite în municipii sau orașe, în mijloace de transport în comun, bălciuri, târguri, porturi, aeroporturi sau gări, chiar dacă nu aparțin unităților teritoriale arătate mai sus, precum și în orice loc aglomerat, se urmăresc și se judecă potrivit dispozițiilor prevăzute în acest capitol, care se completează cu dispozițiile din prezentul cod.

Constatarea infraacțiunii

Articolul 467

Organul de urmărire penală sesizat întocmește un proces-verbal, în care consemnează cele constatate cu privire la fapta săvârșită. În procesul-verbal consemnează de asemenea declarațiile învinuitului și ale celorlalte persoane ascultate.

Dacă este cazul, organul de urmărire penală stringe și alte probe.

Procesul-verbal se citește învinuitului, precum și persoanelor care au fost ascultate, cărora li se atrage atenția că pot completa declarațiile sau că pot face obiecții cu privire la acestea.

Procesul-verbal se semnează de organul de urmărire penală, de învinuit și de persoanele ascultate.

Reținerea și arestarea învinuitului sau a inculpatului

Articolul 468

Învinuitul este reținut. Reținerea durează 24 de ore. La sesizarea organului de cercetare sau din oficiu, procurorul poate emite mandat de arestare a învinuitului.

Dacă procurorul apreciază că sunt suficiente dovezi pentru punerea în mișcare a acțiunii penale, da rechizitoriu prin care pune în mișcare acțiunea penală și dispune trimiterea în judecata, emitind totodată mandat de arestare a inculpatului.

Continuarea cercetării după restituire

Articolul 469

În cazul când procurorul a emis mandat de arestare a învinuitului și a restituit cauza, organul de cercetare este obligat să continue cercetarea și să înainteze dosarul procurorului o dată cu învinuitul, cel mai târziu în 3 zile de la arestarea acestuia.

În cazul când nu s-a putut efectua complet cercetarea în termenul arătat în alineatul precedent, continuarea cercetării penale se face potrivit dispozițiilor procedurii obișnuite.

Verificarea lucrărilor de cercetare penală

Articolul 470

Procurorul, primind dosarul, procedează la verificarea lucrărilor urmăririi penale și se pronunță în cel mult 2 zile de la primire, putând dispune trimiterea în judecata, scoaterea de sub urmărire sau încetarea urmăririi penale, potrivit [art. 262](#), ori restituirea cauzei potrivit [art. 265](#).

Când procurorul dispune trimiterea în judecată, întocmește rechizitoriu, emite împotriva inculpatului mandat de arestare și înaintează de îndată instanței de judecată dosarul cauzei.

Dacă procurorul restituie cauza pentru completarea sau refacerea urmăririi penale, urmărirea se efectuează potrivit procedurii obișnuite. Dispozițiile [art. 267](#) și [268](#) se aplică în mod corespunzător.

Instanța competența

Articolul 471

Competența de judecată în cauzele privitoare la infracțiunile flagrante prevăzute în [art. 466](#) este cea obișnuită.

Pentru municipiile împărțite în sectoare, ministrul justiției poate desemna una sau mai multe judecătoria care să judece aceste cauze.

Măsuri pregătitoare

Articolul 472

Președintele instanței fixează termenul de judecată, care nu poate depăși 5 zile de la data primirii dosarului, dispunând totodată aducerea cu mandat a martorilor.

Inculpatul este adus la judecată. Celelalte părți nu se citează.

Participarea procurorului la judecată este obligatorie.

Instanța verifică dacă în cauza sunt întrunite condițiile prevăzute în [articolul 466](#).

Când instanța constata că în cauza nu sunt întrunite aceste condiții, judecata se face potrivit procedurii obișnuite.

Judecata în prima instanță

Articolul 473

Instanța procedează la judecarea cauzei ascultând pe inculpat, martorii prezenți, precum și persoana vătămată dacă este de față. Judecata se face pe baza acestor declarații și a lucrărilor din dosar.

Instanța poate dispune, din oficiu sau la cerere, administrarea de probe noi, în care scop ia măsurile corespunzătoare, pe care le aduce la îndeplinire în mod direct sau prin organele de poliție.

Pentru administrarea probelor instanța poate acorda termene care în total nu trebuie să depășească 10 zile.

Măsuri cu privire la starea de libertate

Articolul 474

Când instanța se desesizează pentru incompetența sau reține cauza pentru a fi judecată potrivit procedurii obișnuite, ori amina judecarea cauzei potrivit [art. 473](#) alin. ultim, trebuie să dispună asupra stării de libertate a inculpatului.

Hotărârea instanței

Articolul 475

Instanța este obligată să se pronunțe asupra cauzei în aceeași zi în care s-au încheiat dezbaterile, sau cel mai târziu în următoarele 2 zile.

Inculpatul aflat în stare de deținere este adus la pronunțare.

Hotărârea trebuie redactată în cel mult 24 de ore.

Când inculpatul a fost pus anterior în libertate, dacă instanța pronunța pedeapsa închisorii, poate dispune arestarea acestuia.

Instanța este obligată a dispune punerea în libertate a inculpatului arestat, în cazurile prevăzute în [art. 350](#) alin. 2 și 3, care se aplică în mod corespunzător.

Acțiunea civilă

Articolul 476

Instanța examinează acțiunea civilă numai dacă persoana vătămată este prezentă și se constituie parte civilă, iar pretențiile acesteia pot fi soluționate fără amânarea judecății.

Dacă persoana vătămată este o unitate dintre cele la care se referă art. 145 din Codul penal ori o persoană lipsită de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă, instanța examinează acțiunea civilă chiar în lipsa acestora și chiar dacă nu s-au constituit parte civilă, iar soluționarea acțiunii civile nu duce la amânarea cauzei.

Dacă nu sunt întrunite condițiile alineatelor precedente, instanța rezerva soluționarea acțiunii pe calea unei acțiuni separate, care este scutită de taxe de timbru.

Apelul și recursul

Articolul 477

Termenul de apel și cel de recurs sunt de 3 zile de la pronunțare.

Dosarul cauzei se înaintează instanței de apel sau, după caz, instanței de recurs în următoarele 24 de ore de la declararea apelului ori a recursului.

Judecarea în apel și în recurs se face de urgență.

Cazul infracțiunilor concurente, indivizibile sau conexe

Articolul 478

În caz de concurs de infracțiuni, când procedura prevăzută în prezentul capitol se aplică numai unora dintre infracțiunile concurente, se procedează la disjungere, urmărirea și judecarea infracțiunilor facindu-se separat. În caz de indivizibilitate sau conexitate, dacă procedura prevăzută în prezentul capitol se aplică numai unora dintre fapte ori unora dintre infractori, iar disjungerea nu este posibilă, urmărirea și judecata se fac potrivit procedurii obișnuite.

Cazuri când se aplică procedura specială

Articolul 479

Procedura prevăzută în prezentul capitol nu se aplică infracțiunilor săvârșite de minori.

În cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale se face numai la plîngerea prealabilă a persoanei vătămate, dacă acestea sunt flagrante și săvârșite în condițiile prevăzute în [art. 466](#), constatarea săvârșirii lor este obligatorie și se face potrivit [art. 467](#). Procedura de urmărire și judecare prevăzută în acest capitol se aplică numai în cazul infracțiunilor arătate în [art. 279 alin. 2 lit. b\) și c\)](#) și dacă persoana vătămată a introdus în termen de 24 de ore de la săvârșirea infracțiunii flagrante plîngerea prealabilă la organul de urmărire penală. În acest scop, persoana vătămată este chemată și întrebata de organul de urmărire penală dacă înțelege să facă plîngere în termenul mai sus arătat.

Capitolul 2

PROCEDURA ÎN CAUZELE CU INFRACTORI MINORI

Dispoziții generale

Articolul 480

Urmărirea și judecarea infracțiunilor săvârșite de minori, precum și punerea în executare a hotărîrilor privitoare la aceștia, se fac potrivit procedurii obișnuite, cu completările și derogările din prezentul capitol.

Persoanele chemate la organul de urmărire

Articolul 481

Când invinuitul sau inculpatul este un minor ce nu a împlinit 16 ani, la orice ascultare sau confruntare a minorului, dacă organul de urmărire penală considera necesar, citeaza pe delegatul autorității tutelare, precum și pe părinți, iar când este cazul, pe tutore, curator sau persoana în îngrijirea ori supravegherea căreia se afla minorul.

Citarea persoanelor prevăzute în alineatul precedent este obligatorie la efectuarea prezentării materialului de urmărire penală.

Neprezentarea persoanelor legal citate la efectuarea actelor arătate în alin. 1 și 2 nu împiedică efectuarea acelor acte.

Obligativitatea anchetei sociale

Articolul 482

În cauzele cu infractori minori, organul de urmărire penală sau instanța de judecată are obligația să dispună efectuarea anchetei sociale.

Ancheta socială constă în stringerea de date cu privire la purtarea pe care minorul o are în mod obișnuit, la starea fizică și mintală a acestuia, la antecedentele sale, la condițiile în care a fost crescut și în care a trăit, la modul în care părinții, tutorele sau persoana în îngrijirea căreia se afla minorul își îndeplinesc îndatoririle lor față de acesta și în general cu privire la orice elemente care pot servi la luarea unei măsuri sau la aplicarea unei sancțiuni față de minor.

Ancheta socială se efectuează de către persoane desemnate de către autoritatea tutelară a consiliului local în a cărui rază teritorială domiciliază minorul.

Compunerea instanței

Articolul 483

Cauzele în care inculpatul este minor se judecă potrivit regulilor de competență obișnuită, de judecători desemnați de către ministrul justiției.

Instanța compusă potrivit dispozițiilor alineatului precedent rămâne competența să judece și face aplicarea dispozițiilor procedurale speciale privitoare la minori, chiar dacă între timp inculpatul a împlinit vârsta de 18 ani.

Inculpatul care a săvîrșit infracțiunea în timpul când era minor este judecat potrivit procedurii obișnuite, dacă la data sesizării instanței împlinise vârsta de 18 ani.

Persoane chemate la judecarea minorilor

Articolul 484

Judecarea cauzei privind o infracțiune săvârșită de un minor se face în prezenta acestuia, cu excepția cazului când minorul s-a sustras de la judecată.

La judecarea cauzei se citeaza, în afară de părți, autoritatea tutelara și părinții, iar dacă este cazul, tutorele, curatorul sau persoana în îngrijirea ori supravegherea căreia se afla minorul, precum și alte persoane a căror prezenta este considerată necesară de către instanța.

Persoanele arătate în alineatul precedent au dreptul și îndatorirea sa dea lămuriri, sa formuleze cereri și să prezinte propuneri în privința măsurilor ce ar urma să fie luate.

Neprezentarea persoanelor legal citate nu împiedica judecarea cauzei.

Desfășurarea judecării

Articolul 485

Ședința în care are loc judecarea infractorului minor se desfășoară separat de celelalte ședințe.

Ședința nu este publică. La desfășurarea judecării pot asista persoanele arătate în articolul precedent, apărătorii părților, precum și alte persoane cu încuviințarea instanței.

Când inculpatul este minor sub 16 ani, instanța după ce îl asculta poate dispune îndepărtarea lui din ședința, dacă apreciază ca cercetarea judecătorească și dezbaterile ar putea avea o influență negativă asupra minorului.

Inculpați minori cu majori

Articolul 486

Când în aceeași cauza sunt mai mulți inculpați, dintre care unii minori și alții majori, și nu este posibilă disjungerea, instanța judeca în compunerea prevăzută în [art. 483](#) și după procedura obișnuită, aplicând însă cu privire la inculpații minori dispozițiile cuprinse în acest capitol.

Executarea mustrării

Articolul 487

În cazul când s-a luat față de minor măsura educativă a mustrării, aceasta se execută de îndată, în ședința în care s-a pronunțat hotărârea.

Când din orice împrejurări măsura mustrării poate fi executată îndată după pronunțare, se fixează un termen pentru când se dispune aducerea minorului, citindu-se totodată părinții, ori dacă este cazul, tutorele sau curatorul ori persoana în îngrijirea sau supravegherea căreia se afla minorul.

Punerea în executare a libertății supravegheate

Articolul 488

Când instanța a luat față de minor măsura libertății supravegheate, această măsură se pune în executare chiar în ședința în care este pronunțată, dacă minorul și persoana sau reprezentantul instituției sau unității speciale căreia i s-a încredințat supravegherea sunt de față.

Când punerea în executare nu se poate face în aceeași ședința, se fixează un termen pentru când se dispune aducerea minorului și chemarea persoanelor prevăzute în alineatul precedent.

Revocarea și înlocuirea libertății supravegheate

Articolul 489

Revocarea măsurii libertății supravegheate pentru vreuna din cauzele prevăzute în art. 108 din Codul penal, cu excepția cazului când minorul a savîrsit din nou o infracțiune, precum și înlocuirea libertății supravegheate se dispun de instanța care a pronunțat această măsură.

Internarea minorului

Articolul 490

În cazul când s-a luat față de minor măsura educativă a internării într-un centru de reeducare, instanța poate dispune, prin aceeași hotărâre, punerea în executare de îndată a măsurii luate. Punerea în executare se face prin trimiterea unei copii de pe hotărâre organului de poliție de la locul unde se afla minorul.

Organul de poliție ia măsuri pentru internarea minorului.

Copia de pe hotărâre se predă centrului de reeducare în care minorul este internat.

Centrul de reeducare comunică instanței efectuarea internării.

Schimbări privind măsura internării

Articolul 491

Liberarea minorului dintr-un centru de reeducare înainte de a deveni major, revocarea liberării înainte de a deveni major, precum și ridicarea sau prelungirea măsurii internării într-un centru de reeducare se dispun din oficiu sau la sesizare de judecătoria sau tribunalul care a judecat în prima instanță pe minor.

Aceeași instanța este competența sa dispună ridicarea, prelungirea sau înlocuirea măsurii internării într-un institut medical-educativ.

Amânarea sau întreruperea executării măsurii internării

Articolul 491¹

Executarea măsurii educative a internării într-un centru de reeducare poate fi amânată sau întreruptă în cazurile și în condițiile prevăzute în [art. 453](#) și [455](#).

Revocarea măsurilor luate față de minor

Articolul 492

Revocarea sau menținerea măsurilor educative, precum și a măsurii liberării minorului dintr-un centru de reeducare înainte de a deveni major, sau dintr-un institut medical-educativ, când minorul a savîrsit din nou o infracțiune, se dispune de instanța competența sa judece acea infracțiune.

Dispoziții privind apelul și recursul

Articolul 493

Dispozițiile [art. 483-489](#) se aplică în mod corespunzător și la judecata în instanța de apel și de recurs, în cauzele privitoare la infracțiuni săvârșite de minori.

Capitolul 3

PROCEDURA REABILITĂRII JUDECĂTOREȘTI

Instanța competența

Articolul 494

Competența să se pronunțe asupra reabilitării judecătorești este fie instanța care a judecat în prima instanța cauza în care s-a pronunțat condamnarea pentru care se cere reabilitarea, fie instanța corespunzătoare în a carei raza teritorială domiciliază condamnatul.

Cererea de reabilitare

Articolul 495

Cererea de reabilitare judecătorească se face de condamnat, iar după moartea acestuia, de soț sau de rudele apropiate. Soțul sau rudele apropiate pot continua procedura de reabilitare pornită anterior decesului.

În cerere trebuie să se menționeze:

- a) adresa condamnatului, iar când cererea este făcută de altă persoană, adresa acesteia;
- b) condamnarea pentru care se cere reabilitarea și fapta pentru care a fost pronunțată acea condamnare;
- c) localitățile unde condamnatul a locuit și locurile de muncă pe tot intervalul de timp de la executarea pedepsei și până la introducerea cererii, iar în cazul când executarea pedepsei a fost prescristă, de la data rămânerii definitive a hotărârii și până la introducerea cererii;
- d) temeiurile cererii;
- e) indicații utile pentru identificarea dosarului și orice alte date pentru soluționarea cererii.

La cerere se anexează actele din care reiese ca sunt îndeplinite condițiile reabilitării.

Măsurile premergătoare

Articolul 496

Președintele instanței, fixind termenul pentru soluționarea cererii de reabilitare, dispune citarea petionarului și a persoanelor a căror ascultare o considera ca ar fi necesară, ia măsuri pentru aducerea dosarului în care se găsește hotărârea de condamnare și cere o copie de pe fișa cu antecedente penale ale condamnatului.

Respingerea cererii pentru lipsa condițiilor de forma

Articolul 497

Cererea de reabilitare se respinge pentru neîndeplinirea condițiilor de forma în următoarele cazuri:

- a) când a fost introdusă înainte de termenul legal;
- b) când lipsește mențiunea prevăzută în [art. 495 alin. 2 lit. a\)](#) și petionarul nu s-a prezentat la termenul de înfățișare;
- c) când lipsește vreuna din mențiunile prevăzute în [art. 495 alin. 2 lit. b\)-e\)](#) și petionarul nu a completat cererea la prima înfățișare și nici la termenul ce i s-a acordat în vederea completării.

În cazul prevăzut la [lit. a\)](#), cererea poate fi repetată după împlinirea termenului legal, iar în cazurile prevăzute la [lit. b\)](#) și [c\)](#), oricând.

Soluționarea cererii

Articolul 498

La termenul fixat instanța ascultă persoanele citate, concluziile procurorului și verifica dacă sunt îndeplinite condițiile cerute de lege pentru admiterea reabilitării. Când din materialul aflat la dosar nu rezultă date suficiente cu privire la îndeplinirea condițiilor de reabilitare, instanța dispune completarea materialului de către persoana interesată, iar dacă considera necesar, cere de la organele competente relații cu privire la comportarea celui condamnat.

Situații privind despăgubirile civile

Articolul 499

Când condamnatul sau persoana care a făcut cererea de reabilitare dovedește că nu i-a fost cu putinta sa achite despăgubirile civile și cheltuielile judiciare, instanța, apreciind împrejurările, poate dispune reabilitarea sau poate să acorde, în vederea soluționării cererii, un termen pentru a achită în întregime sau în parte suma datorată. Acest termen nu poate depăși 6 luni.

În caz de obligație solidară, instanța fixează suma ce trebuie achitată, în vederea reabilitării, de condamnat sau de urmașii săi.

Drepturile acordate părții civile prin hotărârea de condamnare nu se modifica prin hotărârea data asupra reabilitării.

Suspendarea examinării cererii

Articolul 500

Dacă înainte de soluționarea cererii de reabilitare a fost pusă în mișcare acțiunea penală pentru o alta infracțiune săvârșită de condamnat, examinarea cererii se suspenda până la soluționarea definitivă a cauzei privitoare la noua învinuire.

Apelul și recursul

Articolul 501

Hotărârea prin care instanța rezolva cererea de reabilitare este supusă apelului, iar hotărârea pronunțată de instanța de apel este supusă recursului.

Mențiuni despre reabilitare

Articolul 502

După rămânerea definitivă a hotărârii de reabilitare, instanța dispune să se facă mențiune despre aceasta pe hotărârea prin care s-a pronunțat condamnarea pentru care s-a admis reabilitarea.

Anularea reabilitării

Articolul 503

Anularea reabilitării se hotărăște la cererea procurorului, de către instanța prevăzută în [art. 494](#).

Procedura prevăzută pentru soluționarea cererii de reabilitare se aplică în mod corespunzător și pentru soluționarea cererii de anulare.

Capitolul 4

REPARAREA PAGUBEI ÎN CAZUL CONDAMNĂRII SAU AL LUĂRII UNEI MĂSURI PREVENTIVE PE NEDREPT

Cazuri care dau dreptul la reparatie

Articolul 504

Orice persoană care a fost condamnată definitiv are dreptul la repararea de către stat a pagubei suferite, dacă în urma rejudecării cauzei s-a stabilit prin hotărâre definitivă că nu a savîrsit fapta imputată ori ca acea fapta nu exista.

Are dreptul la repararea pagubei și persoana împotriva căreia s-a luat o măsură preventivă, iar ulterior, pentru motivele arătate în alineatul precedent, a fost scoasă de sub urmărire sau a fost achitată.

Nu are dreptul la repararea pagubei persoana care, în cursul urmăririi penale sau al judecății, cu intenție sau din culpa grava a stînjinit sau a încercat sa stînjenească aflarea adevărului.

Persoanelor arătate în alin. 1 și 2, care înainte de arestare erau încadrate în munca, li se calculează la vechimea în munca și timpul cît au fost arestate, iar persoanelor arătate în alin. 1 li se calculează la vechimea în munca și timpul cît au executat pedeapsa la locul de muncă.

Acțiunea pentru reparare

Articolul 505

Acțiunea pentru repararea pagubei poate fi pornită de persoana indreptatita potrivit [art. 504](#), iar după moartea acesteia poate fi continuată sau pornită de către persoanele care se aflau în întreținerea sa.

Acțiunea poate fi pornită în termen de un an de la rămânerea definitivă a hotărârii de achitare sau de la data ordonanței de scoatere de sub urmărire.

Instanța competența

Articolul 506

Pentru obținerea reparatiei, persoana indreptatita se poate adresa tribunalului în a cărui raza teritorială domiciliază, chemind în judecata civilă statul.

Statul este citat prin Ministerul Finanțelor.

Acțiunea în regres

Articolul 507

În cazul în care repararea pagubei a fost acordată potrivit dispozițiilor [art. 506](#), statul are acțiune în regres împotriva aceluia care cu rea-credință sau din grava neglijență a provocat situația generatoare de daune.

Capitolul 5

PROCEDURA ÎN CAZ DE DISPARIȚIE A ÎNSCRISURILOR JUDICIARE

Constatarea dispariției înscrisului

Articolul 508

În cazul dispariției unui dosar judiciar sau a unui înscris care aparține unui astfel de dosar, organul de urmărire penală sau președintele instanței la care se găsea dosarul sau înscrisul întocmește un proces-verbal prin care constata dispariția și arata măsurile care s-au luat pentru găsirea lui.

Pe baza procesului-verbal se procedează potrivit dispozițiilor prevăzute în prezentul capitol.

Obiectul procedurii speciale

Articolul 509

Când dosarul sau înscrisul dispărut este reclamat de un interes justificat și nu poate fi refăcut potrivit procedurii obișnuite, procurorul prin ordonanța sau instanța de judecată prin încheiere dispune, după caz, înlocuirea sau reconstituirea dosarului ori înscrisului dispărut.

Încheierea instanței se da fără citarea părților, afară de cazul când instanța considera necesară chemarea acestora. Încheierea nu este supusă nici unei cai de atac.

Efectuarea procedurii speciale

Articolul 510

Înlocuirea sau reconstituirea se efectuează de organul de urmărire penală ori de instanța de judecată înaintea căreia cauza se găsește pendinte, iar în cauzele definitiv soluționate, de instanța la care dosarul se găsește în conservare.

Când constatarea dispariției s-a făcut de un organ de urmărire penală sau de o instanță de judecată, altele decât cele arătate în alineatul precedent, organul de urmărire penală sau instanța de judecată care a constatat dispariția trimite organului de urmărire penală sau instanței de judecată competente toate materialele necesare efectuării înlocuirii ori reconstituirii înscrisului dispărut.

Înlocuirea înscrisului

Articolul 511

Înlocuirea înscrisului dispărut are loc atunci când exista copii oficiale de pe acel înscris. Organul de urmărire penală sau instanța de judecată ia măsuri pentru obținerea copiei.

Copia obținută ține locul înscrisului original până la găsirea acestuia.

Persoanei care a predat copia oficială i se eliberează o copie certificată de pe aceasta.

Reconstituirea înscrisului

Articolul 512

Când nu exista o copie oficială de pe înscrisul dispărut, se procedează la reconstituirea acestuia. Reconstituirea unui dosar se face prin reconstituirea înscrisurilor pe care le conținea.

În vederea reconstituirii pot fi folosite orice mijloace de proba.

Rezultatul reconstituirii se constata, după caz, prin ordonanța organului de urmărire penală confirmată de procuror sau prin hotărârea instanței data cu citarea părților.

Hotărârea de reconstituire este supusă apelului, iar hotărârea pronunțată de instanța de apel este supusă recursului.

Capitolul 6

ASISTENȚA JUDICIARĂ INTERNAȚIONALĂ

Secțiunea I

Dispoziții generale

Modalitățile de reglementare

Articolul 513

Condițiile de realizare a asistenței judiciare internaționale în materie penală sunt cele stabilite prin dispozițiile cuprinse în prezentul capitol, afară de cazul în care prin convenții ori în lipsa acestora, pe bază de reciprocitate, s-a stabilit altfel.

Secțiunea II

Comisia rogatorie

Comisia rogatorie în străinătate

Articolul 514

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată, când socotește necesară efectuarea unui act procedural în străinătate, se adresează prin comisie rogatorie organului de urmărire penală sau instanței judecătorești din străinătate, care are posibilitatea să efectueze acel act.

Dispozițiile [art. 134](#) sunt aplicabile.

Transmiterea comisiei rogatorii

Articolul 515

Comisia rogatorie se înaintează, după caz, procurorului general sau ministrului justiției, care la rîndul lor intervin la Ministerul Afacerilor Externe pentru transmiterea comisiei rogatorii.

Valabilitatea actului efectuat

Articolul 516

Actul procedural îndeplinit în țara străină, potrivit legii acelei țări, este valabil înaintea organelor judiciare române.

Comisia rogatorie din străinătate

Articolul 517

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată poate efectua comisii rogatorii cerute de organe de urmărire penală ori de instanțe judecătorești din străinătate.

Cererea pentru efectuarea comisiei rogatorii se trimite de către Ministerul Afacerilor Externe, după caz, procurorului general ori ministrului justiției, care sesizează organul de urmărire penală sau instanța de judecată competentă.

Condițiile de prezentare a materialelor

Articolul 518

Cererea de comisie rogatorie adresată unei autorități străine, precum și înscrisurile care o însoțesc trebuie să fie traduse și legalizate potrivit regulilor privind înscrisurile oficiale ce urmează să fie prezentate unor autorități din străinătate.

Secțiunea III

Recunoașterea hotărîrilor penale sau a altor acte judiciare străine

Cazuri de recunoaștere

Articolul 519

Hotărârile penale definitive pronunțate de instanțele judecătorești din străinătate, precum și actele efectuate de organele judiciare penale din străinătate, dacă sunt de natura să producă, potrivit legii penale române, efecte judiciare penale, pot fi recunoscute.

Recunoașterea se poate face pe cale incidentala în cadrul unui proces penal în curs, de către procuror în faza de urmărire sau de către instanța de judecată în fața căreia cauza este pendinte.

Recunoașterea hotărîrilor penale pronunțate de instanțele judecătorești din străinătate sau a altor acte judiciare străine se poate face și pe cale principală, de către instanța de judecată sesizată în acest scop.

Condițiile de recunoaștere

Articolul 520

Recunoașterea hotărîrii sau a actelor judiciare străine are loc numai dacă sunt îndeplinite următoarele condiții:

- a) hotărîrea a fost pronunțată de o instanță competentă sau actul emana de la un organ judiciar competent;
- b) hotărîrea sau actul nu contravine ordinii publice din România;
- c) hotărîrea sau actul judiciar poate produce efecte juridice în țară, potrivit legii penale române.

Îndeplinirea condiției prevăzute la [lit. a\)](#) se constata pe baza certificării autorității competente a statului străin.

Recunoașterea pe cale principală

Articolul 521

Recunoașterea pe cale principală a hotărîrii judecătorești și a actelor judiciare străine se face la sesizarea procurorului, de către judecătoria în a cărei rază teritorială se afla condamnatul.

Condamnatul se citează, iar o dată cu citația i se comunică hotărîrea străină împreună cu actele ce o însoțesc, în traducere română.

Instanța, ascultând concluziile procurorului și declarațiile condamnatului, dacă constata că sunt întrunite condițiile legale, recunoaște hotărîrea penală străină și actele judiciare străine, iar în cazul când pedeapsa pronunțată prin acea hotărîre nu a fost executată sau a fost executată numai în parte, substituie pedepsei neexecutate sau restului de pedeapsă o pedeapsă corespunzătoare potrivit legii penale române.

Executarea dispozițiilor civile

Articolul 522

Executarea dispozițiilor civile dintr-o hotărâre judecătorească penală străină se face potrivit regulilor prevăzute pentru executarea hotărârilor civile străine.

DISPOZIȚII FINALE

Termenii explicați în Codul penal

Articolul 523

Termenii sau expresiile al căror înțeles este anume explicat în Codul penal au același înțeles și în Legea de procedura penală.

Articolul 524

Prezentul cod intră în vigoare pe data de 1 ianuarie 1969.

NOTĂ:

Potrivit [art. 3 din Legea nr. 141/1996](#), prevederile din prezentul cod referitoare la pedeapsa complementară a confiscării averii, cu excepția [art. 406](#) alin. 3 și [art. 461](#) alin. 3, se abroga.
